

Rīgas Dome

PĒTĪJUMS

„Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem”

ID Nr. RD PAD 2014/31

KOPSAVILKUMS

Pasūtītājs:

juridiskā adrese
reģistrācijas Nr.
tālrunis
fakss
e-pasts

Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments

Amatu ielā 4, Rīga, LV-1050
90000056484
67105816
67012922
pad@riga.lv

Izpildītājs:

juridiskā adrese
reģistrācijas Nr.
tālrunis
fakss
e-pasts

SIA „Grupa 93”

Kr. Barona iela 3-4. Rīga, LV 1050, Latvija
50103129191
67217043
67217045
info@grupa93.lv

Rīga, 2014.gada novembris

SATURS

IEVADS	5
I. DAĻA. IETVARA IZVĒRTĒJUMS	8
1.1. Normatīvie akti un standarti (kopsavilkums)	8
1.2. Plānošanas dokumenti	10
1.3. Saistītie pētījumi (kopsavilkums)	13
1.4. Ārvalstu pieredzes apkopojums	14
1.4.1. Publiskās ārtelpas pārvaldība	15
1.4.2. Publiskās ārtelpas situācijas monitorēšana	16
1.4.3. Infrastruktūras plānošanas principi blīvi apbūvētā pilsētas vidē	17
1.4.4. Apstādījumu sistēmas īstenošanas risinājumi	18
1.5. Publiskās ārtelpas pārvaldība Rīgas pilsētā (pašreizējās situācijas raksturojums)	19
II. DAĻA PUBLISKĀS ĀRTELPAS LIETOTĀJU GRUPU UN VIEDOKĻU ANALĪZE	22
2.1. Publiskās ārtelpas lietošanas iemesli, populārākie un sabiedrības skatījumā nozīmīgākie PĀ objekti un elementi, kvalitātes vērtējums un uzlabojumu nepieciešamība (socioloģiskās aptaujas kopsavilkums)	22
2.2. Galveno publiskās ārtelpas lietotāju grupu prototipi	23
III. DAĻA. PUBLISKĀS ĀRTELPAS SITUĀCIJAS ANALĪZE, RAKSTUROJOŠO DATU IEGUVE UN PROBLEMĀTIKAS KONSTATĒŠANA	33
3.1. Ielu telpas plānojuma un labiekārtojuma analīze	33
3.2. Vides kvalitātes situācija un tendences, ietekme uz publiskās ārtelpas kvalitāti	39
3.3. Apstādījumu saglabāšanas un attīstības izmaiņu tendences	52
3.4. Pagalmu situācijas vērtējums	53
3.5. Publiskās ārtelpas izmantošanas konflikti	56
3.6. Publiskās ārtelpas objektu inventarizācija un izmantošanas analīze (kopsavilkums) ..	58
IV. DAĻA. PUBLISKĀS ĀRTELPAS ATTĪSTĪBAS PRIEKŠLIKUMI	72
4.1. Publiskās ārtelpas lietošanas intensitātes prognoze	72
4.1.1. RVC AZ teritorijas pašreizējās situācijas portrets	72
4.1.2. Gājēju un velosipēdistu plūsmu izmaiņu tendences	77
4.1.3. Prognoze	79
4.2. Vadlīnijas publiskās ārtelpas pilnveidošanai un attīstībai	80
4.2.1. Plānošanas konteksts	80
4.2.2. Iedzīvotāju viedoklis	82
4.2.3. Ekspertu viedoklis	85
4.2.4. PĀ teritoriju inventarizācija un analīze	89
4.3. Ieteikumi PĀ tematiskā plāna izstrādei	90
4.3.1. Ieteikumi PA elementu klasifikācijai un prasības galvenajiem elementiem	90
4.3.2. Ieteicamais PĀ tematiskā plāna saturs	91

Pielikumi:

1. pielikums. *Normatīvo aktu apkopojums*
2. pielikums. *Plānošanas dokumentu apkopojums*
3. pielikums. *Saistošo pētījumu apkopojums*
4. pielikums. *Ārvalstu pieredzes apkopojums*
5. pielikums. *Socioloģiskās aptaujas atskaite*
6. pielikums. *Publiskās ārtelpas teritoriju inventarizācija (57 objekti) un detalizētā izpēte (22 objekti)*
7. pielikums. *Pagalma apsekojuma rezultātu apkopojums stādījumu saglabāšana un attīstības izmaiņu tendenču novērtējumam*
8. pielikums. *Ekspertu diskusijas materiāli*
9. pielikums. *Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma grozījumiem iesniegto priekšlikumu izvērtējums*
10. pielikums. *Indikatori publiskās ārtelpas attīstības politikas un mērķu īstenošanas novērtēšanai*

Izmantotie saīsinājumi

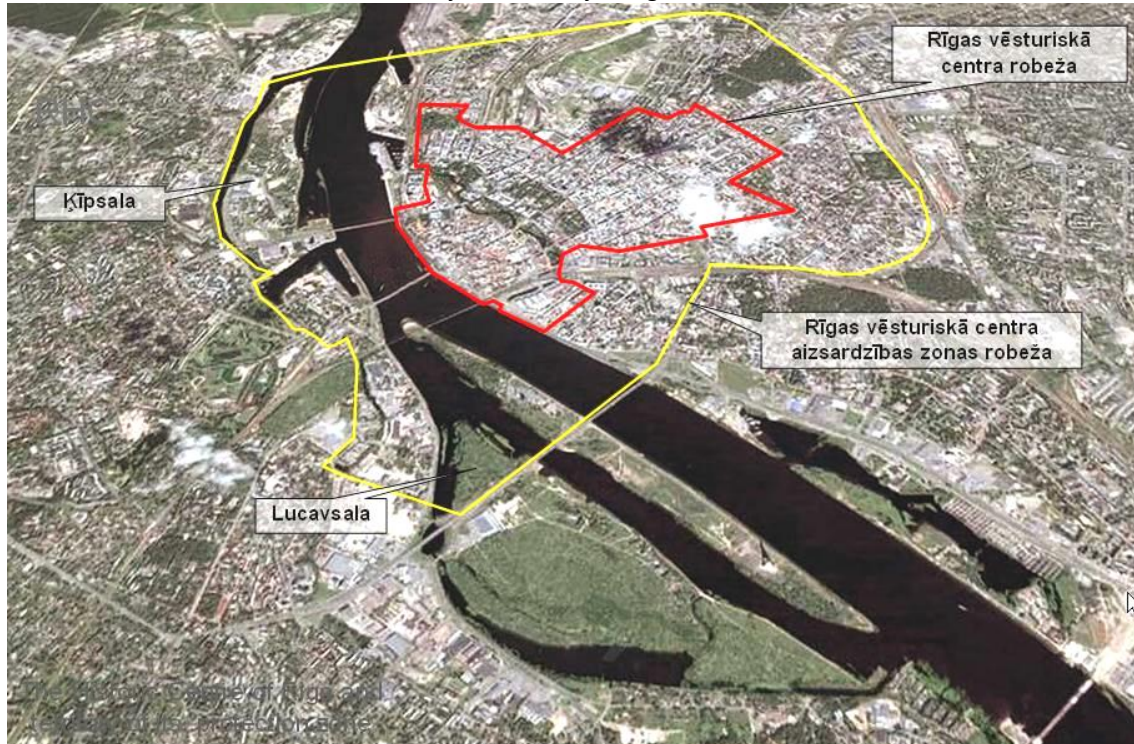
CSDD – Ceļu satiksmes drošības direkcija
DU – Pakalpojuma Tehniskās specifikācijas Darba uzdevums
IAS 2030 – Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
LATRIT – biedrība “Latvijas riteņbraucēju apvienība”
LAAB – Latvijas ainavu arhitektu biedrība
LBN – Latvijas nacionālā bibliotēka
LU – Latvijas Universitāte
LVĢMC – VISA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”
NEKIP - Nekustamā īpašuma uzskaites lietojumprogramma
PĀ – publiskā ārtelpa
RD – Rīgas dome
RDMVD – Rīgas domes Mājokļu un vides departaments
RDPAD – Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
RDSD – Rīgas domes Satiksmes departaments
RD IKSD – Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments
RPAB – Rīgas pilsētas arhitekta birojs
RTU APF – Rīgas Tehniskās universitātes Arhitektūras un pilsētplānošanas fakultāte
RVC – Rīgas vēsturiskais centrs
RVC AZ – Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona
RVC AZ TP – Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums
TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
TmP – tematiskais plānojums
TS – tehniskā specifikācija (šeit un turpmāk šī iepirkuma ID Nr. RD PAD 2014/31 tehniskā specifikācija)
VNĪ- VAS “Valsts nekustamie īpašumi”
VKPAI – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

Ievads

Pētījums „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” ir izstrādāts, pamatojoties uz Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta un SIA „Grupa93” 28.08.2014. noslēgto līgumu Nr. DA-14-85-lī, un veikts no 2014.gada septembra līdz novembrim.

Pētījums attiecas uz Rīgas centrālo daļu – Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritoriju (*tālāk tekstā – RVC AZ, robežas skat. 1.attēlā*), un tā būtība ir priekšlikumu izstrāde publiskās ārtelpas (*tālāk tekstā – PĀ*) struktūras attīstības pamatnosacījumiem – jauna tematiskā plānojuma “Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas tematiskais plānojums” saturam un detalizācijai. Saskaņā ar darba uzdevumu priekšlikumu izstrāde tiek balstīta uz kompleksu un integrētu situācijas analīzi, izvērtējot publiskās ārtelpas struktūras galveno elementu esošo funkcionalitāti un kvalitāti RVC AZ teritorijā kontekstā ar plānošanas ietvara (normatīvie akti, plānošanas dokumenti, līdzšinējie pētījumi un izpētes), ārzemju prakses, PĀ pārvaldības esošās situācijas analīzi, PĀ lietotāju, ainavu arhitektūras, transporta, kultūras mantojuma aizsardzības, vides u.tml. saistīto jomu ekspertu veikto analīzi.

1.attēls. Pētījuma teritorija - Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona

Situācijas vērtējums un priekšlikumu izstrāde ir vērsta uz PĀ struktūras elementu (ielas, laukumi, apstādījumu un dabas teritorijas (parki, skvēri), ūdeņi un ūdensmalas) vienota tīklojuma attīstību, problemātikas un attīstības potenciāla izpratni, sniedzot pamatotus priekšlikumus turpmākajiem attīstības risinājumiem, definējot PĀ attīstības prioritātes, to īstenošanas kārtību, starpinstitucionālās sadarbības iespējas un instrumentus, kas sekmētu Rīgas centra pilsētvides attīstību atbilstoši Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam (*turpmāk tekstā – Rīgas IAS 2030*) definētajiem stratēģiskajiem mērķiem, telpiskās perspektīvas attīstības vadlīnijām (skat. 2.attēls) un ilgtermiņa attīstības pamatnostādņem:

- Rīga 2030: ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide (*stratēģiskais mērķis IM3*)

- **Rīgas centrs - kodols, prioritārā attīstības teritorija**, kurā tiek īstenotas sekojošas vadlīnijas publiskās ārtelpas attīstībā:
...ērta pārvietošanās un sasniedzamība ar kājām, velo un sabiedrisko transportu.
...galvenās publiskās ārtelpas kvalitātes - ielas, laukumi, parki un skvēri, tiem primāri jāizstrādā ilgtspējīgas apsaimniekošanas programma,
... jaunas potenciāli attīstāmas telpas atrodamas esošās brīvās mazizmēra teritorijās, transformējot par daudzveidīgām, vienkārši un ērti lietojamām publiskām ārtelpām, kuru realizācijai tiek izveidotas atbalsta programmas.
.... no mono funkcionālas telpas uz daudzfunkcionālu telpu”.

2.attēls. Rīgas centrs un publiskās ārtelpas vadlīnijas Rīga 2030 IAS telpiskajā struktūrā¹

Pētījumu izstrādāja SIA „Grupa93” speciālisti un pieaicinātie eksperti ciešā sadarbībā ar Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Pilsētvides attīstības pārvaldes Vēsturiskā centra plānošanas nodaļas speciālistiem, konsultējoties un uzklusot ar PĀ lietošanu saistīto pušu (lietotāji, pārvaldītāji, apsaimniekotāji) pārstāvju viedokļus. SIA „Grupa93” īpaši pateicas par viedokļiem un informatīvo atbalstu Rīgas Austrumu izpilddirekcijai, SIA „Rīgas meži”, RD Mājokļu un Vides departamenta, RD Satiksmes departamenta un RD Īpašumu departamenta speciālistiem, kā arī to institūciju un sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem, kas piedalījās un sniedza savu viedokli kopīgās diskusijas ietvaros (RD IKSD, RPAB, SIA “ALPS”, Pro-Police Latvia, LATRIT, SO Vecrīgas Biedrība, Apeirons un viņa draugi, „ManaRīga”, LAAB, RTU APF, RDPAD USER projekta pārstāvniecība, VKPAI, Rīgas pilsētas būvvalde u.c.²).

Pētījums ir strukturēts atbilstoši darba uzdevuma daļām, galvenajā sējumā ietverot kopsavilkumus un secinājumus, savukārt darba daļu materiāli pilnā apjomā, t.sk. to izstrādes metodikas ir iekļautas pielikumos (atsevišķos sējumos).

¹ Izkdarējumi no “Rīgas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030”, RDPAD, 2014.gads

² Diskusijas materiāli iekļauti pielikumā

Pētījuma ietvaros ir veikti šādi uzdevumi:

- 1) Ir izvērtēti PĀ saistošie normatīvie akti, plānošanas dokumenti, līdzšinējie pētījumi, izpētes un darba stadijās esošie projekti (1., 2., 3.pielikums).
- 2) Ir apzinātas un izvērtētas piecu ārvalstu pilsētu centru PĀ plānošanas pieredzes (4.pielikums).
- 3) Ir sagatavotas, ar Pasūtītāju izdiskutētas un pētījuma ietvaros aprobētas metodikas PĀ lietotāju viedokļa noskaidrošanai (socioloģiskajai aptaujai), PĀ objektu inventarizācijai un PĀ analīzes veikšanai. Veikta socioloģiskā aptauja (800 respondentu intervijas), inventarizēti 57 PĀ objekti (parki, skvēri, laukumi un krastmalas), veicot to funkcionalitātes un labiekārtojuma infrastruktūras vērtējumu (sagatavots grafiskais materiāls, datu bāze, foto fiksācijas). Nozīmīgākajiem 22 objektiem veikta padziļināta analīze, izvērtējot PĀ faktisko lietošanu (uzskaitītas apmeklētāju plūsmas, aktivitātes, lietotāju grupas u.tml.), sniedzot situācijas vērtējumu, t.sk. salīdzinot izmaiņas vietās, kuras ir bijušas analizētas iepriekšējo pētījumu ietvaros 2001.gadā un 2003.gadā. Sniegti secinājumi par konstatēto PĀ problemātiku un ieteikumi risinājumiem (5., 6.pielikums).
- 4) Ir analizēti citi atsevišķi aspekti saskaņā ar DU prasībām, t.sk. ielu telpu situācija, gājēju un velo intensitātes izmaiņas, vides kvalitātes situācija un tendences, apstādījumu saglabāšanas un izmaiņu tendences; apkopoti dati un sniegti secinājumi par konstatēto problemātiku un ieteikumi to risināšanai (skat. 3.3., 3.4.sadaļas, 7.pielikumu).
- 5) Ir veikta RDPAD, citu RD departamentu un iestāžu rīcībā esošo, kā arī publiski pieejamo datu un informācijas apkopošana, kas raksturo Rīgas centrālās daļas PĀ pašreizējo situāciju, ietekmējošos faktoros un var kalpot priekšlikumu pamatošanai turpmākajiem PĀ tīklojuma attīstības risinājumiem, prioritāšu noteikšanai, situācijas monitoringam un tml. nolūkos saistībā ar PĀ Tematiskā plānojuma izstrādi un tā tālāko ieviešanu. Pētījuma ietveros veiktas arī RD departamentu u.c. institūciju speciālistu intervijas un darba tikšanās RD institūcijās (6 intervijas, 5 sanāksmes). Noorganizēta diskusija, nodrošinot 30 dalībnieku līdzdalību un konstruktīvu dialogu par PĀ ārtelpas jautājumiem (interviju un sanāksmju rezultāti integrēti situācijas analīzes secinājumos un risinājumu priekšlikumos, diskusijas materiāli pilnā apjomā iekļauti 8. pielikumā).
- 6) Ir sagatavots publiskās ārtelpas lietotāju grupu prototipu raksturojums (skat. 2.2. sadaļu) un sagatavota PĀ lietošanas intensitātes prognoze (skat. 4.1.sadaļu).
- 7) Ir analizētas līdzšinējās PĀ un ar to saistīto jomu politikas, mērķi un to īstenošanas rezultāti, ieteikumi to precizēšanai, kā arī piedāvāti priekšlikumi un rekomendācijas turpmākajai PĀ situācijas izmaiņu novērtēšanai, PĀ elementu klasifikācijai, definētas PĀ attīstības prioritātes un to noteikšanas kritēriji (skat. 4.2. sadaļu, 10.pielikumu).
- 8) Ir izstrādāti ieteikumi tematiskā plānojuma izstrādei, ietverot priekšlikumus tematiskā plāna saturam, sadaļu saturiskajam sastāvam (teksta un grafiskie materiāli, apjoms, detalizācija un daļu savstarpējā sasaiste) (skat. 4.3. sadaļu).
- 9) RVC AZ teritorijas plānojuma grozījumiem iesniegto priekšlikumu izvērtējums (9.pielikums).

Kā būtisks faktors attiecībā uz darba izpildi, kas izriet no darba uzdevumā noteiktās sasaistes nepieciešamības ar RTP publiskās ārtelpas pētījumu atbilstoši DU 5.3.1.punktā noteiktajam „Balstoties uz RTP publiskās ārtelpas pētījuma darba stadijā iegūtajiem datiem un informāciju, nepieciešamības gadījumā detalizēt...” ir jāatzīmē iepriekš neparedzēts apstāklis - RTP publiskās ārtelpas pētījuma izstrādes būtiska kavēšanās. Līdz ar to šī darba izpilde tika nodrošināta faktiski bez iepriekšminētā RTP pētījuma datiem, informācijas un metodiskā atbalsta.

I. daļa. Ietvara izvērtējums

Pētījuma daļa „Ietvara izvērtējums” iekļauj pārskatu par sekojošiem jautājumiem:

- normatīvo aktu un pielietojamo valsts standartu apkopošana un izvērtēšana,
- plānošanas situācijas analīze (apkopotu un analizēti plānošanas dokumenti, t.sk. nacionāla, reģionāla līmeņa un Rīgas pilsētas pašvaldības plānošanas dokumenti, kā arī ar publisko ārtelpu saistītu nozaru politikas un plānošanas dokumenti),
- līdzšinējā laikā RVC AZ teritorijai izstrādāto saistīto pētījumu apkopošana (t.sk. izejmateriāli par publiskās ārtelpas saglabāšanas, apsaimniekošanas un attīstības jautājumiem Rīgas centrālajā daļā),
- publiskās ārtelpas pārvaldības pašreizējās situācijas vērtējums,
- publiskās ārtelpas plānošanas prakse ārvalstīs, pilsētu centru teritorijās, kas pēc vēsturiski izveidojušās pilsētībūvnieciskās situācijas, tiesiskajiem apstākļiem, klimatiskajiem apstākļiem un kultūrvēsturiskā mantojuma nozīmes ir līdzīgas Rīgai, - citu valstu pilsētas centru situācijas apzināšana (plānošanas dokumenti, to saturs, sastāvs un detalizācijas pakāpe, kā arī konkrētu PĀ projektu īstenošanas pieredze).

1.1. Normatīvie akti un standarti (kopsavilkums)

Publiskās ārtelpas sistēma ir vērtējama kā sarežģīta struktūra, kas sastāv no vairākiem savstarpēji saistītiem elementiem un dažādu aspektu mijiedarbības. Attīstības iespējas nosaka virkne faktoru, sākot no starptautiskā un nacionālā līmenī definētas politikas un normatīvo aktu regulējuma, beidzot ar konkrēto vietu un teritorijas īpašumpiederību un apsaimniekošanu.

Attieksme pret publiskās ārtelpas jautājumu nozīmību starptautiskā līmenī ir definēta vairākos starptautiskā līmeņa politiku dokumentos kā “AGENDA 21” (ANO, 1992), Riodežainero konvencija (1992), Olborgas harta (1994), Leipcigas harta (2007), Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta (2013) un Eiropas Ainavu konvencija (2000).

Attiecībā uz izpratni par publiskās ārtelpas jēdzienu kā viena no visaptverošākajām publiskās ārtelpas definīcijām ir uzskatāma UNESCO “Good Urban Practices for Migrants Inclusion” definīcija, kas specifiski pievēršas tieši sociāli dažādu sabiedrības grupu, tautību un rasu savstarpējai integrācijai pilsētvidē. Publiskā ārtelpa šī dokumenta telpiskās iekļaušanas un pieejamības kontekstā definēta kā:

„publiskā ārtelpa jēdzieniski attiecināma uz teritoriju vai konkrētu vietu, kas ir atvērta un pieejama visiem cilvēkiem, neskatoties uz dzimumu, rasi, etnisko piederību, vecumu vai sociāl-ekonomisko līmeni. Publiskā ārtelpa ir tādas cilvēku pulcēšanās vietas, kā piemēram, pilsētas laukumi, skvēri un parki. Pieskaitāmas arī savienojumu telpas jeb ietves, ielas un ielu telpa kopumā. 21.gs. kontekstā arī interneta vide, virtuālie risinājumi un sociālie mediji uzskatāmi par integrāliem publiskās ārtelpas elementiem, kas atvieglo komunikāciju un sociālo interakciju.”

Latvijas normatīvo aktu vidē publiskās ārtelpas jēdziens ir definēts Ministru kabineta 2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (2.21.p.):

„publiskā ārtelpa – sabiedrībai pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ielas, bulvāri, laukumi, parki, dārzi, skvēri, pagalmi, krastmalas, pasāžas, promenādes un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai neatkarīgi no to īpašuma piederības”.

Līdzīgs definējums ir noteikts Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 1.panta 4.daļā:

„publiskā ārtelpa — ielas, bulvāri, laukumi, parki, skvēri, krastmalas, kvartālu telpa, pagalmi, kas bez ierobežojumiem pieejami sabiedrībai neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas”.

Šī pētījuma ietvaros normatīvie akti ir analizēti divos griezumos: grupējot tos atbilstoši ārtelpas elementiem un regulētajām sfērām. Pirmkārt, analizēti attiecībā uz prasībām, kas attiecas uz nozīmīgākajiem publiskās ārtelpas struktūras elementiem, t.i.:

- ielas (ielu tīkls, plānojums, profili, apstādījumi, u.tml.);
- parki, skvēri, dārzi;
- laukumi;
- publiski pieejami pagalmi;
- krastmalas.

Otrkārt, analizēti no publiskās ārtelpas veidošanas aspektiem:

- sabiedrības tiesības uz publisko ārtelpu, teritoriju publiskā pieejamība;
- personu (pašvaldība, valsts, citas puses) pienākumi un tiesības publiskās ārtelpas veidošanā un nodrošināšanā;
- prasības plānošanai;
- prasības teritoriju apsaimniekošanai;
- prasības projektēšanai;
- specifiskas prasības (prasības, kas attiecas uz Rīgas vēsturisko centru).

Ārējie normatīvie akti skatīti atbilstoši to hierarhijai: Satversme, likumi, Ministru kabineta noteikumi; pašvaldības saistošie noteikumi³. Analizējot tehniskās prasības publiskās ārtelpas veidošanai un kvalitātei, izskatīti arī dokumenti ar rekomendējošu raksturu - Latvijas valsts standarti, vadlīnijas un rekomendācijas.

Secinājumi

- *Attiecībā uz normatīvajiem aktiem Latvijas mērogā var secināt, ka nepastāv regulējums par publiskās ārtelpas kā vienotas sistēmas (tīklojuma) veidošanu, kā arī normatīvā aktu līmenī nepastāv skaidri noteikti standarti attiecībā uz publiskās ārtelpas, tās struktūras elementu kvantitātes, pieejamības un pārklājuma nodrošināšanu. Ir definētas prasības (vai prasību kopums) attiecībā uz atsevišķiem kvalitātes aspektiem, bet to nevar uzskatīt par pietiekami kompleksu pieeju PĀ attīstības nodrošināšanai.*
- *2013.gada 30.aprīļa noteikumos Nr.240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (tālāk tekstā VAN) ir centieni atspoguļot publiskās ārtelpas plānošanas vispārējos pamatprincipus un nosacījumus, taču ietvertās prasības ir vērtējamas pārsvarā kā tehniskas un fragmentētas. Definētie nosacījumi un prasības neaptver visus publiskās ārtelpas aspektus, tostarp nav definēta tās elementu klasifikācijas sistēma, trūkst vairāku jēdzienu definīcijas (piemēram, skvērs, promenāde, bulvāris u.tml.).*
- *Attiecībā uz standartiem pilsētplānošanas jomā var secināt, ka Latvijā kopumā tādu ir maz. Transporta jomā, kas ir ļoti nozīmīgs publiskās ārtelpas aspekts, izmanto ārvalstu standartus un metodikas, piemēram, satiksmes plūsmu izpētēm un prognozēm. Arī pilsētu ielu plānošanai un projektēšanai valstī vienoti standarti līdzšinējā laikā nav izstrādāti.*
- *Attīstoties normatīvajiem aktiem, atsevišķi regulējumi samazinās, piemēram, parku veidošanas nosacījumi pilsētās Ministru kabineta noteikumu līmenī vairs netiek regulēti. Saskaņā ar Meža likumu ir pieņemti Ministru kabineta 2013.gada 5.marta noteikumi Nr.123 “Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā un to*

³ Rīgas domes 2006.gada 7.februāra saistošie noteikumi Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” analizēti atsevišķi, plānošanas situācijas ietvaros.

apsaimniekošanu”, kā arī Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumi Nr.309 “Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” nosaka, ka pilsētas un ciema teritorijā koku ciršanu veic, saņemot pašvaldības ciršanas atļauju.

- *Pašreizējais normatīvo aktu regulējums nodrošina, ka Tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros ir visnotaļ plašas iespējas izmantot intergrētu pieeju un definēt kompleksus risinājumus PĀ attīstības sekmēšanai, iekļaujot gan konkrētai teritorijai – šajā gadījumā Rīgas centram, tā mērogam, lomai un nozīmībai pilsētā pamatotus publiskās ārtelpas attīstības mērķus, risinājumus telpiskā un laika griezumā, prioritātes, izvirzīt kvalitātes standartus, nedefinēt Tematiskajā plānojuma ieviešanas mehānismu, iesaistīto pušu pienākumu un atbildību sadalījumu.*

Normatīvo aktu pārskatu pilnā apjomā skatīt 1.pielikumā.

1.2. Plānošanas dokumenti

Pētījuma izstrādes ietvaros tika veikts plānošanas dokumentu apskats, ievērojot plānošanas līmeņu hierarhiju (no nacionālā līdz reģionālam un vietējam līmenim), kā arī caurskatītas būtiskāko ar PĀ saistīto nozaru (transporta, tūrisma) politiku nostādnes.

Starptautiskie dokumenti:

- “AGENDA 21”. ANO, 1992,
- Riodežainero konvencija, 1992,
- Olborgas harta, 1994,
- Eiropas Ainavu konvencija, 2000,
- Leipcigas harta, 2007,
- Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta, 2013.

Nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam,
- Latvijas nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam.
- Transporta attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam,
- Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010.-2015.gadam.

Reģionālā līmeņa plānošanas dokumenti:

- Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2030,
- Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014 – 2020.

Vietējā līmeņa plānošanas dokumenti:

- Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam,
- Rīgas pilsētas attīstības programma 2014.-2020.gadam.
- Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums (ar grozījumiem).

Plānošanas dokumentu pārskats pilnā apjomā iekļauts 2.pielikumā⁴.

Secinājumi

- *Starptautiskā līmeņa dokumenti galvenokārt ir orientēti uz starptautiski vienotu vides jautājumu pārvaldību un ilgtspējīgu teritoriju attīstību. Lai arī dokumentos nav*

⁴ Plānošanas dokumentu analīze paralēli veikta pētījumā “Vadlīniju izstrāde apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tīklojuma nodrošināšanai Rīgā”, izstrādātājs SIA „Ainavu projektēšanas darbnīca ALPS”, 2014.g., http://www.sus.lv/sites/default/files/media/faili/i_sejums_1.pielikums_planosanas_dokumentu_analize.pdf

identificējamās speciālas sadaļas attiecībā uz publisko ārtelpu, ārtelpas kvalitātes un attīstības jautājumi iekļaujas ilgtermiņa pilsētvides plānošanā.

- *Nacionāla mēroga plānošanas dokumentos paustās nostādnes attiecībā uz PĀ ir attiecināmas netieši, kvalitatīvas vides, tostarp dzīves vides kontekstā un uz citiem ar publisko ārtelpu saistītiem tematiem (transporta, vides aizsardzība u.tml.).*
- *Reģionālajā līmenī – Rīgas plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības stratēģijā 2014-2030 – viens no reģiona stratēģiskajām mērķi (SM3) “Ekoloģiski tolerant dzīves veids un vietas” ietvertās 7. prioritātes “Ilgtermiņa dzīves vide” rīcības virzieniem RV 7.5. paredz **cilvēcīgu, funkcionālu un vajadzībās daudzveidīgu mājokļu un publisko ārtelpu tīklu stiprināšanu**. Rīcības virziens tieši sasaucas ar šī pētījuma vienu no būtiskākajām dimensijām – vienota publiskās ārtelpas tīklojuma izveides sekmēšana RVC AZ.*
- *Vietējā līmenī – Rīgas pilsētas mēroga ilgtermiņa plānošanas dokumentā, t.i., **Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam** definētais ļauj secināt, ka publiskā ārtelpa ir viens no Rīgas pilsētvides plānošanas politikas aspektiem, kuram atvēlēta pietiekami nozīmīga loma ilgtermiņa un ilgtermiņa kontekstā. Vienā no četriem pilsētas ilgtermiņa attīstības mērķiem “**Ērta, droša un iedzīvotājiem patīkama pilsētvide**” (IM3) publiskās ārtelpas attīstības vadlīnijas ir definētas Apdzīvotuma struktūras attīstībā {pilsētas centram/kodolam⁵, priekšpilsētai⁶, perifērijai⁷} un perspektīvajās transporta infrastruktūras un dabas struktūras attīstības vadlīnijās⁸.*
- *Rīgas IAS 2030 vadlīnijas attiecībā uz PĀ, kā arī RVZ AZ līdzšinējā plānojumā definētie PĀ attīstības mērķi un politikas kontekstā ar esošā RVC AZ plānojuma īstenošanas praksi (kopsavilkums iekļauts 1.5.sadaļā “Publiskās ārtelpas pārvaldība Rīgas pilsētā”) vērtējamas kā pietiekami aktuālas un kalpo par pamatu tālākajām rīcībām un konkrētiem priekšlikumiem publiskās ārtelpas pilnveidošanai un attīstībai RVC un AZ (skat. šī pētījuma 4.daļu Publiskās ārtelpas attīstības priekšlikumi, 4.2. sadaļu Vadlīnijas publiskās ārtelpas pilnveidošanai un attīstībai). Ieteikumi RVC AZ TP un TIAN nosacījumu izmaiņām attiecībā uz konkrētiem PĀ objektiem iekļauti inventarizēto PĀ objektu vērtējumos (skat. 6. pielikumu).*
- ***Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums (ar grozījumiem)**⁹ (RVC AZ TP): ilgtermiņa plānošanas dokuments, kurā līdzšinējā laikā viskonkrētāk ir pausti PĀ attīstības mērķi un politikas, kā arī konkrēti teritorijas apbūves un izmantošanai saistoši nosacījumi attiecībā uz publisko ārtelpu RVC AZ robežās.*
- ***RVC AZ TP** ietverto politiku analīze liecina, ka esošais RVC AZ teritorijas plānojums, tajā norādītās problēmas, izvirzītie mērķi un piedāvātie risinājumi ir joprojām aktuāli. Plānojums atbalsta publiskās ārtelpas kvalitātes saglabāšanu un ir veicinājis atsevišķu vietu uzlabošanu, tomēr veikto pasākumu kopums ir salīdzinoši neliels, fragmentēts un epizodisks. Pietrūkst kompleksas, Rīgas centram un pilsētas teritorijai kopīgas rīcības publiskās ārtelpas uzlabošanā; nav definētas prioritātes un to īstenošanas secība.*
- *Vērtējot **RVC AZ TP paredzēto** konkrēto rīcību īstenošanas praksi, secināms, ka:*
 - *Ir uzsākti vairāki vērienīgi apstādījumu teritoriju (parku) rekonstrukcijas darbi (Grīziņkalnā, Ziedoņdārzā), taču līdztekus tiem nav pietiekami vērsta uzmanība, lai uzlabotu šo apstādījumu teritoriju sasaisti ar citām PĀ teritorijām un*

⁵ Rīgas IAS 2030, 93. - 96.p-ts.

⁶ Rīgas IAS 2030, 106. - 108.p-ts.

⁷ Rīgas IAS 2030, 114.p- ts.

⁸ Rīgas IAS 2030, 125.p-ts: “Jākoncentrējas uz publiskās ārtelpas sakārtošanu un attīstīšanu pilsētas dzīvojamajos rajonos, no transporta infrastruktūras viedokļa uzlabojumi tiks veikti saskaņā ar publiskās ārtelpas reorganizāciju, kompleksi risinot vides kvalitātes un transporta novietņu vajadzības; 156. – 169.p-ti.

⁹ apstiprināts ar RD 07.02.2006. lēmumu Nr.832, 07.02.2006.gada SN nr. Nr.38. apstiprināti ar Rīgas domes 07.02.2006. lēmumu Nr.832) “Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, ietverot grozījumus

sasaisti ar apkārtējām teritorijām, kas būtu attiecināms uz ielu labiekārtojuma uzlabošanu gājēju un velosipēdistu drošībai un ērtībām.

- Līdzšinējā laikā nav īstenota neviena no gājēju ielu izveides idejām Rīgas centrā. Kā viena no publiskās ārtelpas tīkla attīstības iespējām Plānojumā ir paredzēta arī iekškvartālu gājēju ceļu un pasāžu izveide un labiekārtošana, tomēr līdzšinējā laika posmā arī šādi projekti faktiski nav īstenoti.
 - Ielu stādījumu uzturēšana tiek nodrošināta atbilstoši attiecīgajiem pilsētas dienestiem atvēlētā finansējuma ietvaros. Ielu rekonstrukcijas ietvaros tiek paredzēta arī jaunu stādījumu veidošana, taču tas notiek fragmentēti – konkrēto ielu posmu rekonstrukciju projektos. Lielākā daļā RVC AZ teritorijā plānoto ielu stādījumi ar augu konteineriem un vītenaugiem līdzšinējā laikā nav īstenoti. Atsevišķi konteineraugi tiek izvietoti pie privātiem objektiem (viesnīcas, veikali, kafējnīcas), nenodrošinot vienotu ainavisku ielas vidi.
 - Plānojumā paredzētā priekšdārzu un priekšpagalmu uzturēšana un rekonstrukcija ir problemātiska sadrumstalotās nekustamo īpašumu piederības dēļ. Trūkst mehānismu, kas sekmētu šo teritoriju kvalitātes uzlabošanu.
 - Pozitīvi vērtējamas uzsāktās veloinfrastruktūras attīstības iniciatīvas, tostarp, izveidotās pirmās velojoslās pilsētas centrā (Skolas iela, Lāčplēša iela, Elizabetes iela, Dzirnavu iela).
 - Līdz šim nav pietiekami novērtēta ilgtspējīgu lietusūdens risinājumu ieviešanas nozīme PĀ teritoriju vides kvalitātes uzlabošanā.
 - Lai gan ir bijušas diskusijas un sniegti attīstības priekšlikumi, faktiski nav īstenojušies ar ūdens telpas aktīvāku izmantošanu saistīti projekti.
- **RVC AZ plānojumā** papildus vispārīgajām prasībām ir definēti konkrēti nosacījumi attiecībā uz atsevišķu publiskās ārtelpas daļu (laukumi, parki, skvēri) izmantošanu un labiekārtojumu. Lielākā daļa no šiem nosacījumiem vērtējami kā vēl joprojām aktuāli un pārmantojami turpmākajos plānošanas dokumentos. Nosacījumu aktualitāte ir vērtēta šī pētījuma PĀ objektu inventarizācijas ietvaros (skat. 6.pielikumu), sniedzot ieteikumus izmaiņām, kur tas būtu ieteicams.

RVC AZ teritorijas plānojuma īstenošanas izvērtējums pilnā apjomā iekļauts 2.pielikuma 2.5.3.sadaļā “RVC AZ teritorijas plānojuma izvērtējums”.

Ieteikumi

- Veidojot PĀ Tematisko plānojumu, ieteicams pārdomāt plānošanas ietvaram veltāmās sadaļas apjomu un detalizāciju – starptautiskā, nacionālā un reģionālā mēroga plānošanas dokumentu uzskaitījuma un atsevišķi to citātu citēšanas lietderību, tā vietā fokusējoties uz vietējā – Rīgas pilsētas mēroga plānošanas dokumentu savstarpējo sasaisti, tostarp PĀ Tematiskajā plānojumā ietveramo rīcību, prioritāšu un to īstenošanas secības savstarpējo saskaņošanu ar Rīgas pilsētas vidējā termiņa plānošanas dokumentiem (pilsētas attīstības programmu, investīciju plānu).
- Ievērojot pēctecības principu, esošajā RVC AZ TP definētos mērķus ieteicams pārmantot, precizējot un rediģējot atbilstoši Rīgas IAS 2030, uzsverot tīklojuma nozīmi un akcentējot galveno struktūras elementu nozīmību, īpašo lomu un funkciju, hierarhiju (pilsētas, centra un vietējais līmenis). Vispārīgu politiku nosaukšanu aizvietot ar praktisku instrumentu kopumu, fokusējot tematisko plānojumu kā ieviešamu dokumentu. Būtu lietderīgi piesaistīt to ilgtermiņa (12 gadi) mērķiem un īstermiņa (3 gadi) rīcības plāniem.
- Ieteicams pārmantot **RVC AZ plānojumā definēto** publiskās ārtelpas nozīmīgāko struktūrelementu klasifikāciju, apvienojot vai papildinot to ar Rīgas IAS 2030 izvērsto

sistēmu (galvenās struktūras RVC AZ teritorijas plānojumā: ielu publiskā telpa, apstādījumi, parki un skvēri, laukumi, ūdeņu krastmalas).

1.3. Saistītie pētījumi (kopsavilkums)

Pētījuma ietvaros tika veikta līdzšinējo Rīgas pilsētā veikto un darba stadijā esošo pētījumu un projektu analīze (skat. 3.pielikumu).

Pētījumi publiskās ārtelpas jomā:

- Public Spaces & Public Life – in Riga City Centre (2001),
- Rīgas vēsturiskā centra publiskās telpas inventarizācija un analīze (2003),
- Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas analīze (2009),
- Eiropas Savienības fondu URBACT II programmas līdzfinansētais projekts “Pilsētvides ilgtspējīga atjaunošana” (2014).

Pētījumi transporta jomā:

- Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāns. Gala ziņojums (2010),
- Izpēte par velojoslu ierīkošanas iespējām Rīgas pilsētas centrālajā daļā dzelzceļa loka ietvaros (2013),
- Rīgas pilsētas un tās apkaimju veloattīstības koncepcijas papildināšana un pārstrādāšana par velojoslu ieviešanu Rīgas vēsturiskā centra ielās (2014),
- Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā (2013),
- Rīgas domes autonomvietņu politikas un attīstības koncepcijas izstrāde. Stāvparku sistēmas sadaļas attīstības plāns (2014).

Pētījums apstādījumu jomā: Dabas pamatnes izpēte un precizēšana Rīgas vēsturiskajā centrā (2003).

Pētījumi kultūrvēsturiskā mantojuma un ar to saistīto aspektu analīzei:

- Ielu, laukumu, pagalmu segumu analīze (2003),
- Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma izvērtēšanas sistēmas vadlīnijas (2009).

Pētījumi sabiedrības viedokļa izziņai:

- Pārskats par iedzīvotāju aptaujas rezultātiem “Rīgas vēsturiskā centra saglabāšana un attīstība” (2002),
- Iedzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013),
- Pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību” (2013).

Pētījumu pārskats pilnā apjomā iekļauts 3.pielikumā.

Secinājumi

- *Līdzšinējie pētījumi izmantojami turpmākajā PĀ plānošanā atbilstoši to aktualitātei.*
- *Līdzšinējos pētījumos pielietotās metodes (Jana Gela pētījums, RVC PĀ inventarizācija un analīze, gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums RVC) iespēju robežās ir izmantotas šajā pētījumā, veicot atsevišķu PA objektu inventarizāciju (skat. 6. pielikumu) un ir pielietojamas tālākajā PĀ situācijas izmaiņu novērtēšanā, turpinot tās pilnveidot.*
- *Secinājumi attiecībā uz konkrēto datu kopu pielietojumu šajā pētījumā un tālākajā PĀ Tematiskā plānojuma izstrādē ietverts 3.1., 3.2. sadaļās un 4.3. sadaļās.*

1.4. Ārvalstu pieredzes apkopojums

Ārvalstu pieredzes raksturojuma ietvaros ir sagatavots pārskats (*skat. 4.pielikumu*) par citu ārvalstu pilsētu publiskās ārtelpas plānošanas dokumentiem, to saturu, sastāvu un detalizāciju, kā arī konkrētu projektu īstenošanas pieredzi, uzmanību vēršot uz pilsētu centru teritorijām, kas pēc vēsturiski izveidojušās pilsētībūvnieciskās situācijas, tiesiskajiem apstākļiem, klimatiskajiem apstākļiem un kultūrvēsturiskā mantojuma nozīmes ir līdzīgas Rīgas situācijai un kuru pieredze varētu būt piemērota un adaptējama Rīgas situācijai.

Pieredzes apkopojuma ietvaros iekļauti arī priekšlikumi par inženiertīklu plānošanu, projektēšanu un īstenošanu ielu telpā, ņemot vērā apstādījumus, kā arī par apstādījumu sistēmas attīstību blīvi apbūvētā pilsētas vidē.

Izvēlētās pilsētas – Viļņa, Klaipēda, Prāga, Leipciga un Gdaņska – vēsturiski ir veidojušās līdzīgi Rīgai gan laika posmā līdz II Pasaules karam, gan piedzīvojot Padomju laika plānveida un lielmēroga apbūvi. Izvēlēto pilsētu centri ir ar bagātu kultūrvēsturisko mantojumu – Viļņas vēsturiskais centrs un Prāgas vēsturiskais centrs ir iekļauti UNESCO pasaules mantojuma sarakstā, Leipcigas pilsētas “Mūzikas taka” ir nominēta iekļaušanai UNESCO pasaules mantojuma sarakstā, Gdaņskas pilsētas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO pagaidu sarakstā, kā piedāvājums iekļaušanai sarakstā no Polijas. Gdaņska, Klaipēda ir ostu pilsētas, atrodas pie jūras un tām ir pieredze ūdensmalu plānošanā. Leipciga un Gdaņska ir veidojušās kā industriālās pilsētas, kurās šobrīd ir jārisina postindustriālo pilsētu problēmas (piesārņojums, degradētas teritorijas, ēku pielāgošana jaunām funkcijām). Pilsētu vēsturiskajos centros, līdzīgi kā Rīgā, ir jārisina transporta problēmas, priekšroku dodot velosipēdistiem un sabiedriskajam transportam.

Viena no publiskās ārtelpas problēmām ir tās izmantošana vai pielāgošana rudens/zīemas apstākļiem. Līdzīgi kā Rīgā, arī izvēlētajās analizējamajās pilsētās publiskās ārtelpas lietošanā (uzturēšanās ilgums, izmantošanas veids, ārtelpu objektu lietošana, izmantošana riteņbraukšanai u.tml.) ir izteikti sezonāls raksturs, ko ietekmē gan laika apstākļi, gan vēsturiskā pieredze ārtelpas (ne)lietošanā sliktos laika apstākļos. Tāpēc risinājumi, ko šajās pilsētās lieto, lai piesaistītu cilvēkus un publisko ārtelpu padarītu vizuāli un praktiski pieejamu aukstajā sezonā, ir novērtējami un pārņemami arī Rīgā.

Secinājumi

Publiskās ārtelpas tēma plānošanas dokumentos

Plānošanas sistēmas struktūra visās valstīs, līdzīgi kā Latvijā, notiek vairākos līmeņos – no nacionālā līdz vietējam un, atsevišķos gadījumos (Gdaņska), vietējais līmenis ir vienīgais saistošais.

Līdzīgi kā Rīgā, arī citās postpadomju pilsētās, uzmanība uz detalizētu un ietverošu publiskās ārtelpas plānošanu ir vērsta salīdzinoši nesen. Līdz tam publiskās ārtelpas plānošana kā atsevišķa plānošanas joma nav bijusi izdalīta. Šobrīd visās aplūkotajās pilsētās vērība tiek pievērsta vienotas publiskās ārtelpas un pēc iespējas pilnīgākas pilsētas zaļās struktūras izveidei. Apkopotā pieredze liecina par dažādu plānošanas dokumentu veidiem, kas regulē publiskās ārtelpas, zaļo teritoriju, veloceļu, inženierinfrastruktūras un transporta plānošanu, un atkarībā no pilsētas ir vai nu saistoši, vai izmantojami vadlīniju veidā.

Visu piemēru pilsētu gadījumos publiskās ārtelpas plānošanas koncepts sākas ar Pilsētas Plānu (pilsētu vispārējie teritorijas plānojumi). Koncepts tiek izstrādāts mazākā mērogā un integrēts politikas veidošanas procesā. **Leipcigas Plāns (2020)** piedāvā labi izstrādātu nākotnes pilsētas attīstības konceptu un kalpo par pamatu, lai piesaistītu valsts finansējumu zaļajām zonām un apkārtējai videi. Zaļo zonu un apkārtējās vides joma tiek attīstīta, kā arī koordinēta hierarhiski; tā darbojas tandēmā ar citām koncepta jomām, kas nodrošina **integrētu pieeju** politikas veidošanā. Kā piemēru šādam plānam var minēt Leipcigas pilsētas teritorijas plānojumu, kas ietver zaļās zonas tīklojumu, balstoties uz dabas un vēstures attīstību un piedāvā skaidru nākotnes attīstības redzējumu. Kā svarīgs aspekts jāpiemin, ka šis plāns ir veidots, balstoties uz dialogu ar sabiedrību (jebkura rīcība seko dialogam), kas tiek uzsvērts kā izšķiroši svarīgs veiksmīgai vienlīdzīgas pilsētas nākotnes attīstībai.

Ir svarīgi tas, ka visu līmeņu plānošanas tiesību aktos tiek izmantota viena un tā pati „atvērtas publiskās ārtelpas” definīcija, par kuru vienojas jomas profesionāļi un kura ir saprotama un pieņemama sabiedrībai. Prāgas piemērs parāda šādas definīcijas pielietojumu, risinot īpašumtiesību jautājumus (neatkarīgi no īpašumtiesībām, zemes gabals var tikt izmantots sabiedrības vajadzībām, ja tas atrodas konkrētā zonējuma teritorijā). Lietuvas precedents demonstrē robežu starp atvērto telpu (*openspace*) ar apstādījumiem, ko galvenokārt regulē Zaļo zonu akts, un pilsētvides telpām bez apstādījumiem, kuras neregulē konkrēts Akts, kā rezultātā tās kļūst viegli ietekmējamas, ja vien nav aizsargātas ar kādiem cita veida tiesiskiem aktiem (kultūras mantojuma aizsardzības nosacījumi utt.). Terminoloģijā nav definēts vienots atvērtās telpas jēdziens un debates starp arhitektūras profesionāļiem par to joprojām turpinās.

Reizēm dabas katastrofas un ekonomiskas krīzes var veicināt Pilsētas publiskās ārtelpu tīkla ilgtspējīgu plānošanu. Tā tas ir noticis Prāgā, kur pēc 2002.gada plūdiem tika izstrādāti jauni noteikumi plūdu zonām (aizsardzības zonas, piekrastes), un šīs teritorijas tika pievienotas pilsētas publiskās ārtelpas tīklam. Līdzīgi arī Viļņā, kur 2009.gada ekonomiskā krīze mazināja privātās iniciatīvas būvniecības jomā, pilsētplānotājiem un pilsētas politikas veidotājiem bija iespēja veidot pārdomātākus risinājumus pilsētas nākotnes attīstībai.

Jāsecina, ka visās apskatītajās pilsētās publisko ārtelpu un zaļās teritorijas plāno *nozariiski*, līdzīgi pieejai, kāda tiek izmantota šobrīd Rīgas pilsētā jaunā teritorijas plānojuma izstrādē.

Citu pilsētu pieredze rāda, ka publiskā ārtelpa visbiežāk tiek dalīta šādās plānošanas apakštēmās: zaļās struktūras un apstādījumu attīstība, veloceļu attīstība, ūdensmalu attīstība, publiskās ārtelpas attīstība (iekļaujot iepriekšminētās tēmas).

Kā laba pieredze uzskatāma rokasgrāmatas „Publiskās ārtelpas elementu projektēšanas rokasgrāmata” izstrāde, kurā piemēru un vadlīniju veidā iekļauti risinājumu piemēri, kā ieteicamie ielu paraugprofili, apstādījumu, vides dizaina, apgaismojuma u.tml. risinājumi, t.sk. labie un sliktie piemēri. Starp apskatītajiem piemēriem viens no izvērstākajiem jāmin Prāgas pilsētās Publiskās ārtelpas projektēšanas rokasgrāmata (http://manual.iprpraha.cz/uploads/assets/manual_tvorby_verejnych_prostranstvi/pdf/IPR-SDM-KVP_Manual-tvorby-verejnych-prostranstvi_140624.pdf)

1.4.1. Publiskās ārtelpas pārvaldība

Pašvaldības departaments vai organizācija, kā pārziņā ir visi publiskās ārtelpas aspekti dažādos hierarhijas līmeņos, nodrošina sistemātiskāku un labāk izplānotu procesu, sākot ar publiskās ārtelpas tīkla plānošanas fāzi līdz īstenošanai un reizēm pat iekļaujot pārvaldīšanu. Ar visām zināšanām, kas ir viena pašvaldības administrācijas sektora rīcībā, ir iespējams produktīvāk nodrošināt atgriezenisko saiti, kas balstīta uz iepriekš realizēto projektu izvērtējumu, kas palīdz

pilnveidot tiesību aktu shēmas un plānošanas sistēmu. Tā tas bija gadījumā ar CABE (tagad – Dizaina Padome) Apvienotajā Karalistē; labs piemērs atrodams arī Prāgā (Prāgas galvaspilsētas plānošanas un attīstības Institūts). Viļņas piemērs ilustrē radošu pieeju atvērto telpu (īpaši nesen izveidoto zaļo zonu) uzturēšanai kārtībā (Viļņas pašvaldības uzņēmums „Viļņas Pilsētas Parki”). Kā liecina apskatītie piemēri, publiskās ārtelpas pārvaldība pilsētās lielākoties ir vienas institūcijas pārziņā. Lai arī kopumā par plānošanu valsts līmenī un pilsētu līmenī ir atbildīgas vairākas institūcijas, tomēr vietējā pilsētu līmenī lielākoties par to atbild tikai viena institūcija. Pašvaldību līmenī publiskās ārtelpas plānošana notiek balstoties uz priekšlikumu, normatīvo aktu un tiesiskā regulējuma pamata, bet sākot realizēt plānus, jāatzīst, ir jāsaskaras ar konfliktsituācijām ar privātajiem zemes īpašniekiem.

Plānojuma veiksmīga realizācija ir atkarīga no veiksmīgas sabiedrības iesaistes nodrošināšanas, ņemot par pamatu principu, ka dialogam ar sabiedrību ir jābūt nodrošinātam pirms katra sabiedrību ietekmējoša projekta uzsākšanas. Tas ir kritiski svarīgi pilsētas attīstības panākumu nodrošināšanai. Labs piemērs sabiedrības iesaistē ir Leipcigas plāns (2020). Viļņā ir laba pieredze ar atvērto diskusiju organizēšanu par publiskās ārtelpas tēmu (NVO “Arhitektūras fonds” iniciatīvas, 2014.gada rudens), diskusijās iesaistot pašvaldību pārstāvjus, arhitektus, sabiedrības pārstāvjus. Arī Gdaņskas Veloceliņu attīstības plāna risinājumi ir balstīti uz sabiedrības izteiktajiem priekšlikumiem.

1.4.2. Publiskās ārtelpas situācijas monitorēšana

Viļņas pašvaldībā tiek veikts ikgadējs monitorings, lai noskaidrotu sabiedrības attieksmi par nepieciešamajām pilsētvides izmaiņām. Īstenoto publiskās ārtelpas struktūras attīstības risinājumu mērogu nosaka pašvaldības kārtējā gada budžeta iespējas. Līdzīgi kā Rīgas situācijā pastāv problemātiska attiecībā uz dažādo pilsētas pārvaldes institūciju līdzdalību publiskās ārtelpas pārvaldībā un uzturēšanā, tostarp starp institūcijām nereti pastāv atšķirīga PĀ jēdziena izpratne, kas sarežģī gan plānošanas, gan PĀ attīstības īstenošana un uzturēšanas darbus. Attiecībā uz konkrētiem PĀ projektu risinājumiem sarežģītās blīvas apbūves pilsētas teritorijās tiek atzīmēts, ka tie, pirmkārt, ir atkarīgi no konkrēta projektētāja profesionālās prasmes.

Prāgā pieņemtā plānojuma monitorings notiek salīdzinoši retāk – pirmo reizi četrus gadus pēc tā pieņemšanas un pēc tam reizi četros gados visā tā darbības laikā. Savukārt plānā esošais analītiskais materiāls tiek aktualizēts reizi divos gados. Prāgas stratēģiskais plāns pēdējo reizi aktualizēts 2008.gadā, un tā monitorings tiek veikts ik pa diviem gadiem. Prāgas stratēģiskais plāns ir ilgtermiņa dokuments ar darbības termiņu 15-20 gadi. Šobrīd tiek izstrādāta jauna attīstības stratēģija. Jaunais plānošanas dokuments pagarinās iepriekšējo (šobrīd spēkā esošo) stratēģiju.

Leipcigā kā vienu no indikatoriem plānojuma ieviešanas novērtēšanā izmanto sugu un biotopu daudzveidības indikatoru. Tā kā zaļo teritoriju plānojums ir vērsts uz pēc iespējas lielāku struktūru savienojamību, šis indikators sniedz iespēju novērtēt plāna ieviešanas sekmīgumu. Leipcigas pilsētas monitoringa sistēma balstās un kartogrāfiskā materiāla vērtēšanu un datu salīdzināšanu (galvenās tēmas – gaisa kvalitāte, troksnis, piesārņotas vietas, Natura 2000, plūdu skartās teritorijas). Monitoringa regularitāte ir atkarīga no mērāmā parametra, un tā mērķis ir iegūt sistemātiskas zināšanas.

Kā viens no indikatoriem, kas tiek piedāvāts RVC AZ publiskās ārtelpas tematiskā plānojuma vērtējumam, ir teritorijas fragmentācijas indikators, kas ir arī ĢIS rīks monitoringa veikšanā (izmantojamas datorprogrammas Spatialanalyst vai NetworkAnalyst). Šajā gadījumā ir jāvērtē, kā, ieviešot PĀ plānojumu, mainās iedzīvotājiem 2-3 min. kājamiešanas laikā sasniedzamo zaļās

struktūras un citu PĀ elementu pieejamība (vai šajā laikā ir iespējams no dzīves vai darba vietas nokļūt līdz zaļās infrastruktūras objektam, kas tālāk savienots kopējā pilsētas zaļās infrastruktūras sistēmā).

Vērtējot dokumenta ieviešanas sekmīgumu, viens no retāk lietotajiem, bet ļoti aktuāls, ir *drošības indikators*. Drošības indikators norāda uz to, cik cilvēki jūtas droši pilsētvidē. Drošību raksturo apgaismojuma esamība publiskajā ārtelpā un parkos, drošība uz ielas, šķērsojot brauktuves, drošības sajūta uzturoties parkos un skvēros u.tml.. Lai novērtētu šo indikatoru, nepieciešams veikt ikgadējas iedzīvotāju aptaujas, tā monitorējot sabiedrības attieksmi pret drošības sajūtu pilsētvidē.

Vērtējot plānojuma ieviešanas sekmīgumu, ir jāpievērš uzmanība transporta sistēmas izmaiņām, ņemot vērā izvirzītos mērķus. Kā indikatori tam, cik veiksmīgi tiek realizēta iecerētā iedzīvotājiem draudzīga publiskās ārtelpas ieviešana, var tikt izmantots ĢIS rīks, salīdzinot un vērtējot, piemēram, brauktuvju šķērsojumu vietu izmaiņas, velojoslu un to virzienu izmaiņas, autonovietņu skaita izmaiņas, dalītās telpas teritoriju pieejamību u.tml.

Papildus visa tematiskā plānojuma ieviešanas vērtēšanai, atsevišķi nepieciešams vērtēt konkrētās attīstītās teritorijas (parks, skvērs, ielu apstādījumi u.tml.) izmantošanu laika gaitā un veikt nepieciešamos uzlabojumus. Kā liecina citu valstu pieredze, teritorijas tiek apsektotas (inventarizētas) ik gadus, un inventarizējamie parametri tiek noteikti atbilstoši publiskās ārtelpas objekta statusam (parks, skvērs, laukums). Ikgadējā objektu inventarizācija sniedz iespēju savlaicīgi plānot uzturēšanas izdevumus nepieciešamajai rekonstrukcijai. Galvenie parametri: objekta pieejamība ar sabiedrisko transportu, kājām, automašīnu (lielajiem parkiem), ieeja objektā, tās kvalitāte, norobežojošo elementu kvalitāte, celiņu kvalitāte, izbradājums ārpus celiņiem, apstādījumu kvalitāte, koku inventarizācija (veicama pakāpeniski, visā pilsētā, atkārtotas pārbaudes reizi divos gados), tehnisko ēku stāvoklis (lielie parki), soliņu kvalitāte, soliņu pietiekamības pret apmeklētāju skaitu novērtējums, atkritumu urnas (tajā skaitā suņu ekskrementiem) daudzuma pret apmeklētāju skaitu novērtējums, tualešu skaits, pietiekamības pret apmeklētāju skaitu novērtējums, apgaismojuma kvalitāte, informācijas zīmes un norādes, rotaļu un fizisko aktivitāšu infrastruktūra, to kvalitāte.

Vērtējot ielu telpu, tiek pielietoti sekojoši rādītāji: ielas lietotāju daudzveidība (dažādas vecuma grupas, dažādas nodarbošanās, velosipēdisti), vai iela *iedrošina* gājējus tur atrasties, skatlogu pievilcība, apskates/apmeklējamie objekti, ielu mēbeles; apgaismojuma kvalitāte un kvantitāte, ielā notiekošie pasākumi un to mērogs, ilgtspējīgi risinājumi ielu vidē. Vērtējot ielu kvalitāti, ir jāpievērš uzmanība tam, kā iela palīdz orientēties (ielu nosaukumi, māju numura zīmes, norādes uz nozīmīgām vietām pilsētā), kā tajā tiek nodrošināta drošība (apgaismojums, nakts aktivitātes), kā uz ielas *sadzīvo* gājēji, autovadītāji, velosipēdisti, kā tiek nodrošinātas stāvvietas un vai to atrašanās uz ielas kalpo ielas pievilcībai vai otrādi. Tāpat, vērtējot ielu telpu, ir jāvērtē ielu apstādījumi (daudzums, izteismīgums, kvalitāte, ēnas nodrošināšana, aizsardzība pret vēju un putekļiem).

1.4.3. Infrastruktūras plānošanas principi blīvi apbūvētā pilsētas vidē

Visas piemēru pilsētas ir izvēlētas valstīs, kurās pēdējos 20-30 gados notikušas pārmaiņas plānošanas sistēmā, ņemot vērā politiskos apstākļus valstīs. Nereti mūsdienu tehniskie risinājumi, kas sniedz priekšrocības attiecībā uz PĀ attīstību, dažreiz nav savietojami ar pastāvošajiem tehniskajiem regulējumiem un tādejādi var tikt īstenoti tikai rezultatīvu pārrunu rezultātā (kā piemēram, augu stādīšana tuvu pie inženierkomunikāciju koridoriem, izmantojot augu sakņu aizsardzības produktus (Viļņas, Skayteks piemērs)). Jaunu tehnoloģiju un metožu

pielietošana apstādījumu saglabāšanā un palielināšanā blīvi apbūvētā pilsētvidē lielā mērā atkarīgas no pašvaldībā strādājošo par publiskās ārtelpas uzturēšanu atbildīgo profesionāļu (vai piesaistīto ekspertu) zināšanām un prasmēm.

Viens no publiskās ārtelpas elementiem ir pieejamas ūdensmalas, pieejami ūdens objekti. Padomju gados daudzi ūdensobjekti ir bijuši daļēji vai pilnīgi novirzīti pazemē. Gdaņskas pilsētas piemērs (Gdaņskas Tehnoloģiju universitāte) liecina, ka arī citas postpadomju pilsētas saskaras ar šo problēmu un tagad, plānojot publisko ārtelpu, veic pazemē ievirzīto ūdens objektu izcelšanu virszemē.

Šaurās ielās, kurās vienlaicīgi ir ieguldīts daudz inženierkomunikāciju, risinājums ir izmantot **sakņu barjeras (barjeras sakņu aizsardzībai)**, tādējādi kokus iespējams stādīt tuvāk esošajām un plānotajām inženierkomunikācijām. Šāds risinājums piemērots Viļņā (Skyteks), kur, lai arī normatīvi šādus risinājumus neparedz, tomēr, ņemot vērā vecpilsētas statusu, rasts elastīgāks risinājums.

Potenciālajās apbūves teritorijās nepieciešams noteikt konkrētas vietas (ar iespēju pielāgot novietojumu projekta risinājumiem), kas paredzamas zaļajām teritorijām. Tāpat, plānojot jaunas teritorijas, ir jāfokussējas uz to, **lai teritorijas būtu viegli šķērsot**, jo tikai tādā gadījumā tās iekļausies kopējā struktūrā.

Jaunos projektos tiek paredzētas **ilgtspējīgas lietus ūdens sistēmas**, kur savāktais lietus ūdens tiek uzkrāts, virzīts mākslīgās ūdenstecēs vai veidoti dekoratīvi dīķi (Leipcigas piemērs, Zaļais loks/ Pilsētnieku parks). Ir jāuzsver, ka ilgtspējīgu lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumu nozīmība tiek akcentēta visās apskatītajās pilsētās.

Ilgtspējīgas **transporta sistēmas** politikas pamatā ir autotransporta klātbūtnes samazināšana pilsētas centros. Tāpēc sabiedriskā transporta savienošana vienotā sistēmā ar velosipēdistu ceļiem un gājēju zonām ir noteikta kā galvenā pilsētas centra prioritāte. Lai to sasniegtu, ir pieņemti sekojoši pasākumi:

- Plānojot jaunus objektus pēc iespējas, kur to atļauj grunts apstākļi, stāvvietas ievietot pazemē (Gdaņskas pieeja ārtelpās plānošanā), lai neizniekotu publiskās ārtelpas teritoriju. Ja nav iespējams nodrošināt ielas pārbūvi par gājēju ielu, ielām ir jābūt veidotām pēc dalītās telpas principa un ar prioritāti gājējiem. Lai nodrošinātu drošību vienotajā telpā, izmantojami plūsmu sadaloši elementi (ielas iesegums ar atšķirīgu faktūru, krāsojums).
- Koncentrēt un dažādot “pilsētas piedāvājumu” (tirdzniecība, atpūta, kultūra, utt.) ar pievilcīgiem ārtelpas elementiem – fasādes, ainavas utt., lai piesaistītu gājējus.
- Labiekārtojums un vides dizaina risinājumi ir vērsti uz to, lai pilsētas iedzīvotāji un tūristi būtu ieinteresēti uzskatīt – apstāties, paskatīties, apsēsties, pievērstu uzmanību gaumīgi veidotiem, mākslas, ūdens vai ainavas objektiem.

1.4.4. Apstādījumu sistēmas īstenošanas risinājumi

Izvērtējot citu pilsētu pieredzi apstādījumu un zaļo teritoriju plānošanā, kā vērtīga un pārņemama vai pielāgojama ir vērtējama sekojoša pieredze:

- Viena no problēmām apskatītajās pilsētās un Rīgā ir **neapbūvētie zemes gabali**, kas laika gaitā ir kļuvuši par publiskās ārtelpas daļu un pilsētnieki tos ir pieņēmuši kā neiztrūkstošu pilsētas daļu skvēru un laukumu veidā. Bieži apbūves iztrūkums ir sekas II Pasaulē karam. Tās ir vietas, kur pirmskara apstākļos apbūve bija atļauta un bija realizēta, bet pēc ēku nojaukšanas vairs nav tikusi atjaunota. Līdz ar to rodas pretrunas

starp nepieciešamību un iespēju atjaunot vēsturiski ielas vai konkrētas vietas veidolu un to, ka pilsētnieki ir pieņēmuši esošo situāciju un nevēlas atjaunot vēsturisko situāciju. Piemēram, Viļņas gadījumā bieži vien šīs ārtelpas ir sliktā stāvoklī, tās atrodas virs vērtīgu vecu ēku **kultūrslāņa** un ēku pagrabiem. Jaunā Viļņas vecpilsētas mantojuma projekta koncepcija (2011) izskata šādu zaļo zonu saglabāšanu un arheoloģijas aizsardzību. Lai saglabātu un nenodarītu postījumu iespējamām **arheoloģiskām vērtībām**, pagaidu apstādījumi tiek atļauti tikai tādi, kas ir ar seklām saknēm. Tiek pieļauta augsnes izveidošana, kas neietekmē potenciālas aizsargājamās arheoloģiskās vērtības.

- Šādas teritorijas, kuras nākotnē varētu tikt apbūvētas, plānošanas dokumentos tiek pieņemtas kā **pagaidu zaļās zonas**. Pagaidu zaļo zonu statuss viestu skaidrību pilsētniekiem un uzsvāru, ka tiek atjaunotas un saglabātas Viļņas vecpilsētas daudzās zaļās zonas.
- Zaļās struktūras nodrošināšanai nepieciešams izskatīt iespēju struktūrā iekļaut **dzīvojamo ēku iekšējos dārzus (pagalmus)**. Tas šobrīd ir viens no Viļņas vecpilsētas un Gdaņskas pilsētas plānošanas izaicinājumiem.
- Viena no iespējām iekļaut pagalmus kopējā ārtelpā ir **paplašināt izmantošanas nosacījumus**, pielietojot elastīgākus nosacījumus attiecībā uz āra kafejnīcām, ļaujot tām izmantot arī iekšpagalmus, kā to dara Gdaņskas pilsētā.
- Privāto īpašnieku zemes gabali, kas šobrīd ir neizmantoti un stāv neaizbūvēti, var tikt **iznomāti ar ilgtermiņa nomas līgumu**, paredzot, ka zeme netiks aizbūvēta, bet uz tās tiks izvietoti vasaras stādījumi, viegli demontējamas mazās arhitektūras formas u.tml. Šāda prakse vairākus gadus sekmīgi darbojas Leipciģā (10 gadu līgums). Privātie zemes īpašnieki bez nomas atlīdzības papildus iegūst arī īpašuma vērtības pieaugumu (vieta kļūst sabiedrībā nozīmīga, tai blakus tiek izvietoti objekti, kas ceļ īpašuma vērtību).
- **Konstruktīvas diskusijas un kompromisu meklēšana** ar komunikāciju turētājiem var vest pie rezultātiem, kur šaurajās blīvas apbūves ielās tiek rasta iespēja izvietot apstādījumus, tomēr tam ir jābūt procesam, kur visas iesaistītās puses vēlas nonākt pie vienota rezultāta un ir iesaistīti profesionāli eksperti un pielietotas labākas prakses.
- Klaipeidā un Viļņā izstrādājot detālplānojumus, ir norādīts sasniedzamais apstādījumu un atvērtās telpas procents, tomēr jāuzsver, ka tā vienmēr ir apspriešanas tēma starp attīstītāju un stingras pozīcijas noturēšana no pašvaldības puses, apstiprinot plānojuma priekšlikumu ar detalizētām zaļajām teritorijām.

Pieredzes apkopojums pilnā apjomā iekļauts 4.pielikumā.

1.5. Publiskās ārtelpas pārvaldība Rīgas pilsētā (pašreizējās situācijas raksturojums)

Publiskās ārtelpas pārvaldību, tās apsaimniekošanas, lietošanas un tālākās attīstības iespēju situāciju būtiski ietekmē īpašumtiesības (pašvaldība, valsts iestādes, privātais sektors), starp dažādiem departamentiem, institūcijām un uzņēmumiem sadalītie pienākumi un atbildības:

- RD Pilsētas attīstības departaments – plānošana, pašvaldības investīciju projektu definēšana un investīciju piesaiste to īstenošanai;
- Rīgas pilsētas būvvalde – būvprojektu un labiekārtojumu projektu izstrādes un īstenošanas uzraudzība būvniecības procesa ietvaros, projektu saskaņošana, pieņemšana ekspluatācijā;
- RD Īpašumu departaments – pašvaldībai piederošo PĀ teritoriju īpašnieks, īpašumu piederības, nomas u.tml.ar īpašumtiesībām saistītie jautājumi;
- RD Mājokļu un vides departaments – pašvaldībai piederošo PĀ teritoriju ārpus ielu sarkanajām līnijām pārvaldība, t.sk. apstādījumu teritorijas ap/pie pašvaldības iestādēm, vides kvalitātes uzraudzības jautājumi (ūdeņi, lietusūdeņu novadīšana

atklātajās ūdenstecēs, publisko tualešu ierīkošana un apsaimniekošana, gaisa u.c. piesārņojuma monitorings);

- RD Satiksmes departaments – PĀ apsaimniekošana ielu sarkanajās līnijās (brauktuves, ietves, laukumi un ielu apstādījumi starp ielas sarkanajām līnijām), lietusūdeņu infrastruktūra (slēgtās sistēmas);
- SIA „Rīgas Meži” struktūrvienība ”Dārzi un parki” – parku un apstādījumu zonu apsaimniekošana (apstādījumi, koki, zaļā zona parkos un skvēros), ar 2015.gadu – arī apsaimniekošanā esošo teritoriju iekļaujošo ielu ietves;
- Izpilddirekcijas (RVC AZ teritorijā ir trīs izpilddirekcijas: Austrumu, Ziemeļu un Pārdaugavas) – ikdienas uzturēšanas un kopšanas darbi (skvēri, zaļās zonas, ietves un laukumi pašvaldībai piederošo objektu apkārtne, t.sk. atkritumu savākšana un teritoriju sakārtošana pēc rīkotajiem publiskajiem pasākumiem publiskajā ārtelpā);
- Rīgas pilsētas izpilddirektora institūcija – izpilddirekciju darbības virsuzraudzība, pasākumu norišu saskaņošana, līdzdalība lēmumu pieņemšanā attiecībā uz pašvaldības investīciju projektu PĀ akceptu;
- RD Kultūras, sporta un izglītības departaments – pasākumu norišu saskaņošana, organizēšana;
- Inženiertīklu turētāji („Rīgas gaisma”, „Rīgas ūdens”, „Rīgas satiksme” u.tml.) – attiecīgo inženiertīklu uzturēšana, rekonstrukcija;
- Atsevišķu pakalpojumu sniedzēji, piemēram, atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi („EKO Rīga” u.c.) – darbība, pamatojoties uz īstermiņa pakalpojumu līgumiem, kas tiek slēgti publisko iepirkumu rezultātā;
- uzņēmums „Rīgas Tilti” – soliņu, atkritumu urnu apsaimniekošana atsevišķos Daugavas krastmalu posmos;
- Juridiskās un privātās personas:
 - ietvju daļu ikdienas uzturēšana ielās pie konkrētajiem privātajiem īpašumiem,
 - vēsturisko vai citādā ceļā izveidojušos privāto īpašumu apsaimniekošana esošajās PĀ teritorijās (piemēram, Strēlnieku laukumā, Līvu laukumā),
 - skvēru un laukumu apsaimniekošana pie baznīcām – attiecīgo reliģisko iestāžu (draudžu) teritoriju apsaimniekošana, t.sk. Lielo kapu teritorijas apsaimniekošana,
 - ar publiskiem objektiem funkcionāli tieši saistīto teritoriju apsaimniekošana (piemēram, stāvlaukumi pie tirdzniecības centriem u.c. komercobjektiem),
 - neapbūvētu teritoriju (piemēram, Rīgas pasažieru ostas apkārtnē virzienā uz centru) apsaimniekošana,
 - ar publiskiem objektiem tieši saistītas ilgtermiņa nomas teritoriju (piemēram, Stacijas laukums un tā apkārtnē, puķu tirdziņš Vērmanes dārzā malā), apsaimniekošana.
- Valsts iestādes un uzņēmumi (piemēram, LNB apkārtnes teritorija ir LR Kultūras ministrijas pārziņā, Stacijas skvērs pie Satiksmes ministrijas ēkas – LR Satiksmes ministrijas pārziņā; attiecīgi apsaimniekošanas funkcijas organizē VAS “Valsts nekustamie īpašumi”).

Secinājumi (galvenās problēmas)

- Īpašumu sadrumstalotība;
- Sadrumstalota atbildība un savstarpēji vāji koordinēta sadarbība starp dažādām institūcijām – lēmumu pieņemējām un izpildu institūcijām, pārvaldītājiem un apsaimniekotājiem;
- Trūkst primārās informācijas (datu bāzes, grafiskā materiāla), kas vienkopus atspoguļotu PĀ īpašnieku un apsaimniekotāju pārziņā esošo teritoriju un objektu izvietojumu, kas ļautu operatīvi novērst ikdienā konstatētās problēmas (piemēram –

sabojāts labiekārtojums, nesavākti atkritumi u.tml.) un koordinēti un operatīvi rīkotos attiecībā uz problēmas novēršanu;

- Īstermiņa saistības (piemēram, SIA „Rīgas meži” struktūrvienības ”Dārzi un parki” parku un apstādījumu teritoriju apsaimniekošanas līgumu termiņš tikai uz 5 gadiem, un ir neatbilstoši īss koku stādījumu apsaimniekošanas kontekstā);
- Savstarpēji nesaskaņota pasākumu ieviešana (piemēram, tiek ierīkotas velojoslas ielās, bet esošie ielas apsaimniekotāji nav savlaicīgi brīdināti par šādām izmaiņām, un veidojas problēma par piemērotu apsaimniekošanas tehniku, aprīkojumu);
- Savstarpēji nekoordinētas projektu iniciatīvas.

Ieteikumi

- *Zemju konsolidācijas iespēju izskatīšana, mazinot PĀ teritoriju īpašumpiederību sadrumstalotību;*
- *Sadarbības pilnveidošana koordinētai darbībai (iesaistīto pušu atbildību konkretizēšana, saskaņotu rīcību un budžeta plānošana starp pašvaldības u.c. saistītajām institūcijām un uzņēmumiem attiecībā uz ar PĀ uzturēšanu saistītajiem jautājumiem, atbalsta mehānismu izstrāde un ieviešana privātīpašnieku motivēšanai un sabiedrības līdzdalībai PĀ teritoriju kvalitātes uzlabošanā).*

Sadarbības formas un konkrētas rīcības precizējamās kopīgu diskusiju ceļā starp iepriekšminētajām iesaistītajām pusēm, RDPAD uzņemoties iniciatīvu kā vadošajai institūcijai attiecībā uz pilsētas, tostarp RVC AZ PĀ attīstības mērķu, politiku un konkrētā rīcības plāna/-u izstrādi PĀ Tematiskā plāna ietvaros (ieteicams kā viens no PĀ Tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros iekļaujamajiem prioritārajiem jautājumiem).

II. daļa Publiskās ārtelpas lietotāju grupu un viedokļu analīze

Rīgas centrālās daļas PĀ lietotāju sociālā prototipēšana un sabiedrības viedokļu apzināšana šī pētījuma ietvaros tika veikta, pamatojoties uz pētījuma ietvaros veiktās Socioloģiskās aptaujas rezultātiem. Papildus uzmanība tika vērsta galveno PĀ lietotāju mērķgrupu novērojumiem nozīmīgāko 22 PĀ objektu izvērtējumu ietvaros.

Socioloģiskajā aptaujā aptaujāti 806 respondenti. Aptaujā izmantota nejaušā stratificētā izlase, ievērojot proporcionālu dzimuma sastāvu (~50% sievietes, ~50% vīrieši) un proporcionālu vecumsastāvu (~1/3 jaunieši, ~1/3 pieaugušie un ~1/3 seniori). Tāpat izlasē iekļauti velobraucēji (~10%) un pieaugušie ar bērnu ratiņiem.

Šajā nodaļā ietverti galvenie kopējie secinājumi, kas sniedz vispārīgu priekšstatu par Rīgas centra PĀ lietotājiem, PĀ lietošanas galvenajiem iemesliem un situācijas vērtējumu, savukārt pilnajā socioloģiskās aptaujas atskaitē ir ietverts detalizēts viedokļu atspoguļojums gan par PĀ situāciju kopumā, gan konkrēto vietu situāciju, vajadzībām un attīstības priekšlikumiem (skat. 5.pielikumu).

2.1. Publiskās ārtelpas lietošanas iemesli, populārākie un sabiedrības skatījumā nozīmīgākie PĀ objekti un elementi, kvalitātes vērtējums un uzlabojumu nepieciešamība (socioloģiskās aptaujas kopsavilkums)

Galvenie iemesli, kādēļ RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāji apmeklē Rīgas centru, ir saistīti ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu (51%), nodarbinātību (47%) un kultūras un sporta pasākumu apmeklēšanu (40%). Tāpat starp galvenajiem Rīgas centra apmeklēšanas iemesliem minēta kafejnīca, bāru, klubu apmeklēšana (38%), lietišķās vajadzības (iestāžu un uzņēmumu apmeklēšana) (35%), kā arī draugu, radu, paziņu apciemojumi (34%).

Aptuveni trešā daļa RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāju (34%) Rīgas centru galvenokārt apmeklē caurbraucot (stacijas, pieturvietas, pārsēšanās), savukārt 25% Rīgas centru norādījuši kā savu dzīvesvietu.

RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāji visbiežāk katru dienu Rīgas centrā pārvietojas ar kājām (46%). Kā nākamie ikdienas pārvietošanās veidi minēti sabiedriskais transports (31%) un automašīna, motocikls (13%).

Ar velosipēdu katru dienu Rīgas centrā pārvietojas 8% RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāju, bet 64% ar velosipēdu Rīgas centrā nepārvietojas nekad.

Ietves, ielas, un krustojumi, gājēju pārejas minētas kā trīs gājējiem / velobraucējiem nozīmīgākās publiskās ārtelpas vietas Rīgas centrā – attiecīgi 67%, 63% un 56%. Tāpat salīdzinoši bieži nosaukti pilsētas publiskie laukumi, dārzi, parki un skvēri (47%).

Vasarās RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāji Rīgas centra publiskajā ārtelpā visbiežāk uzturas vairāk par divām stundām (t.sk. kopējais laiks, ko pavada ceļā uz un no darba / mācībām): brīvdienās – 37%, darbdienās – 30%.

Ziemās ievērojami samazinās to RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāju skaits, kuri Rīgas centra publiskajā ārtelpā uzturas vairāk par divām stundām (t.sk. kopējais laiks, ko pavada ceļā uz un no darba / mācībām): brīvdienās – 23%, darbdienās – 26%.

Trīs publiskās ārtelpas vietas Rīgas centrā, kuras RVC AZ publiskās ārtelpas lietotājiem patīk visvairāk, ir Vērmanes dārzs (34%), Daugavas krastmala, promenāde (31%) un Vecrīga (31%).

No 15 dažādiem ielu un citu Rīgas centra publiskās ārtelpas vietu aspektiem RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāji visaugstāk vērtē pakalpojumu saņemšanas iespējas (āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība), ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, kā arī pilsēttelpas, objektu izgaismošanu. Savukārt viszemāko novērtējumu saņēmuši tādi aspekti kā vides pieejamība (cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.tml. iedzīvotāju grupām), tīrība, atkritumu apsaimniekošana, publiski pieejamās tualetes, suņu pastaigas vietas un vides kvalitāte (trokšņi, gaisa piesārņojums u.tml.).

Vidējā atzīme skalā no 1 (ļoti slikti) līdz 5 (ļoti labi), ar kuru RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāji novērtējuši līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā, ir 3,7 (visvairāk (47%) saņemts novērtējums “4”).

Velosipēdu satiksmes attīstīšana (infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana) ir RVC AZ publiskās ārtelpas lietotāju visbiežāk nosauktais svarīgākais uzlabojums, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai (28%). Tāpat salīdzinoši biežāk nekā citi uzlabojumi minēti ielu, ietvju seguma kvalitātes (apmales, bedres, uzbraukšanas un nobraukšanas ērtība un pieejamība) uzlabošana (15%) un gājēju ērtību, drošības pilnveidošana (8%).

Visvairāk RVC AZ publiskās ārtelpas lietotājiem ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums (bedres, plaisas, grubiņi u.tml.) (52%), velosipēdu satiksme uz ietvēm (40%) un autosatiksmes intensitāte (37%).

2.2. Galveno publiskās ārtelpas lietotāju grupu prototipi

Pētījuma gaitā tika izveidoti Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju grupu prototipi – identificētas tipiskākās PĀ lietotāju grupas un sniegts to raksturojums.

Sociālais prototips ir noteiktas sociālās kategorijas tipisks pārstāvis, kurš reprezentē doto kategoriju un raksturo kategorijas pārstāvja visbiežāk novērojamo uzvedību, vajadzības, vēlmes un uzskatus. Veicot sociālo prototipēšanu, vispirms tika identificētas publiskās ārtelpas lietotāju grupas, un tad raksturots katras grupas tipiskais pārstāvis jeb sociālais prototips.

Prototipēšanas vajadzībām PĀ lietotāji selekcionēti pēc vecuma pazīmes, pēc dzimuma pazīmes un pēc piederības RVC AZ teritorijai. Papildus minētajām grupām tika identificētas arī citas PĀ lietotāju grupas. Tādējādi pētījuma gaitā tika izveidoti 13 Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju grupu prototipi:

- jaunieši (vecumā no 16 līdz 24 gadiem),
- seniori (vecumā 60 un vairāk gadu),
- sievietes,
- vīrieši,
- RVC AZ teritorijā dzīvojošie PĀ lietotāji,
- RVC AZ teritorijā strādājošie un studējošie PĀ lietotāji (strādā un mācās, bet nedzīvo RVC un AZ teritorijā),
- velobraucēji,
- gājēji,

- strādājošie PĀ lietotāji,
- PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem,
- RVC AZ teritorijas viesi (nedzīvo, nestrādā un nemācās RVC AZ teritorijā),
- tūristi,
- cilvēki ar īpašām vajadzībām.

Izveidoto sociālo prototipu raksturojumi atklāj, ka izkliede raksturīgajā uzvedībā, vajadzībās un uzskatos dažādu sociālo prototipu vidū nav liela. Šādi rezultāti ir saskanīgi ar sociālās prototipēšanas teorētiskajiem pamatprincipiem, jo visas grupas tiek aplūkotas kā vienas kategorijas (publiskās ārtelpas lietotāji) apakšgrupas. Līdz ar ko ir sagaidāms, ka ģenerāli uzvedība un uzskati būs līdzīgi, bet atsevišķos jautājumos mainīsies prioritātes. Jāuzsver, ka sociālie prototipi nav jāsalīdzina savā starpā, bet katrs no tiem jāuzlūko kā unikāls, piemēram, ja būtu nepieciešamība plānot pasākumus, kuri attiektos uz sievietēm, tad tiktu lietots sieviešu grupas prototips un iegūts priekšstats, kāda ir sieviešu uzvedība publiskajā ārtelpā, kas sievietēm patīk, kādas ir viņu vēlmēs u.tml., un šī informācija nebūtu jāsalīdzina ar senioru vai RVC viesu uzvedību un uzskatiem.

Jaunieši

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju jauniešu īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~20%. Jaunietis kā PĀ lietotāju raksturo vidējā un nepabeigta augstākā izglītība un viņš ir nestrādājošs students. Attiecībā pret dzīvesvietu pilsētas apkaimju griezumā var uzskatīt, ka Rīgas centra PĀ lietotāji jaunieši galvenokārt dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas jauniešu darba vietas vai citi galamērķi, uz kuru viņi dodas vismaz trīs reizes nedēļā. Jaunieši Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu gan vasarās, gan ziemās, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar kafejnīcu un bāru apmeklējumiem. Salīdzinoši visvairāk jaunieši ikdienā Rīgas centrā pārvietojas kājām. Jaunieši par visnozīmīgākajiem PĀ elementiem uzskata ielu telpu – ietves. Daugavas krastmala un promenāde, Vērmanes dārzs un Vecrīga ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras jauniešiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā jauniešiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, jaunieši visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību – āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml., savukārt viszemāk jaunieši vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiņiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā jaunieši līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,7** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, jaunieši uzskata velosatiksmes attīstīšanu – infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Vecrīga, Stacijas apkārtnē un Esplanāde nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk jaunieši uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām ar sabiedrisko transportu, ceļā pavadot 10 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk jaunieši ierodas ar mērķi satikt draugus un paziņas, un plāno uzturēties vidēji stundas ilgumā.

Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, jaunieši atzīmē, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, velosipēdu novietnes un aktīvās atpūtas laukumi un aprīkojums pusaudžiem un jauniešiem.

Seniori

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju senioru īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~15%. Senioru PĀ lietotāju raksturo augstākā izglītība, un viņš ir nestrādājošs pensionārs. Attiecībā pret dzīvesvietu pilsētas apkaimju griezumā var uzskatīt, ka Rīgas centra PĀ lieto tā senioru daļa, kas arī dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas senioru darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru viņi dodas vismaz vairākas reizes nedēļā. Seniori Rīgas centra PĀ atrodas vismaz reizi nedēļā gan vasarās, gan ziemās, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu. Salīdzinoši visvairāk seniori ikdienā Rīgas centrā pārvietojas kājām. Seniori par visnozīmīgāko PĀ elementu uzskata ielas telpu – ietves, bet Vērmanes dārzs, Vecrīga, Esplanāde ar katedrāli un Mākslas akadēmiju un Doma laukums ir tās PĀ vietas Rīgas centrā, kuras senioriem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā senioriem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, seniori visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību – āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml., savukārt viszemāk seniori vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā seniori līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,8** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, seniori uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Stacijas apkārtnē, Esplanāde, kā arī Vecrīga, Maskavas forštate, Centrāltirgus un Lielie kapi nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk seniori uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām ar sabiedrisko transportu, ceļā pavadot vairāk par 30 minūtēm. PĀ objektā visbiežāk seniori ierodas ar mērķi pastaigāties un plāno uzturēties objektā vairāk par stundu.

Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, seniori uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, bērnu rotaļu laukumi un aprīkojums, kā arī atkritumu tvertnes.

Sievietes

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju sieviešu īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~55%. Sieviete PĀ lietotāju raksturo augstākā izglītība un viņa ir privātajā sektorā strādājoša speciāliste, ierēdne. Attiecībā pret dzīvesvietu pilsētas apkaimju griezumā var uzskatīt, ka Rīgas centra PĀ lieto tā sieviešu daļa, kas arī dzīvo Centrā. Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas sieviešu darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru tās dodas vismaz pāris reizes nedēļā. Sievietes Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu gan vasarās, gan ziemās, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu. Salīdzinoši visvairāk sievietes ikdienā Rīgas centrā pārvietojas kājām. Sievietes par nozīmīgāko no PĀ elementu uzskata ielu telpu - ietves, bet Vērmanes dārzs, Vecrīga un Daugavas krastmala, promenāde ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras sievietēm patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā sievietēm visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums - bedres, plaisas, grubuļi u.tml.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, sievietes visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk sievietes vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām

vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā sievietes līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,7** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, sievietes uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Vecrīga, Esplanāde un Stacijas apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk sievietes uz PĀ objektiem ir ieradušās no mājām ar sabiedrisko transportu, ceļā pavadot 10 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk sievietes ierodas ar mērķi pastaigāties un plāno uzturēties objektā vairāk par stundu.

Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, sievietes uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, aktīvās atpūtas laukumi/aprīkojums pusaudžiem un jauniešiem, kā arī bērnu rotaļu laukumi un aprīkojums.

Vīrieši

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju vīriešu īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~45 %. Vīrieti kā PĀ lietotāju raksturo augstākā izglītība un viņš ir privātajā sektorā strādājošs speciālists, ierēdnis. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk PĀ lietotāju vīriešu dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas vīriešu darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru tie dodas vismaz 3 reizes nedēļā. Vīrieši Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu gan vasarās, gan ziemās, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar darbu. Salīdzinoši visvairāk vīrieši ikdienā Rīgas centrā pārvietojas kājām. Vīrieši par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ elementiem uzskata ietves, bet Daugavas krastmala, promenāde, Vērmanes dārzs un Vecrīga ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras vīriešiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā vīriešiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, vīrieši visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk vīrieši vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā vīrieši līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,7** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, vīrieši uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Stacijas apkārtnē, Vecrīga un Centrāltirgus un tā apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk vīrieši uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām ar kājām, ceļā pavadot 10 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk vīrieši ierodas ar mērķi to šķērsot pa ceļam uz citu galapunktu, kā arī satikt draugus, paziņas, un plāno uzturēties objektā vairāk par 60 minūtēm.

Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, vīrieši uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, velosipēdu novietnes, kā arī aktīvās atpūtas laukumi/aprīkojums pusaudžiem un jauniešiem.

RVC AZ teritorijā dzīvojošie

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas PĀ lietotāju RVC AZ teritorijas iedzīvotāju īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā ir 24,7%. RVC AZ teritorijas iedzīvotāju PĀ lietotāju raksturo augstākā

izglītība un viņš/viņa ir privātajā sektorā strādājošs speciālists, ierēdnis. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk RVC AZ teritorijas iedzīvotāju PĀ lietotāju dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas RVC AZ teritorijas iedzīvotāju darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru tie dodas vismaz 3 reizes nedēļā. Salīdzinoši visvairāk RVC AZ teritorijas iedzīvotāji ikdienā Rīgas centrā pārvietojas ar kājām. RVC AZ teritorijas iedzīvotāji par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ vietām uzskata ietves un ielas, bet Vērmanes dārzs, Daugavas krastmala, promenāde, un Bastejkalns ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras RVC AZ teritorijas iedzīvotājiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā RVC AZ teritorijas iedzīvotājiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums - bedres, plaisas, grubiņi u.tml.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, RVC AZ teritorijas iedzīvotāji visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk RVC AZ teritorijas iedzīvotāji vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā RVC AZ teritorijas iedzīvotāji līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,5** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, RVC AZ teritorijas iedzīvotāji uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Vecrīga, Esplanāde, Lielie kapi, Centrāltirgus un tā apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk RVC AZ teritorijas iedzīvotāji uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām ar kājām, ceļā pavadot 10 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk RVC AZ teritorijas iedzīvotāji ierodas ar mērķi pastaigāties un plāno uzturēties objektā vairāk par stundu.

Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, RVC AZ teritorijas iedzīvotāji uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, velosipēdu novietnes, kā arī aprīkojums sporta un fiziskām nodarbēm pieaugušajiem.

RVC AZ teritorijā strādājošie vai studējošie

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju RVC AZ teritorijā strādājošo un / vai studējošo iedzīvotāju īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~37%. RVC AZ teritorijā strādājošo un / vai studējošo iedzīvotāju PĀ lietotāju raksturo augstākā izglītība un viņš ir privātajā sektorā strādājošs speciālists, ierēdnis. Salīdzinoši visvairāk RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji ikdienā Rīgas centrā pārvietojas kājām. RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji par visnozīmīgākajiem Rīgas centra PĀ elementiem uzskata ielas un ietves, bet Vecrīga, Vērmanes dārzs un Daugavas krastmala, promenāde ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras RVC AZ teritorijā strādājošiem un / vai studējošiem iedzīvotājiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā RVC AZ teritorijas iedzīvotājiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,7** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā

svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Vecrīga, Stacijas apkārtnē, Esplanāde un Centrāltirgus un tā apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji uz PĀ objektiem ir ieradušies no darba kājām vai sabiedrisko transportu, ceļā pavadot 10 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk RVC AZ teritorijā strādājošie un / vai studējošie iedzīvotāji ierodas ar mērķi šķērsot pa ceļam uz citu galapunktu, pastaigāties vai satikt draugus, paziņas un plāno uzturēties līdz vienai stundai. Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, RVC AZ teritorijā strādājošie un/vai studējošie iedzīvotāji uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, aktīvās atpūtas laukumi/aprīkojums pusaudžiem un jauniešiem, kā arī aprīkojums sporta un fiziskām nodarbēm pieaugušajiem.

PĀ lietotāji strādājošie

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju strādājošo īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~72 %. PĀ lietotāju strādājošo raksturo augstākā izglītība un viņš/viņa ir privātajā sektorā strādājošs speciālists, ierēdnis. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk PĀ lietotāju strādājošo dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas PĀ lietotāju strādājošo darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru viņi dodas vismaz 3 reizes nedēļā. PĀ lietotāji strādājošie Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu gan vasarās, gan ziemās, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar darbu, kā arī ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu. Salīdzinoši visvairāk PĀ lietotāji strādājošie ikdienā Rīgas centrā pārvietojas kājām. PĀ lietotāji strādājošie par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ vietām uzskata ietves un ielas, bet Vērmanes dārzs, Daugavas krastmala, promenāde un Vecrīga ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras PĀ lietotājiem strādājošiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos Rīgas centra ielās PĀ lietotājiem strādājošiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu segums - bedres, plaisas, grubiņi u.tml. un velosatiksmē uz ietvēm.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, PĀ lietotāji strādājošie visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk PĀ lietotāji strādājošie vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām, kā arī tīrību, atkritumu apsaimniekošanu, publiski pieejamās tualetes, suņu pastaigas vietas. Kopumā PĀ lietotāji strādājošie līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,6** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, PĀ lietotāji strādājošie uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Vecrīga, Centrāltirgus un Stacijas apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri.

Visbiežāk PĀ lietotāji strādājošie uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām ar kājām, ceļā pavadot 10 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk PĀ lietotāji strādājošie ierodas ar mērķi šķērsot pa ceļam uz citu galapunktu, kā arī pastaigāties un satikt draugus, paziņas, un plāno uzturēties objektā vairāk par vienu stundu. Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, PĀ lietotāji strādājošie uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās

tualetes, velosipēdu novietnes, kā arī aktīvās atpūtas laukumi/aprikojums pusaudžiem un jauniešiem.

Velobraucēji

Rīgas centra un tā aizsardzības zonas publiskās ārtelpas lietotāju velobraucēju īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā vērtējams ~9 %. PĀ lietotāju velobraucēju raksturo augstākā izglītība un viņš/viņa ir privātajā sektorā strādājošs speciālists, ierēdnis vecumā no 25 līdz 34 gadiem. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk velobraucēju, kas lieto Centra PĀ, arī dzīvo Centrā. Velobraucēji Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu gan vasarās, gan ziemās, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu, darbu, kā arī kafējnicu, bāru, klubu apmeklēšanu. Velobraucēji par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ vietām uzskata veloceļus un velojoslas, bet Daugavas krastmala, promenāde, Vērmanes dārzs un Vecrīga un ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras velobraucējiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā velobraucējiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums un **autosatiksmes intensitāte**.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, velobraucēji visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību – āra kafējnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk velobraucēji vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām. Kopumā velobraucēji līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,6** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, velobraucēji uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Esplanāde, Vecrīga un Centrāltirgus un tā apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri. Visbiežāk velobraucēji uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām, ceļā pavadot 11 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk velobraucēji ierodas ar mērķi to šķērsot pa ceļam uz citu galapunktu, kā arī satikt draugus, paziņas, un plāno uzturēties īsu brīdi, līdz 5 minūtēm. Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, velobraucēji uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas velosipēdu novietnes, publiskās tualetes, kā arī nojumes.

Gājēji

RVC un AZ publiskās ārtelpas lietotāju gājēju īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā ir 40,9%. PĀ lietotāju gājēju raksturo augstākā izglītība un viņš/viņa ir privātajā sektorā strādājošs speciālists, ierēdnis vecumā no 25 līdz 34 gadiem. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk PĀ lietotāju gājēju dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas gājēju darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru viņi dodas vismaz trīs reizes nedēļā. Gājēji Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu gan vasarās, gan ziemās un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar darbu un iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu. Gājēji par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ vietām uzskata ietves, ielas un krustojumus un gājēju pārejas, bet Vērmanes dārzs, Vecrīga un Daugavas krastmala, promenāde ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras gājējiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos ar kājām un uzturēšanos ielās Rīgas centrā gājējiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums un **velosatiksmes uz ietvēm**. Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, gājēji visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafējnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk gājēji vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām un vides kvalitāti. Kopumā gājēji līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,6** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, gājēji uzskata velosatiksmes attīstīšanu -

infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Vecrīga, Stacijas apkārtnē un Centrāltirgus un tā apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri. Visbiežāk gājēji uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām un no darba, ceļā pavadot 1 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk gājēji ierodas ar mērķi pastaigāties, kā arī to šķērsot pa ceļam uz citu galapunktu, un plāno uzturēties objektā no 31 līdz 60 minūtēm. Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, gājēji uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, aprīkojums sporta un fiziskām nodarbēm pieaugušajiem, kā arī aktīvās atpūtas laukumi un aprīkojums pusaudžiem un jauniešiem.

PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem

RVC un AZ publiskās ārtelpas lietotāju ar bērnu ratiņiem īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā ir 6,8%. PĀ lietotāju ar bērnu ratiņiem raksturo augstākā izglītība un viņa ir algotu darbu nestrādājoša sieviete vecumā no 25 līdz 34 gadiem. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk PĀ lietotāju ar bērnu ratiņiem dzīvo Centrā. Tāpat Centrā arī atrodas tas pilsētas rajons, kurā atrodas PĀ lietotāju ar bērnu ratiņiem darba vieta vai cits galamērķis, uz kuru viņas dodas vismaz trīs reizes nedēļā. PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem Rīgas centra PĀ atrodas katru dienu vasarās, bet ziemās vismaz reizi nedēļā, un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā ir saistīta ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu un lietišķām vajadzībām (iestāžu un uzņēmumu apmeklēšana). PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ vietām uzskata ietves, krustojumus, gājēju pārejas un ielas, bet Vecrīga, Vērmanes dārzs un Esplanāde ar katedrāli un Latvijas Mākslas akadēmiju ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras PĀ lietotājiem ar bērnu ratiņiem patīk vislabāk. Ērtu pārvietošanos kājām un uzturēšanos ielās Rīgas centrā PĀ lietotājiem ar bērnu ratiņiem visvairāk **traucē velosatiksmē uz ietvēm** un nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums - bedres, plaisas, grubi u.tml. un.

Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem visaugstāk vērtē PĀ dizainu - ielu vai parku vienots vizuālais kopiespaids, skatlogu, fasāžu, mākslas un vides elementu estētiskais noformējums u.tml., kā arī pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml., savukārt viszemāk PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem vērtē **vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.c. tml. iedzīvotāju grupām un infrastruktūru velosipēdistiem**. Kopumā PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,5** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi).

Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem uzskata ielu un ietvju seguma kvalitātes uzlabošanu (apmales, bedres, uzbraukšanas/nobraukšanas ērtība un pieejamība), kā arī velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Esplanāde, Vecrīga un Kr. Barona iela nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri. Visbiežāk PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām, ceļā pavadot 11 līdz 20 minūtes. PĀ objektā visbiežāk PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem ierodas ar mērķi pastaigāties, kā arī baudīt svaigu gaisu un klusumu, pasēdēt uz soliņa, un plāno uzturēties objektā no 31 līdz 60 minūtēm. Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, PĀ lietotāji ar bērnu ratiņiem uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, bērnu rotaļu laukumi un to aprīkojums, kā arī nojumes.

RVC AZ teritorijas viesi

RVC un AZ publiskās ārtelpas lietotāju viesu īpatsvars kopējā PĀ lietotāju kopskaitā ir 37,8%. PĀ lietotāju viesi raksturo augstākā izglītība un viņš/viņa ir privātajā sektorā strādājošs speciālists,

ierēdnis. Pilsētas apkaimju griezumā visvairāk PĀ lietotāju viesu dzīvo Pļavniekos, Ilģuciemā, Purvciemā un Ziepniekkalnā. Savukārt Centrā atrodas tas pilsētas rajons, uz kuru tie dodas vismaz 3 reizes nedēļā. Rīgas centra publiskajā ārtelpā viesi atrodas vismaz reizi nedēļā gan vasarās, gan ziemās un visbiežāk atrašanās Rīgas centrā notiek caurbraucot vai ir saistīta ar iepirkšanos un pakalpojumu saņemšanu. Salīdzinoši visvairāk RVC AZ teritorijas viesi ikdienā Rīgas centrā pārvietojas ar sabiedrisko transportu. RVC AZ teritorijas viesi par visnozīmīgākajām Rīgas centra PĀ vietām uzskata ietves un ielas, bet Daugavas krastmala, promenāde, Vecrīga un Vērmanes dārzs ir tās trīs PĀ vietas Rīgas centrā, kuras RVC AZ teritorijas viesiem patīk vislabāk.

Ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā RVC AZ teritorijas viesiem visvairāk traucē nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums - bedres, plaisas, grubiņi u.tml. Vērtējot dažādus ielu un citu PĀ aspektus Rīgas centrā, RVC AZ teritorijas viesi visaugstāk vērtē pakalpojumu pieejamību - āra kafejnīcas, saldējumu u.c. sīktirdzniecība u.tml. un ūdens teritoriju un krastmalu pieejamību, savukārt viszemāk RVC AZ teritorijas viesi vērtē vides pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, māmiņām ar bērnu ratiem u.tml. iedzīvotāju grupām, kā arī tīrību, atkritumu apsaimniekošanu, publiski pieejamās tualetes, suņu pastaigas vietas.

Kopumā RVC AZ teritorijas viesi līdzšinējo Rīgas pilsētas pašvaldības ieguldījumu centra publiskās ārtelpas labiekārtošanā vērtē ar atzīmi **3,8** (1 – ļoti slikti, 5 – ļoti labi). Kā svarīgāko uzlabojumu, kas būtu jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā kājāmgājēju un velosipēdistu vides pilnveidošanai, RVC AZ teritorijas viesi uzskata velosatiksmes attīstīšanu - infrastruktūras attīstība, noteikumi, velosipēdu novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana. Savukārt Stacijas apkārtnē, Vecrīga un Centrāltirgus un tā apkārtnē nosauktas kā tās Rīgas centra PĀ vietas, kuras būtu jāuzlabo prioritāri. Visbiežāk RVC AZ teritorijas viesi uz PĀ objektiem ir ieradušies no mājām ar sabiedrisko transportu, ceļā pavadot vairāk par 30 minūtēm. PĀ objektā visbiežāk RVC AZ teritorijas viesi ierodas ar mērķi satikt draugus, paziņas, pastaigāties, kā arī šķērsot pa ceļam uz citu galapunktu, un plāno uzturēties objektā vairāk par 60 minūtēm. Vērtējot PĀ objektu un tuvākās apkārtnes labiekārtojumu, RVC AZ teritorijas viesi uzskata, ka visvairāk ir nepieciešamas jaunas publiskās tualetes, bērnu rotaļu laukumi, aprīkojums, kā arī aktīvās atpūtas laukumi / aprīkojums pusaudžiem un jauniešiem.

Tūristi

Šī pētījuma ietvaros, ņemot vērā limitētos darba izpildes laika u.c. resursus, nebija iespējams nodrošināt detalizētu tūristu viedokļa izziņāšanu, taču šī grupa ir uzskatāma kā ļoti nozīmīga RVC PĀ lietotāju daļa. Tūristu viedoklis un ar tūrisma pakalpojumu jomu saistīto institūciju un uzņēmumu viedoklis par PA attīstības jautājumiem ir skaidrojams un iekļaujams tālākajā RVC AZ Tematiskā plānojuma izstrādes gaitā.

Atsaucoties uz PĀ aktivitāšu analīzi un nozīmīgāko teritoriju apsekojumiem, tieši tūristi sastāda procentuāli lielāko daļu Vecrīgas PĀ lietotāju. Tūristi visbiežāk ir raksturojami kā 10-35 cilvēku lielas grupas, kas pārsvarā organizēti tiek virzītas pa ierastiem tūrista maršrutiem, īslaicīgi uzturoties pie konkrētiem apskates objektiem. Ļoti būtisks tūristu īpatsvars ir saistāms ar āra kafejnīcu u.tml. komercpakalpojumu izmantošanu publiskajā ārtelpā. Kā populārākie tūristu galamērķi Rīgas centrā atzīmējami Vecrīgas laukumi, Brīvības piemineklis.

Šādas grupas izdalīšana nosaka nepieciešamību PA tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros pievērst uzmanību:

- tūrisma pakalpojumu sniedzēju piedāvājumiem tūrisma maršrutiem,
- apskates objektu un viesnīcu izvietojumam PĀ tīklojuma kontekstā,

- PA risinājumiem nozīmīgu objektu, piemēram, pasažieru ostas tiešā apkārtnē un sasaistei ar Centru;
- PĀ funkcionalitātei no informācijas pieejamības un ērtuma aspektiem u.tml.

Cilvēki ar īpašām vajadzībām

RVC PĀ vides pieejamība un lietojamība līdzvērtīgi visām sabiedrības grupām, t.sk. cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kustību traucējumiem un invaliditāti ir viena no galvenajām PĀ attīstības prioritātēm. Kā norāda aptaujas rezultāti, tieši šī aspekta kvalitāti viszemāk vērtē visas aptaujātās lietotāju grupas, atzīmējot dažādus vēlamos un iespējamos risinājumus – velosatiksmes plūsmu nodalīšanu un novirzīšanu no ietvēm, autosatiksmes intensitātes samazināšanu, ietvju iesegumu un apmaļu rekonstrukciju u.c. rīcības.

Cilvēki ar dažāda veida invaliditāti sastāda aptuveni 10% no Rīgā dzīvojošajiem¹⁰ iedzīvotājiem, tomēr ikdienā šī PĀ lietotāju grupa praktiski nav novērojama, kas norāda uz būtiskām vides pieejamības problēmām. Šai lietotāju grupai nepieciešami arī dažādi, specifiska veida risinājumi, ietverot viedo tehnoloģiju lietošanu, universālā dizaina principu ievērošanu un taktīlas vides veidošanu, kurā iespējams ērti orientēties, neskatoties uz kādas no maņas traucējumiem.

¹⁰http://rdpad.lv/uploads/2030/Rigas_Pasreizejas_situacijas_raksturojums.pdf

III. daļa. Publiskās ārtelpas situācijas analīze, raksturojošo datu ieguve un problemātikas konstatēšana

Datu ieguvei publiskās ārtelpas situācijas raksturošanai, analīzei un problemātikas konstatēšanai šī pētījuma ietvaros tika apzināti valsts, RD institūciju un iestāžu datu avoti, kā arī veikta PĀ tīkla elementu (parki, skvēri, laukumi, krastmalas) inventarizācija un situācijas analīze ar mērķi iegūt papildus aktuālus kvantitatīvus un kvalitatīvus datus par konkrētiem PĀ objektiem, kas raksturo pašreizējo PĀ situāciju, konstatētu galvenās problēmas un pamatotu ieteikumus tālākajai PĀ Tematiskā plānojuma izstrādei un konkrētiem risinājumiem PĀ situācijas uzlabošanai.

Atbilstoši pētījuma darba uzdevuma prasībām, publiskās ārtelpas situācijas analīzē sniegta ielu telpas, vides kvalitātes, apstādījumu attīstības (t.sk. pagalmu situācija) aspektos (skat. 3.1., 3.2., 3.3. , 3.4.sadaļas), konkrēto PĀ objektu (parki, skvēri, laukumi, krastmalas) inventarizācija un izmantošanas analīze pilnā apjomā – 6.pielikumā, kopsavilkums – 3.5. sadaļā.

Datu avoti un konkrētās datu kopas, kuras ieteicams izmantot turpmākajā PĀ Tematiskā plānojuma izstrādē, iekļautas 4.3. sadaļas “Ieteikumi tematiskā plāna izstrādei” pārskata tabulā “Ieteicamais PA tematiskā plāna saturs” un pievienotajā tabulā “Izmantojamo datu saraksts”.

3.1. Ielu telpas plānojuma un labiekārtojuma analīze

Saskaņā ar RVC AZ teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā minēto, ielu telpas teritorijas RVC AZ aizņem 16,9% un RVC teritorijā, kur ievērojamu platību aizņem laukuma veida publiskās ārtelpas teritorijas, – 24%. Par kvalitatīvu publisko ārtelpu plānā tiek uzskatīta arī tāda ārtelpa, kurā pastāv skaidra gājēju satiksmes struktūra, kas savieno svarīgus kustības galamērķus un kurā pieņemamā veidā tiek risināti gājēju un transporta vides konflikti. Ielu publiskās ārtelpas kvalitātes attīstības mērķis ir panākt gājējiem brīvu, ērtu un drošu pārvietošanās iespēju estētiski un ainaviski augstvērtīgā pilsētvidē.

Gājēju satiksmes pamattīklu veido gājēju ielas, kā arī ielas ar prioritāti gājējiem, iekškvartālu, laukumu un parku gājēju tranzīta satiksmes celiņi, kuros veidojams atbilstošs labiekārtojums un nosakāms gājējam labvēlīgs režīms, šķērsojot ielas. Viens no galvenajiem augstas kvalitātes pilsētvides rādītājiem ir gājēju ielas un gājēju ielu tīkls, kas savieno svarīgas vietas – kustības galamērķus – un ļauj cilvēkiem brīvi un droši pārvietoties pilsētā.

Ielu telpas un laukumu apstādījumu attīstības mērķis ir pilnveidot pilsētas ainavu, izveidojot telpiski nepārtrauktas veselīgas kokaugu rindas vai grupas, kas spētu pretoties paaugstinātai cilvēka darbības radītai slodzei, nodrošinātu parku un skvēru savstarpējo sasaisti un veicinātu atmosfēras piesārņojuma samazināšanu.

Šī pētījuma ietvaros veiktajā Socioloģiskajā aptaujā (skat. 5. pielikumu) par publisko ārtelpu iedzīvotāji kā gājējiem un velobraucējiem trīs nozīmīgākos publiskās ārtelpas elementus ir minējuši ietves (67%), ielas un krustojumus (63%) un gājēju pārejas (56%). Un vienlaicīgi šo publiskās ārtelpas elementu slikto stāvokli minējuši kā šķērslī publiskās ārtelpas lietošanā: 52% aptaujāto minējuši, ka tiem traucē nekvalitatīvais ielu un ietvju segums, 40%, ka traucē velosipēdu satiksme uz ietvēm un 37% traucē autosatiksmes intensitāte. Tāpat tika minēts nepiemērotais ietvju platums, kas neatbilst esošajām gājēju plūsmām, attiecīgi 31% respondentu un automašīnu novietošana gar ielām – 30% respondentu. Salīdzinoši daudz

iedzīvotāju ir neapmierināti ar bruģa segumu uz ielām un ietvēm (24%), gaisa un trokšņa piesārņojumu (23%) un ielu pāreju neesamību svarīgos krustojumos vai ilgo stāvēšanu (20%).

Kā būtiskākos nepieciešamos uzlabojumus iedzīvotāji min nepieciešamību atdalīt velosatiksmi no gājēju ietvēm (28,4%) un ietvju seguma uzlabošanu (15%).

Pētījuma ietvaros tika veikta ekspertu diskusija par priekšlikumiem RVC AZ publiskai ārtelpai. Diskusiju rezultātā eksperti secināja, ka prioritārie publiskās ārtelpas attīstības jautājumi ir publiskās ārtelpas lineāro struktūru, it īpaši galveno attīstības asu (Brīvības iela, Daugava – ūdens un ūdensmalas) uzlabošana, un nepieciešams atbalsts vietējā mēroga risinājumiem, t.i., pilotprojektiem konkrētu ielas telpas, ielu posmu/ielu elementu labiekārtošanai.

Publiskās ārtelpas kvalitātes attīstības mērķis – panākt gājējiem brīvu, ērtu un drošu pārvietošanās iespēju estētiski un ainaviski augstvērtīgā vidē. Atbilstoši Rīgas pilsētas plānošanas dokumentiem gājējiem un velosipēdistiem ir noteikta augstākā prioritāte starp satiksmes dalībniekiem. 2013.gadā SIA “Solvers” veica pētījumu “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”. Pētījumā tika veikts gājēju un velosipēdistu plūsmu mērījums, kā arī izvērtēta ielu telpa no funkcionalitātes un pieejamības aspekta.

Atsaucoties uz Jana Gēla pētījumiem¹¹, viens no kritērijiem, lai uzskatītu, ka ielas ir pārblīvētas, ir cilvēku skaits 1 minūtē uz 1m ietves. Pārblīvētas ielas ir, ja šis rādītājs ir 13 un vairāk. SIA “SOLVERS” veicot 154 RVC AZ segmentu analīzi, konstatēja, ka 70% no izpētītajiem segmentiem neatbilst šim kritērijam. Gandrīz visiem analizētajiem segmentiem (140 no 154) efektīvais ietves platums sastāda mazāk par 50% no kopējā ietves platumam, kas tieši norāda uz RVC ietvju disfunkcionalitāti. Pētījumā tika identificētas galvenās problēmas un sniegti gan priekšlikumi to risinājumam gan esošajā situācijā, gan izbūvējot jaunus objektus, kā arī priekšlikumi normatīvo aktu papildinājumam.

Izvērtējot SIA „Solvers” 2013.gadā veikto izpēti: „Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā” un apkopojot šī pētījuma ekspertu viedokli, kā ielu telpu teritorijās būtiskākie problēmjautājumi un priekšlikumi to risinājumiem ir sekojoši:

1) Nesakārtota normatīvā bāze

Aizliegums izmantot ietvju efektīvās zonas ielas infrastruktūras (apgaismojuma stabi, kontaktu tīkli, ceļa zīmes, luksofori, koki utt.), ielas reklāmas, vasaras kafejnīcu izvietojumam netiek regulēts ar Rīgas pilsētas normatīviem un praksē rada situācijas, kad tiek būtiski samazināta ietvju telpas sašaurināšana un gājēji nevar netraucēti pārvietoties.

Atšķirībā no esošajiem LR normatīviem un dokumentiem citu valstu vadlīnijās un dokumentos īpaša uzmanība tiek pievērsta efektīvam ietves platumam, ko lieto gājēji, un drošības zonām. Gājēju un velosipēdistu servisa līmenis ir atkarīgs no gājēju/velosipēdistu blīvuma un atdalīšanas uztveres parametriem no transporta plūsmām. Minimālais efektīvais platums nevar būt vienīgais parametrs gājēju servisa līmeņa noteikšanai.

Ieteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

Lai nodrošinātu ielu fiziskās telpas palielinājumu, nepieciešams papildināt normatīvus dokumentus Rīgas pilsētai ar sekojošiem uzlabojumiem:

- *ieviest jēdzienus efektīvais platums un drošības zona;*
- *noteikt minimālo efektīvo ietves platumu;*
- *noteikt minimālo drošības zonas platumu no brauktuves puses un no ēkas puses;*

¹¹Gehl, Lifebetweenbuildings, using public space

- *paredzēt, ka efektīvo ietves platumu nosaka visšaurākā ietves vietā.*

Priekšlikumi **definīciju “efektīvais platums” un “drošības zona” formulējumam**, kas iekļaujami attiecīgajos normatīvajos dokumentos:

- *Drošības zona – zona gājēju telpā, kas nodrošina gājēju aizsardzību no transporta plūsmām, šļakatām un aizsargā gājējus no ēkām, ārdurvīm, lāstekām u.tml. Drošības zona arī tiek izmantota ielu labiekārtojuma elementu izvietojumam (tajā var atrasties vasaras kafejnīcas, ielu tirdzniecības vietas, soliņi u.tml.), lai nodrošinātu patīkamu un mājīgu vidi.*
- *Efektīvais ietves platums – brīva bezšķēršļu telpa gājēju vai gājēju un velosipēdistu satiksmei, kurā neietilpst drošības zonas no braucamās daļas un/vai ēkas, kā arī teritorija, kas nepieciešama sabiedriskā transporta pieturvietu, ceļu infrastruktūras, labiekārtojuma elementu u.c. objektu izvietojumam.*
- *Efektīvajam ietves platumam jānodrošina gājēju un velosipēdistu plūsmām servisa līmenis no A līdz C līmenim (HCM2010)¹². Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un ierobežotām iespējām minimālajam efektīvajam ietves platumam jābūt vismaz 1,52m; drošības zona no brauktuves ir 0,6 – 1,8 m.*

Ieteikumi ielu fiziskās telpas palielinājumam **esošajā situācijā**:

- *Minimālo efektīvo ietves platumu no pieļaujamajiem 1,52m var noteikt samazinātā platumā līdz 1m Vecrīgā tikai ārkārtas gadījumos, ņemot vērā vēsturiski izveidojušos pilsētbūvnieciskos situāciju (esošas šauras ielas ar ietvju platumu, kas nenodrošina pat minimālās ietves efektīvā platuma prasības) un ēku vēsturisko un māksliniecisko vērtību (piemēram, esošs ieejas kāpņu izvirkums ietvē), kā arī nepieciešamību uzlabot ēkas vides pieejamību, t.sk. izveidojot pandusus vietās, kur tas ir iespējams. Vietās, kur tas nav iespējams, var piemērot sekojošus pasākumus:*
 - *stāvvietu gar ielu malām likvidēšana,*
 - *ielas pārveidošana par gājēju ielu,*
 - *transporta intensitātes samazināšana,*
 - *viegli likvidējamo šķēršļu likvidēšana vai pārvietošana uz piemērotāko vietu,*
 - *sabiedriskā transporta pieturas pārveidošana.*
- *Īpaši noslogotajiem ielu posmiem un posmiem ar lielām tūristu grupām izstrādāt maršrutus, lai sastrēguma stundās neveidotos papildus noslogojums.*
- *Velorīkšām izstrādāt speciālus pārvietošanās maršrutus vai tieši pretēji – noteikt ielu posmus, kur nedrīkst pārvietoties velorīkšas (sastrēguma stundās).*
- *Paaugstināt ietvju drošību:*
 - *izmainot auto stāvvietu novietojumu attiecībā pret ielu un ietvēm;*
 - *pārskatot āra kafejnīcu izvietojuma nosacījumus (ielu kafejnīcām rekomendēts izvietot galdus un krēslus tādā veidā, lai netraucētu gājēju kustībai);*
 - *veicot ielu rekonstrukciju, pārvietot inženierkomunikācijas un āra apgaismes stabus, lai tie netraucē gājējus.*
 - *Pazeminot bortakmeņus ietvei un izlīdzinot ielas profilu, vietās, kur kāpnes samazina efektīvo ietves platumu,*
 - *“iestumjot” kāpnes ēkas dziļumā (ja ir iespējams).*

2) Drošības zonu neesamība

Nepietiekams ietves platums nedod iespēju izdalīt telpu **drošības zonai starp gājēju un transporta plūsmām**, lai efektīvi atdalītu gājēju plūsmas no transporta negatīvās ietekmes,

¹²Pētījums sagatavots izmantojot HighwayCapacityManual 2010 (HCM2010) metodoloģiju

piemēram, no trokšņa, putekļiem, peļķēm, šļakatām, atvērtām durvīm, transporta atdalīšanas uztveres (fiziskas barjeras un stāvvietas starptransporta un gājēju plūsmām paaugstina atdalīšanas uztveri) utt. Ziemā drošības zona tiek izmantota sniega vaiņņu glabāšanai. Līdz ar to trūkst vai ir ierobežotas pilsētas ielu sakārtošanas un apzaļumošanas iespējas, kas arī prasa papildus telpu.¹³

Tāpat kā problēma identificēta **drošības zonas neesamība no ēkas**. Gadījumos, kad nav iedalīta drošības zona no ēkas, lietus ūdens no jumta, lāstekas ziemas laikā pasliktina komforta līmeni gājēju un velosipēdistu plūsmām un samazina servisa līmeni. Vienīga atsauce par drošības zonu RVC teritorijā ir RVC AZ saistošajos noteikumos nr. 38 punktā 5.15.3., kur ir teikts, ka „Ja nav priekšdārza, ēkā, kas nav arhitektūras piemineklis, ārdurvis un vārti nedrīkst vērties uz ietvi, aizņemot vairāk nekā 30 cm no ietves platuma, ja netiek nodrošināts ietves brīvais platums vismaz 1,2m.”¹⁴

Ieteikumi rīcībām

Nepieciešams palielināt fizisko telpu gājējiem un velosipēdistiem, kas dos iespēju paplašināt efektīvo ietves platumu (paredzētu gājēju satiksmi) un labiekārtot ielas, kā arī ievērojami uzlabot servisa līmeni gājēju un velosipēdistu plūsmām.

3) Šauras ietves un infrastruktūras objektu izvietojums ietvēs

Ietves ar nepietiekamu platumu apgrūtina vai pilnīgi traucē kustību cilvēkiem un it īpaši iedzīvotājiem ar īpašām vajadzībām (invalīdi, vecāki ar bērnu ratiem), kā arī rada šķēršļus tūristu grupām. Gadījumos, kad pieturvietas nav atdalītas no gājēju telpām, pieturās gaidošie cilvēki var bloķēt gājēju satiksmi. Līdzīga situācija ir novērota tūristu grupām, kuri koncentrējoties vienā vietā, dažreiz bloķē ietvi un apgrūtina gājēju satiksmi.

Ieteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

- *Šauro ietvju problēmas risinājums skatāms kompleksi ar pārējo publisko ārtelpu. Nav pieļaujamas izvietot jaunus šķēršļu objektus šaurās ietvēs, saskaņot āra kafejnīcas vai cita veida pagaidu būvju izvietojumu šajos ielu posos/ielās.*
- *Papildināt normatīvus dokumentus Rīgas pilsētai, definējot minimālo efektīvo ietves platumu.*
- *Vīzijas, stratēģijas un attīstības programmas izstrāde RVC teritorijai kopumā, ietverot:*
 - *publiskās ārtelpas kompleksas attīstības programmu/plānojumu;*
 - *promenāžu attīstības vīzijas (noteikt promenāžu vietas, kārtību, kādā un kas izstrādā šādas attīstības vīzijas);*
 - *kritērijus drošām ielām veciem cilvēkiem, bērniem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;*
 - *prasības vienotam un sakārtotam ielas aprīkojumam;*
 - *vides dizaina un vides mākslas programmu;*
 - *noteikt, ka, plānojot jaunus vai paplašinot esošos objektus, kā arī nozīmīgus transporta infrastruktūras objektus, kopā ar transporta plūsmas izpēti projektu jāizstrādā arī gājēju un velosipēdistu plūsmu izpēti projekts.*

4) Luksoforu neefektīva darbība un gājēju pāreju trūkums

Ilgstoša stāvēšana pie luksofora rada gājēju plūsmas nevienmērīgumu, kas veido lielāku ceļu satiksmes negadījumu (turpmāk – CSNg) iespējamību, piemēram, cilvēki šķērso ielu pie

¹³ SIA “SOLVERS”, izpēte „Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”, 2013.g.

¹⁴ SIA “SOLVERS”, izpēte „Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”, 2013.g.

sarkanās gaismas vai neatļautās vietās, rada zemu gājēju servisa līmeni ielu pārejās un tādējādi izvirza papildus prasības krustojuma zonai, kurā cilvēki gaida zaļo signālu ielas šķērsošanai.

Gājēju pāreju trūkums un lieli attālumi starp gājēju pārejām apgrūtina gājēju un velosipēdistu kustību un samazina gājēju un velosipēdistu plūsmu servisa līmeni un izraisa CSN pārkāpumus, jo cilvēki šķērso ielas neatļautās vietās.

leteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

Jāpārskata regulēto un neregulēto gājēju pāreju izvietojuma biežums un salīdzinājums ar reģistrētajiem CSN pārkāpumiem, definējot vietas, kur ir jāparedz papildus neregulētas vai regulējamās gājēju pārejas. Veicot plašākas teritorijas transporta plūsmas izpēti, kā viens no darba uzdevumiem ir jāiekļauj luksoforu darbības laika pārskatīšana un pielāgošana gājēju plūsmām (tai skaitā diennakts griezumā).

5) Zems labiekārtojuma kvalitātes līmenis un nekvalitatīvs ietves segums

Labiekārtojuma, t.sk. atpūtas zonu un „zaļo kabatu” kvalitātes līmenis gājējiem un velosipēdistiem paredzētajā ielas telpā kopumā ir zems. Trūkst satikšanās un komunikācijas punktu, ielu telpā nav speciāli ierīkotu vietu, kur pasēdēt, atpūsties vai uzkavēties ilgāk.

Gājēju un velosipēdistu plūsmu komforta līmeni un ielas servisa līmeni samazina sliktais ielu tehniskais stāvoklis (ietves ar bedrēm, peļķēm, bojātām ietvju apmalēm u.tml.), nesavlaicīga ietvju tīrīšana vai sniega uzkrāšana (sniega vaļņi) ziemas laikā, dažādi funkcionāli nepieciešami elementi ietvē seguma veids (bruģētas ietves, kas pārsvarā atrodas Vecrīgas ielās, vai nesavlaicīgi atjaunots/pēc ziemas sezonas izlīdzināts bruģakmens segums, kā arī nereti pārmērīgi stāvs ietves kritums attiecībā pret tās platumu (un uzbrauktuvju neesamība vai nepietiekami pazeminātas to apmales.

leteikumi rīcībām

Veicot ielu rekonstrukciju vai ielā atrodošos objektu rekonstrukciju, objektam piegulošo ielu telpu skatīt kā kompleksu teritoriju un paredzēt saskanīgus risinājumus.

6) Iestaigāti gājēju ceļi ārpus ietvēm un laukumiem

Esošais gājēju ceļiņu tīkls ir fragmentārs, daudzviet gājējiem paredzētā ielas un tai pieguļošā teritorija ir funkcionāli nepilnīga – neērta gājēju ceļiņu virziens, trūkst gājēju ceļu, nesamērīgi liela autostāvvietām paredzētā zona attiecībā pret ietves platumu gājējiem u.tml. Līdz ar to veidojas velosipēdistu iebrauktas un gājēju iestaigātas takas ārpus esošajām ietvēm vai laukumiem.

leteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

Pilsētvides kvalitāti nosaka cilvēku esamība ielās, ielās pieejamo aktivitāšu īstenošanas intensitāte, līdz ar to priekšnoteikums funkcionālai, drošai, sociāli un ekonomiski dzīvai pilsētas telpai ir telpas kvalitātes un labiekārtojuma līmeņa atbilstība lietotāju – gājēju un velosipēdistu vajadzībām.

- *Gājēju tīklam jābūt vienotam, nepārtrauktam, labi sazarotam un komfortablām, lai cilvēkam būtu iespēja nokļūt no sākuma punkta līdz galapunktam bez šķēršļiem, ar iespēju apstāties, atpūsties un izbaudīt vietu. Gājēju maršrutiem un gājēju ielām*

jāatbilst, jāveido vienota sistēma un jāsasaista ar sabiedriskā transporta pieturvietām un pārsēšanas mezgliem un publiskiem objektiem.

- *Plānojot jaunus gājēju maršrutus, jāņem vērā esošie, iestaigātie celiņi, un maršruti jāplāno, izmantojot iestaigātās trases. Lai nodrošinātu vizuāli pievilcīgu publisko ārtelpu, vietās, kur iespējama gājēju pārvietošanās pa ietvēm pa piegulošo zaļo zonu, šo teritoriju plānot iekļāt ar cieta vai daļēji cieta segumu, lai novērstu teritorijas izbradāšanu.*
- *Jaunus gājēju maršrutus jāplāno kompleksi ar satiksmes drošības jautājumiem, ņemot vērā tuvākās gājēju pārejas.*

7) Velo infrastruktūra – problēmas un risinājumi

Projekta „Gājēju kustības organizācijas pašreizējā situācija un attīstības tendences” ietvaros 2003.gadā Vanšu tiltā rīta maksimumstundā tika fiksēti 11 velosipēdisti abos virzienos. Kopš tā laika velosipēdistu skaits ir strauji pieaudzis un 2013.gadā sastādīja 449 velosipēdistu rīta maksimum stundā abos virzienos¹⁵.

Salīdzinājumā ar SIA “Solvers” veikto pētījumi 2013.gadā, 2014.gadā papildus jau esošajiem veloceliņiem un velojoslām ir izveidotas velojoslas Dzirnavu, Elizabetes un Lāčplēša ielās, tādejādi nodrošinot virzību uz RVC AZ plānojumā uzstādīto mērķu īstenošanu.

Velosipēdistu lietišķajos maršrutos, kā arī Daugavas un dzelzceļa loka šķērsojumos uz tiltiem novērojami būtiski trūkumi ērtai un drošai velosipēdistu kustībai Gaisa tilta (Brīvības ielas) ietvēs un Vanšu tilta nobrauktuvē no Pārdaugavas virzienā uz Kr.Valdemāra ielu.

Velo infrastruktūras trūkums, slikta ceļa seguma kvalitāte vai velosatiksmi nepiemērots, neērta ceļa seguma veids, velojoslu neesamība vietās, kur ir liela gan gājēju, gan velosipēdistu plūsma, augsta transporta intensitāte un spēkā esošie Ceļu satiksmes noteikumi veicina velosipēdistu pārvietošanos pa ietvi, tādējādi samazinot gājēju servisa līmeni un komfortu.

Lai arī velosipēdisti ir vieni no RVC AZ teritorijas satiksmes prioritārajiem lietotājiem, faktiski ielu telpas labiekārtojums liecina par nepietiekamu to vajadzību apmierināšanu. Nosakot velosipēdistu servisa līmeni, tika konstatēts, ka 73% tas ir D – F līmenis.

leteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

- *Velotīklam jābūt labi sazarotam un ērtam velosipēdistu brīvai kustībai.*
- *Jāattīsta velomaršrutu tīkls – jāsavieno maģistrālās velojoslas ar pilsētas centrālo daļu un Vecrīgu tādā veidā, lai veidotu vienotu sistēmu un uzlabotu dažādu funkcionālu objektu, t.sk. pakalpojumu, sasniedzamību.*
- *Jānodrošina velosipēdistu prioritāte attiecībā pret autotransportu, iedalot velosipēdistiem lietojamu telpu;*
- *Jāparedz jaunas/papildus vietas velonovietņu izveidei.*
- *Tāpat izskatāms jautājums par kopējās telpas gājējiem/velobraucējiem un autotransporta pilnveidošanu, izvietojot vairāk informatīvas un skaidrojošas zīmes.*
- *Jāturpina velotransporta attīstības politika saskaņā ar RVC AZ teritorijas plānojumu.*

¹⁵SIA „Solvers” pētījuma laikā veiktā gājēju un velosipēdistu uzskaitē

8) Gājēju tuneļi

Daļa RVC AZ gājēju tuneļiem neatbilst dažādu lietotāju grupu vajadzībām, tādējādi pārvietošanās pa gājēju tuneļiem viņiem var būt apgrūtināta (pagarina gājienam paredzēto laiku un/vai kļūst par barjeru, kas ierobežo pārvietošanās iespējas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, senioriem, māmiņām ar bērnu ratiņiem u.c.):

- Tuneļu uzbrauktuves/nobrauktuves ir stāvas, un to izmantošana cilvēkiem ratiņkrēslā bez palīga ir apgrūtināta.
- Problemātiska ir pārvietošanās pa tuneļu uzbrauktuvēs/nobrauktuvēs ierīkotajām metāla slīdītēm cilvēkiem ar bērnu ratiņiem, cilvēkiem, tūristiem ar smagākām somām, t.sk. čemodāniem uz ritenīšiem.
- Uzbrauktuves/nobrauktuves nav ērtas velosipēdistiem.
- Tuneļu efektīvo ietves platību samazina preces, kas izvietotas ārpus tirdzniecības paviljoniem.
- Jāvērtē informatīvo zīmju izvietojums un iespējas tos nodrošināt vairākās valodās.

leteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

- *Lai paaugstinātu gājēju drošības sajūtu, nepieciešams nodrošināt video novērošanu visos tuneļos, palielināt apgaismojuma līmeni 11. novembra krastmalas – Grēcinieku ielas gājēju tunelī.*
- *Atļaut tirdzniecību tuneļos, kur tas netraucē gājēju kustībai un nesamazina gājēju servisa līmeni.*
- *Nav vēlams jaunu tuneļu veidošana zem ielām, bet gājēju un velosipēdistu kustība pēc iespējas saglabājama virszemē.*
- *Esošo tuneļu vides pieejamības risinājumi, ja nepieciešams – arī tuneļu ieejas ir rekonstruējamas, lai paaugstinātu komforta līmeni gājējiem ar īpašām vajadzībām un velobraucējiem, kā arī jāizvieto norādes par alternatīviem maršrutiem ielu šķērsošanai virszemē.*

3.2. Vides kvalitātes situācija un tendences, ietekme uz publiskās ārtelpas kvalitāti

Vides kvalitāti raksturojošie rādītāji Rīgas apkaimēs ir atšķirīgi, turklāt pēdējos gados tiem ir tendence uzlaboties vai vismaz būtiski nepasliktināties. Laba vides kvalitāte un droša apkārtējā vide: tīrs gaiss, ūdeņi un augsne, zems trokšņa un risku līmenis, kā arī labvēlīgi augu augšanas apstākļi ir viens no priekšnoteikumiem veiksmīgai publiskās ārtelpas attīstībai. Pašlaik RCV un AZ, tāpat kā lielā daļā pilsētas, pastāv problēmas gan ar gaisa kvalitāti, vides troksni, ūdens piesārņojumu, virszemes ūdeņu notecei un augstu gruntsūdeņu līmeni. Tādēļ vienlaikus ar publiskās ārtelpas attīstības projektu ieviešanu ir jāīsteno Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.g. noteiktie ilgtermiņa mērķi, ieviešot konkrētus pasākumus un projektus, kas ir saistīti ar pilsētas transporta sistēmas pārkārtošanu, RVC un AZ dabas un ūdeņu teritoriju attīstību vienotā struktūrā, meliorācijas sistēmas sakārtošanu un apsaimniekošanu, rūpniecības attīstību pilsētas perifērijā.

Gaisa kvalitāte

Labā gaisa kvalitāte ir viens no svarīgiem kvalitatīvas publiskās ārtelpas kritērijiem. Nozīmīgākie gaisa piesārņotāji RVC un AZ teritorijā, tāpat kā visā pilsētā, ir mobilie gaisa piesārņojuma avoti – autotransports, jo īpaši pilsētas centra t.s. *kanjona tipa* ielās (cieša vairākstāvu apbūve abās ielas pusēs). Autotransporta emitēto piesārņojošo vielu daudzums ir vairāk kā puse no kopējām emisijām atmosfēras gaisā, ko rada mobilie, gan stacionārie piesārņojuma avoti.

RVC un AZ gaisa kvalitāti raksturo ikgadējā gaisa kvalitātes monitoringa dati un atsevišķu gaisu piesārņojošo vielu novērtējumi pilsētā. Par datu ieguvu atbild Mājokļa un vides departaments (<http://mvd.riga.lv/lv/vide/gaiss/>).

RVC un AZ atrodas četras gaisa kvalitātes monitoringa stacijas: divas valsts monitoringa tīkla stacijas un divas pašvaldības monitoringa tīkla stacijas. Tajās kontrolētās vielas uzskaitītas 1.tabulā. Monitoringa stacijas Kronvalda bulvārī 4 un Raiņa bulvārī 19 ir pilsētas fona novērojumu stacijas, monitoringa stacijas K.Valdemāra ielā 18 un Brīvības ielā 73 – transporta ietekmes novērtējuma stacijas. Monitoringa stacija Brīvības ielā 73 ir atvērtā stara (DOAS) iekārta, kurā mēra vidējās piesārņotājielu koncentrācijas 320 m garā ielas posmā. K.Valdemāra ielā 18 ir izvietota punktteidamērstacija (Horiba), kurā piesārņotājielu koncentrāciju mērījumus vienā punktā - 3 m augstumā ļoti tuvu ielas malai pie nama Nr. 18. Tādējādi dati Brīvības ielā izvietotajā stacijā raksturo gaisa kvalitāti ielas posmā, K.Valdemāra ielā - minētajā ielā vienā punktā (dati 2.tabulā).

1.tabula RVC un tā aizsardzības zonā esošo gaisa monitoringa staciju kontrolēto piesārņojošo vielu uzskaitījums Rīgā, 2013. gads¹⁶

Nr.	Atrašanās vieta	Staciju piederība	Piesārņojošās vielas										
			SO ₂	NO ₂	NO	O ₃	CO	PM10	PM2.5	C ₆ H ₆	Toluols	Ksilols	Formaldehīds
ST2	Brīvības iela 73	RD	x	x	-	x	-	x	-	x	x	x	-
ST3	K.Valdemāra iela 18	RD	-	x	x	x	x	x	-	x	x	x	-
ST4	Raiņa bulvāris 19	LVĢMC	x	x	-	x	-	-	-	-	-	-	-
ST5	Kronvalda bulvāris 4	LVĢMC	-	-	-	-	-	x	x	-	-	-	-

Avots: Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā 2013. gadā. Pārskats. Rīgas dome Mājokļu un vides departaments Vides pārvalde Gaisa un ūdens aizsardzības nodaļa, 2014. (turpmāk - MVD)

Atbilstoši RD Mājokļa un vides departamenta atskaites „Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā 2013. gadā” (2014.g.) informācijai gaisa piesārņojuma ar **slāpekļa dioksīdu** robežlielumu pārsniegumi K.Valdemāra ielā 18 ir konstatēti regulāri līdz 2013.gadam ieskaitot. Slāpekļa dioksīda gada vidējai koncentrācijai šajā monitoringa stacijā ir tendence palielināties. Slāpekļa dioksīda gada vidējās koncentrācijas 2013. gadā pārsniedza robežlielumu (40 µg/m³) arī Brīvības ielā (43,4 µg/m³), 2011. un 2012.g. šajā monitoringa stacijā slāpekļa dioksīda koncentrāciju robežlieluma pārsniegumi netika konstatēti, pirms tam – gada vidējās koncentrācija pārsniedza robežlielumu.

Pēdējos 6 gados slāpekļa dioksīda gada vidējām koncentrācijām pilsētas fona gaisā un arī Kr.Valdemāra ielā vērojama tendence pieaugt, bet Brīvības ielā – samazināties, sevišķi pēc Dienvidu tilta ekspluatācijas uzsākšanas. Tas liecina, ka transportlīdzekļu skaits dažās pilsētas centra ielās samazinās lielo infrastruktūras projektu realizācijas gaitā, bet citur – palielinās. Jumtu līmenī (fona mērījumi) Raiņa bulvārī (2013.g., arī pilsētas centrs, RVC) ir zemāks un nepārsniedz iepriekšminēto robežlielumu.

¹⁶ Gaisa piesārņojuma mērījumu rezultāti Rīgā 2013. gadā. Pārskats. Rīgas dome Mājokļu un vides departaments, Vides pārvalde Gaisa un ūdens aizsardzības nodaļa, 2014.

Daļiņu PM₁₀ gada vidējā koncentrācija 2013.gadā gan K.Valdemāra, gan Brīvības ielā pārsniedza robežlielumu (40 µg/m³) un atbilstoši bija 48,4 µg/m³ Brīvības ielā un 41,7 µg/m³ K.Valdemāra ielā.

Rīgas centrā nākotnē, nesamazinot transporta intensitātes, iespējama arī problēma ar **benz(a)pirēna** paaugstinātu koncentrāciju atmosfēras gaisā. Benz(a)pirēna gada vidējā koncentrāciju no 2008.līdz 2012.gadam ir robežās no 0,87 līdz 1,14 ng/m³, augstāko vērtību sasniedzot 2009. gadā (mērķlielums 1,14 ng/m³).

2.tabula Piesārņojošo vielu gada vidējās koncentrācijas Rīgā 2013. gadā

Stacijas novietojums	Piesārņotājvielu vidējās koncentrācijas, µg/m ³										
	SO ₂	NO ₂ ¹⁷	NO	O ₃	CO	PM ₁₀	PM _{2.5}	Benzols	Toluols	Ksilols	Formald ehīds
Brīvības iela 73	4.2	43.4	-	25.7	-	48.4*		4.1	11	5.2	-
Kr.Valdemāra iela 18	-	50.6*	94	29.9	400	41.7*		0.5	1.3	-	-
Raiņa bulvāris 19	2.3	31.8	-	53.9	-			-	-	-	-
Kronvalda bulvāris 4						21.3	16.8				

* mērījumu rezultāti, kuri pārsniedz noteiktos robežlielumus

Avots: MVD, <http://mvd.riga.lv/lv/vide/gaiss/>

Pēc RD Mājokļu un vides departamenta pasūtījuma Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs 2014. gadā ir sagatavojis kartes “Rīgas pilsētas gaisa piesārņojuma ar slāpekļa dioksīdu (NO₂) teritoriālo zonu kartes” un “Rīgas pilsētas gaisa piesārņojuma ar cietajām daļiņām (PM₁₀) teritoriālo zonu kartes”. Tās atspoguļo aktuālo gaisa piesārņojuma vērtējumu pilsētā, t.sk. RVC un AZ teritorijā.

Slāpekļa dioksīda izkliežu aprēķina analīze rāda, ka slāpekļa dioksīda koncentrācijas 2014.gadā Rīgā atsevišķās vietās pārsniedza pieļaujamo normatīvu cilvēka veselības aizsardzībai - 40 µg/m³. Liela daļa no RVC un AZ ietilpst pārsniegumu zonās (4. attēls). Aprēķinu ceļā iegūtā maksimālā koncentrācija Rīgā bija 48 µg/m³, un tā tika aprēķināta RVC teritorijā - pie Vanšu tilta uzbrauktuves Daugavas labajā krastā.

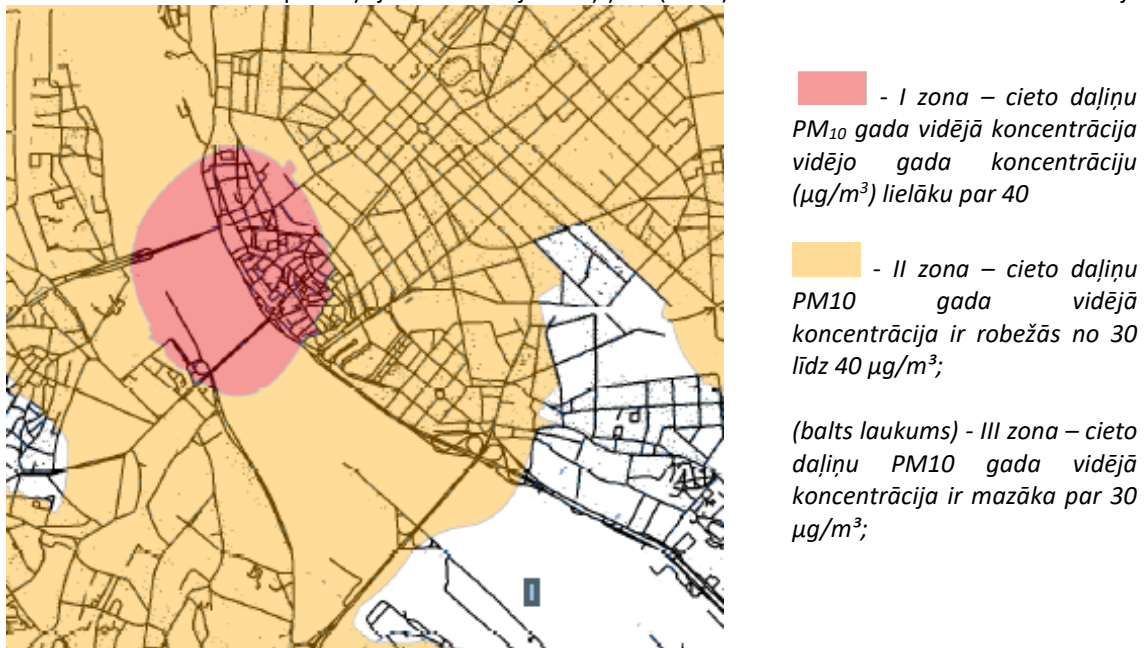
¹⁷Slāpekļa dioksīda gada vidējai koncentrācijai ES pēc Latvijas lūguma 2011.g. ir devusi pielaidi 25%, skaitot no 2010.g., kas jāsamazina līdz nullei 2015. gadā.

3.attēls Gaisa piesārņojuma ar slāpekļa dioksīdu (NO₂) teritoriālās zonas RVC un AZ

Avots: LVĢMC, 2014.)

4.attēls Gaisa piesārņojuma ar cietajām daļiņām (PM₁₀) teritoriālās zonas RVC un AZ teritorijā

Avots: LVĢMC, 2014.)

Iegūto PM₁₀ izkļiežu aprēķina rezultātu analīze rāda, ka arī cieto daļiņu gada vidējā koncentrācija 2013. gadā Rīgā atsevišķās vietās pārsniedza pieļaujamo normatīvu cilvēka veselības aizsardzībai - 40 µg/m³ (5.attēls). Augstākās cieto daļiņu koncentrācijas zona (I zona) noteikta arī RVC un AZ teritorijā Vecrīgā, Vanšu un Akmens tilta teritorijā.

Slāpekļa dioksīda un cieto daļiņu izkļiežu aprēķinu rezultāti parāda, ka RVC un AZ teritorijā gaisa kvalitāte neatbilst vides kvalitātes standartiem. Tādēļ vienlaikus ar publiskās telpas attīstību pilsētai ir jāievieš gaisa kvalitātes uzlabošanas pasākumi. Tiem galvenokārt ir jābūt vērstiem uz autotransporta ietekmes mazināšanu.

Stacionāro piesārņojuma avotu radītās emisijas Rīgā tiek vērtētas, izmantojot valsts statistikas pārskata veidlapās „Nr.2-Gaiss. Pārskats par gaisa aizsardzību” uzņēmumu sniegto informāciju. Stacionāro piesārņojuma avotu skaitam, kas emitē slāpekļa dioksīdu Rīgā pēdējos četros gados,

ir tendence skaitliski palielināties, līdz ar iekārtu skaitu ir pieaudzis arī NO₂ emisiju apjoms. Daļa RVC un AZ, atbilstoši Rīgas domes 2006. gada 14. novembra saistošajos noteikumos Nr.60 “Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu” noteiktajam zonējumam atkarībā no gaisa piesārņojuma, atrodas I zonā, kur gaisa piesārņojums ar NO₂ pārsniedz pieļaujamo normatīvu un ir lielāks par 40 µg/m³. Tādēļ I zonā netiek atļauta tādu stacionāro avotu izvietošana, kuri var radīt papildus gaisa piesārņojumu ar NO₂. Pārējā RVC aizsardzības zonā, kas atrodas II zonā, stacionāro avotu izvietošana ir bijusi atļauta, tādēļ uz to ir attiecināma arī tendence par stacionāro iekārtu skaita un ar to saistīto emisiju gaisā palielināšanos. Tajā pašā laikā pēdējos gados apjomīgos attīstības projektos, piemēram, New Hanza City detālplānojuma, Skanstes lokālplānojuma risinājumos nav plānota jaunu lokālu apkures iekārtu uzstādīšana vai gaisu piesārņojošu ražotņu attīstība.

Rīgas pilsētai ir izstrādāta „Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015.”¹⁸, kas pašvaldībai bija jāizstrādā, jo ir konstatēti gaisa kvalitātes normatīvu pārsniegumi slāpekļa dioksīdam (NO₂) un daļiņām.

Rīgai ir izstrādāta Attīstības programma 2014.-2020.gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam. Šajos attīstības plānošanas dokumentos ir paredzēti pasākumi, kuru realizēšana samazinās gaisa piesārņojumu un trokšņa piesārņojumu Rīgas centrā. Stratēģijā uzsvērta privātā autotransporta prioritātes mazināšana pilsētas transporta infrastruktūrā, nosakot, ka tai jāatbilst vispārpieņemtai hierarhijai: gājējs – velobraucējs – sabiedriskais transports – privātais autotransports. Plānota arī intermodālo transportmiju punktu (Centrālā dzelzceļa stacija un starptautiskā autoosta ar atbalsta stacijām Torņakalnā un Pētersalā), ilgtermiņa un vidēja termiņa stāvparku izveide, pakāpeniska¹⁹ divu transporta loku „Centra loks” un „Pilsētas loks” (caur Rīgas Brīvostas teritoriju) attīstība. Transporta sistēmas pārveidošana, t.sk. tranzīta transporta novirzīšana no pilsētas centra, perifēriju, sabiedriskā transporta priekšrocības kopējā satiksmē mazinās transporta plūsmu intensitāti centrā un līdz ar to uzlabos gaisa kvalitāti, mazinot atmosfēras gaisa piesārņojumu ar slāpekļa oksīdiem un autotransporta radīto trokšņa līmeni.

RVC AZ teritorijas plānojuma darbības laikā ir veikti pasākumi, kas vērsti uz gaisa piesārņojuma samazināšanu, - velojoslu izveide, kreiso pagriezienu skaita samazināšana (samazina sastrēgumus krustojumos), sabiedriskā transporta joslu ierīkošana, stāvvietu zonu ierīkošana un maksas paaugstināšana, stāvvietu skaita samazināšana Vecrīgā.

Nav realizēti RVC AZ vadlīnijās paredzētā jaunu alejveida apstādījumu ierīkošana gar intensīvas satiksmes ielām.

Ieteikumi turpmākai plānošanai

- *Stratēģijā plānotās pilsētas transporta sistēmas attīstības shēmas ieviešana gan turpmākā teritorijas attīstības plānošanas procesā, gan ieviešot konkrētus ar transportu saistītus projektus, tādējādi atslogojot RVC teritoriju no autotransporta, mazinot autotransporta radīto gaisa piesārņojumu tajā un nodrošinot gaisa kvalitātes standartu ievērošanu.*
- *RVC veidojamas un attīstāmas centru ventilējošas “zaļās ķīļveida struktūras”, ko nodrošinās apstādījumu teritoriju saglabāšana, pagalmu un ielu stādījumu un*

¹⁸ „Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2011.-2015.” Par iespējām samazināt piesārņojumu (daļiņas un slāpekļa oksīdus) un uzlabot gaisa kvalitāti Rīgā (spēkā no 10.06.2011)

¹⁹Šajā ilgtermiņa plānošanas periodā plānots pabeigt vienu loku – Centra vai Pilsētas loku, atkarībā no tā, kuru Daugavas šķērsojumu izbūvēs līdz 2030. gadam – Hanzas vai Ziemeļu šķērsojumu.

labiekārtojuma īpatsvara palielināšana, kam ir būtiska nozīme esošās apbūves struktūras saglabāšanā un jaunas veidošanā.

- *Plānojot publiskās ārtelpas risinājumus, ir jāpievērš uzmanība izvēlētajam ielu un ietvju segumam, lai samazinātu abrāzijas rezultātā radušos putekļu piesārņojumu.*
- *Plānojot veloceļus, veikt sākotnēju transporta plūsmu modelēšanu pilsētas centrā, lai jaunu veloceļu rezultātā nepasliktinātu gaisa kvalitāti, kas var rasties lielāka autotransporta sastrēguma dēļ (samazināts ielas koridors, palielinās transporta stāvēšanas ilgums).*

leteikumi rīcībām

- *Stratēģijā plānotās pilsētas transporta sistēmas attīstības shēmas ieviešana gan turpmākā teritorijas attīstības plānošanas procesā, gan ieviešot konkrētus ar transportu saistītus projektus, tādejādi atslogojot RVC teritoriju no autotransporta, mazinot autotransporta radīto gaisa piesārņojumu tajā un nodrošinot gaisa kvalitātes standartu ievērošanu.*
- *Rīcības programma gaisa kvalitātes uzlabošanai Rīgā 2011. – 2015.gados plānoto pasākumu ieviešana: transporta plūsmu optimizēšana piesārņojuma samazināšanai, infrastruktūra zem vai nulles emisiju transportlīdzekļu izmantošanas veicināšana, piesārņojuma mazināšana no autotransporta degvielas izplūdes gāzēm; abrāzijas radītā piesārņojuma mazināšana no autotransporta riepiem un ceļu seguma.*
- *Veikt smaku piesārņojuma mērījumus/monitoringu pilsētas centrā, Vecrīgā.*

Vides troksnis

Galvenie trokšņu avoti ir autotransports, sliežu ceļu transports (dzelzceļš un tramvajs), rūpniecības objekti un sadzīves trokšņi. Rīgai ir izstrādāts rīcības plāns trokšņu samazināšanai 2009.-2018.gadam²⁰, un ar Rīgas domes 2014.gada 8.jūlija lēmumu Nr.1365 „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā” ir apstiprināts pārskatītais un aktualizētais rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā ar pasākumiem laikposmam no 2014. līdz 2019.gadam. Atsevišķu pasākumu apraksti un detalizēti paskaidrojumi ir pieejami RD MVD mājas lapā (<http://mvd.riga.lv/lv/vide/troksni/>). Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumi Nr.16 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” nosaka robežlielumus teritorijas lietošanas funkcijām (3. tabula).

3.tabula Trokšņa robežlielumi

Nr. p.k.	Teritorijas lietošanas funkcija	Trokšņa robežlielumi		
		Ldiens (dB(A))	Lvakars (dB(A))	Lnakts (dB(A))
1.1.	Individuālo (savrupmāju, mazstāvu vai viensētu) dzīvojamo māju, bērnu iestāžu, ārstniecības, veselības un sociālās aprūpes iestāžu apbūves teritorija	55	50	45
1.2.	Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija	60	55	50
1.3.	Publiskās apbūves teritorija (sabiedrisko un pārvaldes objektu teritorija, tajā skaitā kultūras iestāžu, izglītības un zinātnes iestāžu, valsts un pašvaldību pārvaldes iestāžu un viesnīcu teritorija) (ar dzīvojamo apbūvi)	60	55	55
1.4.	Jauktas apbūves teritorija, tajā skaitā tirdzniecības un pakalpojumu būvju teritorija (ar dzīvojamo apbūvi)	65	60	55
1.5.	Klusie rajoni apdzīvotās vietās	50	45	40

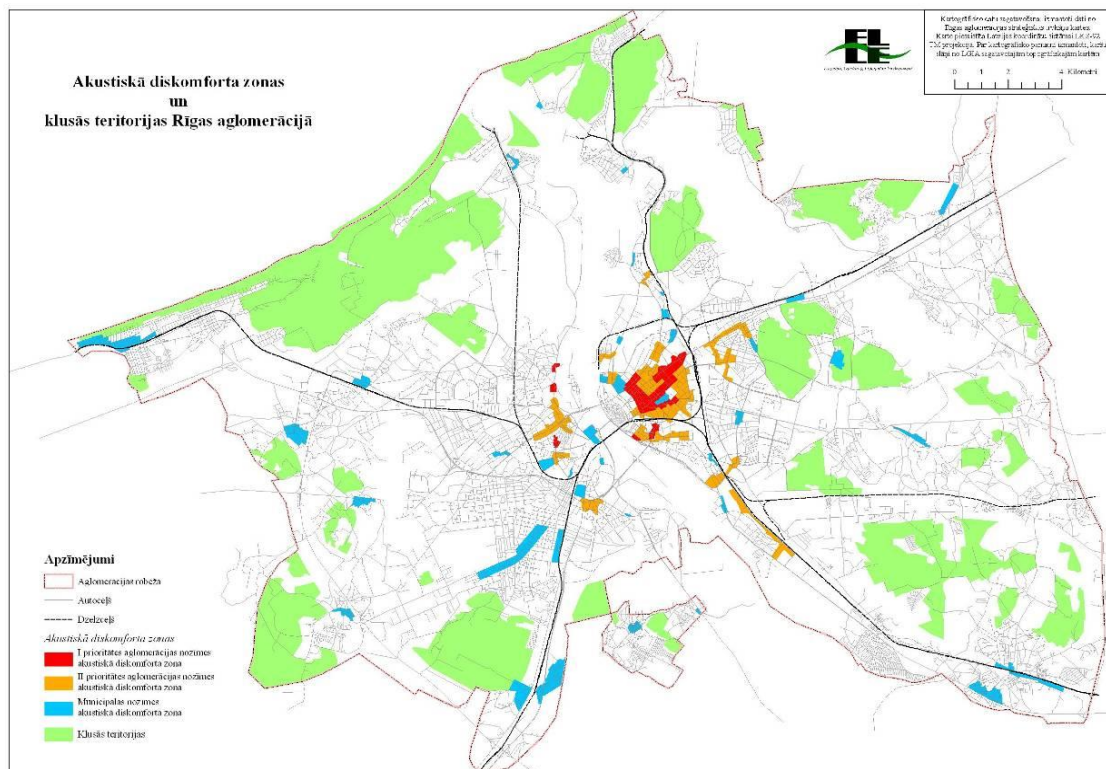
²⁰ Rīgas domes 2012.gada 28.februāra saistošie noteikumi Nr.168 „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā” SIA “ELLE”, 2009.gads

Avots: Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā, apstiprināts ar Rīgas domes 08.07.2014. lēmumu Nr.1365

2008.gadā izstrādāta Rīgas aglomerācijas trokšņu karte, ko plānots atjaunot 2015. gadā, lai nodrošinātu aktuālo informāciju. Pašvaldība, izmantojot trokšņu karti, izstrādā vides trokšņa samazināšanas rīcības plānu tuvākajiem pieciem gadiem un ilgtermiņā.

Lielā daļā Rīgas vēsturiskajā centrā pie ēku fasādēm²¹ tiek pārsniegti pastāvošie pieļaujamie vides trokšņa normatīvi (6. attēls). Pilsētas vēsturiskajā centrā, it īpaši maģistrālo ielu, piemēram, Brīvības ielas, Krišjāņa Valdemāra ielas, Krišjāņa Barona un Lāčplēša ielas kvartālos, tiek pārsniegti dienas trokšņa rādītāja L_{diena} un vakara trokšņa rādītāja L_{vakars} robežlielumi (3. tabula). Akustiskā trokšņa līmeņa robežlielumu pārsniegumi ir līdz 10 dB(A) lielāki nekā dienai noteiktie robežlielumi un līdz 15 dB(A) augstāki nekā vakaram noteiktie robežlielumi (3. tabula).

5. attēls Akustiskā diskomforta zonas Rīgā un kopējo trokšņu avotu radītās diennakts trokšņa rādītāja L_{dvn} vērtības Rīgas pilsētas teritorijā

Apzīmējumi: sarkans laukums – I prioritātes aglomerācijas līmeņa akustiskā diskomforta zona, dzeltens laukums – II prioritātes aglomerācijas līmeņa akustiskā diskomforta zona, zils laukums – municipālās nozīmes līmeņa akustiskā diskomforta zona, zaļš laukums – klusās teritorijas.

Avots: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, Rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā, Rīga, 2009.g.

Plānojot pilsētas attīstību, īpaša uzmanība ir jāpievērš tiem mājokļiem un to iemītnieku skaitam, pie kuriem ir prognozēti trokšņa līmeņi, kas pārsniedz valstī noteiktos āra trokšņa normatīvus. Pašvaldībai ir tiesības noteikt arī stingrākus trokšņa robežlielumus kādām konkrētām teritorijām, kurās pašvaldība vēlas saglabāt klusumu.

²¹Platības, kuras tika noteiktas atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 597 (2004.g.) 2. pielikumā noteiktajiem trokšņa robežlielumiem.

Rīcības plānā vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā ir noteikti pasākumi trokšņa samazināšanai. RVC AZ teritorijā ir paredzēta troksni aizturoša 4 m augsta un 1030 m gara prettrokšņa ekrāna izbūve posmā Rīgas centrālā dzelzceļa stacija – Vagonu parks abās dzelzceļa līnijas pusēs no Lāčplēša ielas līdz Žaņa Lipkes ielai un mājokļa fasāžu skaņas izolācijas īpašību uzlabošana ar dubultfasādēm²². Līdzšinējā laika posmā RVC AZ teritorijā trokšņa mazināšanas pasākumi saistīti ar transporta sistēmas pārkārtošanu (skat. gaisa kvalitātes nodaļā aprakstītos pasākumus, kuru realizēšana samazinās gaisa piesārņojumu un trokšņa piesārņojumu Rīgas centrā, kas paredzēti Attīstības programmā 2014.-2020.gadam un Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam).

leieikumi turpmākai plānošanai

- *Plānojot jaunus publiskās ārtelpas objektus, paredzēt pie tiem izvietot publiskos uzlādes punktus elektromobiļiem. Paredzēt, ka esošajos ar transportu sasniedzamajos publiskās ārtelpas objektos tiek izvietoti publiskie uzlādes punkti elektromobiļiem.*
- *Pēc Rīgas aglomerācijas trokšņu kartes aktualizācijas 2015. gadā precizēt Publiskās ārtelpas tematiskā plānojuma ieviešanas indikatorus attiecībā uz vides trokšņa samazināšanas pasākumiem.*

leieikumi rīcībām

- *Pie rīcības, kas savieno publisko ārtelpu vienotā struktūrā, ņemt vērā, ka pilsētas centrā ir slēgti iekšpagalmi, kuros nakts trokšņa rādītāja L_{nakts} vērtības ir mazākas par trokšņa robežlielumu 40 dB(A). Ņemot vērā, ka tie ir sadrumstaloti, starp daudzstāvu ēkām esoši atsevišķi pagalmi, tie nevar pretendēt uz kluso rajonu apdzīvotā vietā statusu, tomēr paredzēt tādas darbības, kas nepasliktina esošo stāvokli atsevišķos iekšpagalmos.*
- *Noteikt prasības (vadlīnijas) mājokļu fasādes skaņas izolācijas dubultfasāžu vizuālajam izskatam.*
- *Sadarbībā ar Mājokļu un vides departamentu noteikt tās publiskās ārtelpas vietas (skvēri, laukumi, parki), kuriem ir nepieciešams veikt troksni ierobežojošus pasākumus.*
- *Rīgas pilsētas pašvaldība, izvērtējot trokšņa samazināšanas pasākumus, par prioritāri realizējamiem pasākumiem trokšņa līmeņa pārsniegumu samazināšanai uzskata transporta plūsmu novirzīšanu no dzīvojamajiem namiem. Lai samazinātu trokšņa radīto piesārņojumu vēsturiskajā centrā, ir jāvērtē iespējas gājēju ielu iekārtošanai, piemēram, Tērbatas iela.*
- *Autotransporta radītā trokšņa samazināšanai jāparedz velosatiksmes sistēmas (velosatiksmes infrastruktūra, informācija, izglītība) attīstības veicināšana, ar tematisko plānojumu atbalsot tās integrēšanu publiskajā ārtelpā.*

Virszemes ūdeņu kvalitāte (Daugava, peldvietas, ūdensmalu pieejamība)

Rīgas virszemes ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes aktuālākais vērtējums ir veikts Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāna izstrādes ietvaros²³. RVC AZ teritorijā atrodas ūdensobjekts D413 SP Daugava un tā tiešais sateces baseins. Tā ekoloģiskās kvalitātes novērtējums un ekoloģiskās kvalitātes mērķi apkopoti 4.tabulā.

²²Ēku saraksts, kurām plānots izbūvēt dubultfasādes pieejams „Par rīcības plānu vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā”.

²³Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010. - 2015. gadam, 2009

4. tabula Ūdensobjektu ekoloģiskā stāvokļa novērtējums un vides kvalitātes mērķi RVC AZ

Ūdensobjekta nosaukums (kods)	Ekoloģiskā kvalitāte (potenciāls), 2009.g	Ķīmiskā kvalitāte, 2009.g.	Sasniedzamā ekoloģiskā kvalitāte 2015.gadā
D413 SP Daugava	Vidēja	Laba	Laba

Avots: *Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam, 2009., pilnā un apstiprinātā versija*

Būtiskākie piesārņojuma avoti virszemes ūdens objektiem Rīgas teritorijā ir izklīdētā un punktveida piesārņojuma avoti un morfoloģiskā slodze. Nozīmīgākie punktveida piesārņojuma avoti ir notekūdeņu izplūdes vietas, izklīdētā piesārņojuma avoti – notece nekonzentētā veidā no plašākas teritorijas, kas rodas, lietus un sniega kušanas ūdeņiem notekot no apbūvētām teritorijām un ceļiem. Galvenās piesārņojošās vielas ir naftas produkti, smagie metāli, fosfora un slāpekļa savienojumi, fenoli u.c. organiski savienojumi.

Pie cita veida slodzēm minams plūdu apdraudējums, kas skar ūdensobjektu D413SP *Daugava*. Kopumā analizējot visu slodžu mijiedarbību, upju ūdensobjekts D413SP *Daugava* uzskatāms par būtiski ietekmētu. Daugavas upju baseina apgabala plānā ir noteikta pasākumu programma vides kvalitātes mērķu sasniegšanai. Pamata pasākumos ir iekļauta notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas nodrošināšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām, bet papildus pasākumos paredzēts samazināt hidroloģisko un morfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdeņu stāvokli.

Pilsētas kanāls

RVC AZ teritorijas plānojumā Pilsētas kanāla ūdens stāvokļa uzlabošanai ir plānots izstrādāt Pilsētas kanāla atvēršanas programmu, kas līdzšinējā laika posmā nav izstrādāta. Plānojumā norādīts, ka līdz programmas izstrādei ir jāveic kanāla ūdens kontrole, tomēr šādi mērījumi līdz šim nav veikti (Mājokļu un vides departamenta informācija).

Peldvietas

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumiem Nr.38 „Peldvietas izveidošanas un uzturēšanas kārtība” Rīgas pilsētas teritorijā atrodas vairākas peldvietas Baltijas jūras Rīgas līcī, iekšzemes ūdeņos – arī Daugavā, tomēr neviena no tām neatrodas RVC vai tā aizsardzības zonas teritorijā. 2012.gadā Rīgas pašvaldība veica 18 peldvietu (no tām 12 peldvietas Daugavā, t.sk. peldvietā „Lucavsala”) peldvietu ūdens kvalitātes novērojumu peldvietām, kuras 2012.gadā nebija iekļautas oficiālo peldvietu sarakstā. Papildus novērotajās peldvietās ūdens kvalitāte bija laba (pēc operatīvās novērtēšanas kritērijiem) un peldēšanās ierobežojumi nav bijuši noteikti. Jaunveidotā Ķīpsalas atpūtas vieta kalpo kā pludmale, nav risināts jautājums par peldvietas ierīkošanu un nav veiktas mikrobioloģiskā piesārņojuma analīzes, kā tas ir paredzēts RVC un AZ teritorijas plānojumā.

Ūdensmalu pieejamība

Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros izstrādāts pētījums²⁴ par ūdensmalu pieejamību Rīgā. Dabīgie krasti (arī stiprināto nogāžu ar dabīgo apaugumu) ir ar īpašo nozīmi gan ainavā, gan lietošanas „draudzīgumā”, bet stiprinātie un mērķtiecīgi labiekārtotie krasti rada sterilu, fiziski augstu barjeru. Līdzšinējā izpratne plānošanā ir respektējusi krastmalas, nosakot nepieciešamību piekļūt ūdensobjektiem no sauszemes, kamēr to galvenā loma pēc būtības ir nodrošināt piekļuvi zemei, kā arī kājāmgājējiem iespēju brīvi pārvietoties gar ūdensobjektu krastiem. RVC AZ ūdens teritorijās

²⁴ Priekšlikumi un rekomendācijas Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumiem ūdens teritoriju un krastmalu izmantošanai, SIA „EgG”, 2010

nepieciešama kompleksa ūdens teritoriju attīstības plānošana, izstrādājot detalizētākus plānojumus – lokālplānojumus, detālplānojumus vai tematiskos plānojumus.

leteikumi turpmākai plānošanai un rīcībā

- *Jāuzlabo Lucavsālas peldvietas labiekārtojums, jo pašlaik tā ir intensīvi apmeklēta. Tādēļ ir lietderīgi to iekļaut MK noteikumu Nr. 38 (2010.) iekšzemes peldvietu sarakstā un nodrošināt tajā valsts normatīvajos aktos noteiktās prasības gan attiecībā uz peldvietu labiekārtojumu, gan peldvietu ūdeņu kvalitāti un monitoringu.*
- *Plānot sasaisti starp nozīmīgiem objektiem Rīgā ar ūdensmalu, tādejādi radot priekšnoteikumus Rīgā esošo upju un ūdensteču izmantošanai transportam kā ikdienas sabiedriskā transporta alternatīvai. Jānodrošina krastmalu publiska pieejamība.*

Meliorācija, lietus ūdeņu savākšana un attīrīšana

Rīgas vēsturiskajā centrā lietus ūdeņu kanalizācija nav atdalīta no sadzīves notekūdeņu kanalizācijas. Pašlaik ar lietusūdens sistēmas elementiem nodarbojas dažādas pašvaldības institūcijas – SIA „Rīgas ūdens” atbild par kopsistēmas daļu, RD MVD – par meliorācijas sistēmu, RD SD – par šķirtās lietusūdens sistēmu. Lietus kanalizācijas tīkls stipru lietusgāžu laikā pārplūst. RD Satiksmes departaments ir izstrādājis ilgtermiņa programmu²⁵ lietus ūdens kanalizācijas sistēmu sakārtošanai līdz 2020.gadam. Programmā ir paredzēta lietus ūdens kolektoru rekonstrukcija un būvniecība 120 km apjomā, tajā skaitā RVC AZ teritorijā. Lietus ūdens novadīšana Rīgā pašreiz tiek veikta koplietošanas kanalizācijas kolektoros, kas izvietoti pilsētas centrālajā daļā un Vecrīgā, kā arī vairākos vēsturiskos pilsētas rajonos – Pētersalā, Ganību dambja apkaimē.

Arī RIAS 2030 nosaka, ka Pilsētai jāturpina lietusūdens nošķiršana no kopsistēmas, kā arī jāveicina lietusūdens sistēmas koordinēta rekonstrukcija un attīstība, kas ir saistīta ar lietus ūdeņu ieplūdes samazināšanu pilsētas centralizētajā notekūdeņu sistēmā, pārplūžu veidošanos un iespējamu nepietiekami attīrītu notekūdeņu ieplūdi Daugavā, kā arī pilsētas notekūdeņu attīrīšanas efektivitātes uzlabošanu.

leteikumi turpmākai plānošanai

- *Izstrādājot tematisko plānojumu, jāņem vērā Ūdensmalu tematiskā plānojuma rezultāti, pieejamie lietus notekūdeņu kanalizācijas sistēmas inventarizācijas dati un jānovērtē objektu tehniskais stāvoklis;*
- *Ielu rekonstrukciju plānošanu veikt kompleksi ar lietus kanalizācijas sistēmu pārkārtošanu, kas veicinās publiskās ārtelpas rekonstrukciju ielās un samazinās attālumus starp inženierkomunikācijām.*

leteikumi rīcībā

Ilgspējīgas lietus ūdeņu apsaimniekošanas īstenošana, katrā jaunā apbūves projektā nosakot prasības lietus ūdeņu apsaimniekošanai.

Piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas, augsnes piesārņojums

Atbilstoši Ministru kabineta 2001. gada 20. novembra noteikumiem Nr. 483 „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība” valstī ir izveidots Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs. To uztur VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Par piesārņotām vietām atzītas teritorijas, par kurām ir pietiekami

²⁵Ilgtermiņa programma lietus ūdens kanalizācijas sistēmu sakārtošanai, RD Satiksmes departaments

daudz datu, lai spriestu par piesārņojuma veidu, intensitāti un atsevišķos gadījumos – arī par areālu. Par potenciāli piesārņotām vietām ir atzītas tās, kurās saimnieciskā darbība ir bijusi saistīta ar iespējamu risku, taču vietas izpēte parasti nav veikta vai dati ir nepilnīgi, un līdz ar to nav precīzas informācijas par piesārņojuma klātbūtni, tā veidu, apjomu un izplatību. Iesaistot šīs vietas pilsētas attīstībā, ir svarīgi veikt to izpēti, un, ja nepieciešams, sanāciju, monitoringu²⁶ vai arī, ja pēc detalizētas izpētes veikšanas tiek konstatēts, ka teritorijās nav paaugstināts augsnes, grunts un gruntsūdeņu piesārņojums, tās no reģistra ir izslēdzamas²⁷.

RVC un AZ vismaz 35 piesārņotas vai potenciāli piesārņotas vietas (skaits ir precizējams sagatavojot kartogrāfiskos materiālus). Piesārņotās vietas Rīgas pilsētā galvenokārt raksturīgas ar gruntsūdens piesārņojumu, gan ar naftas produktiem un citām bīstamām ķīmiskām vielām.

RVC un tā aizsardzības zonā piesārņotas un potenciāli piesārņotās vietas ir:

- autotransporta remontdarbnīcas,
- bijušo un esošo rūpnīcu un ražošanas teritorijas,
- degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes,
- sadzīves pakalpojumu uzņēmumi, kas potenciāli rada piesārņojumu.

Lielākajā daļā no piesārņoto vielu reģistrā esošajām piesārņotajām vietām nav veikta padziļināta izpēte vai sanācija. Īpašnieki tās izmanto saimniecisko darbību veikšanai un atbilstoši tiem izsniegto piesārņojošo darbību atļauju nosacījumiem veic šajos objektos monitoringu un sniedz atskaites par vides stāvokli VVD Lielrīgas reģionālajai vides pārvaldei²⁸.

Augu augšanas apstākļus RVC un AZ ietekmē augsnes piesārņojums ar nātrija hlorīdu (NaCl) ielu malās un starpbrauktuviu joslā, kas izraisa lapu nekrozes un kokaugu iznīkšanu (Attīstības programmā 2014-2020.gadam paredzēts izskatīt iespēju pārtraukt ielu kaisīšanu ar sāli).

Rīgas Vides programmā ir paredzēta rīcība piesārņoto vietu samazināšanai. Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam un Attīstības programma 2014.-2020.gadam paredz īpašu uzmanību pievērst piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām. Rīcības virzienam Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un Attīstības programmā noteikts rezultatīvs indikators, kas sasniedzams 2020.gadā - piesārņoto teritoriju skaits samazinās par 30 (nenorādot konkrētas vietas).

leiekumi turpmākai plānošanai

- Publiskās ārtelpas struktūrā ir iekļaujamās arī degradētās vietas, neizmantotas vietas bez apbūves (brown-field). Tomēr ņemot vērā, ka bieži šādas vietas ir potenciāli piesārņotas, pirms to iekļaušanas publiskās ārtelpas tīklojumā un piedāvāšanas sabiedrībai, nepieciešams veikt to izpēti un, ja nepieciešams, sanāciju.
- Publiskās ārtelpas tematiskajā plānojumā ir jāiekļauj prasības fitoremediācijai. Izmantojot fitoremediācijas pasākumus, kur tas iespējams un pieļaujams, pilsēta ātrāk iegūtu ainaviski pievilcīgu vidi.

²⁶ MK noteikumos Nr. 804 (25.10.2005.) noteikts, ka, ja ir pārsniegts augsnes un grunts kvalitātes kritiskais robežlielums C, ir jāveic piesārņotās vietas sanācija, bet, ja ir pārsniegts piesardzības robežlielums B vai ir pārsniegts mērķlielums A - piesārņotās vietas izpēte un monitorings.”

²⁷ Rīgas vides rīcības programma 2012.-2017.gada, projekts

²⁸ Rīgas vides rīcības programma 2012.-2017.gada, projekts

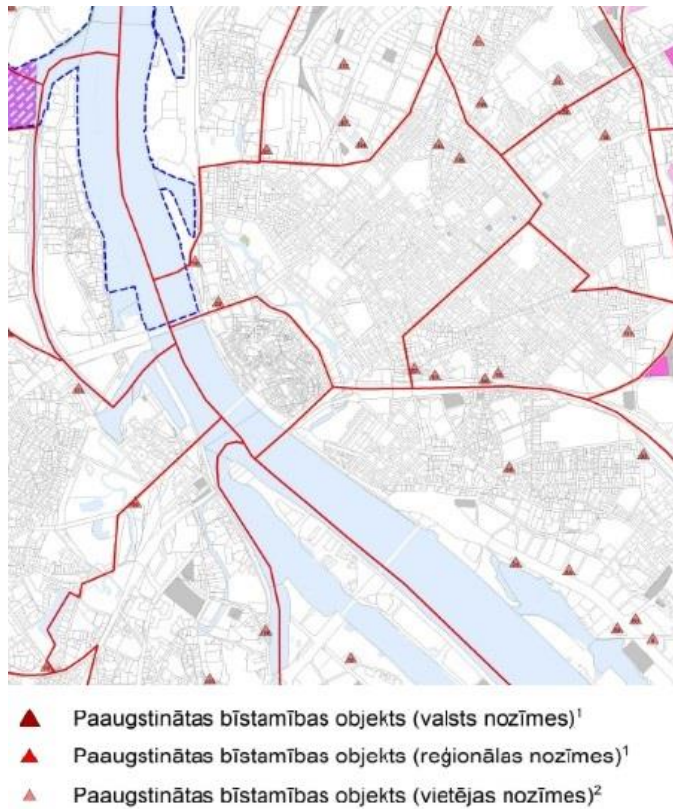
Paaugstinātas bīstamības objekti

Rūpniecības uzņēmumu un ražotņu saimnieciskā darbība bieži vien ir saistīta ar dažādu bīstamu ķīmisko vielu uzglabāšanu un to pielietošanu noteiktos daudzumos.

RVC un AZ nav ražošanas objektu, kuriem saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 19. jūlija noteikumiem Nr. 532 "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novēršanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem" ir jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma, drošības pārskati vai civilās aizsardzības plāns un kuri līdz ar to saskaņā ar Ministru kabineta 2007. gada 18. septembra noteikumu Nr.626 „Noteikumi par paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijiem un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumiem riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai” nosacījumiem ir iedalāmi *valsts vai reģionālas nozīmes paaugstinātas bīstamības objektos*.

6.attēls Vietējas nozīmes paaugstinātas bīstamības objekti RVC un AZ

Saskaņā ar Ministru kabineta 2007. gada 18. septembra noteikumu Nr.626 „Noteikumi par paaugstinātas bīstamības objektu noteikšanas kritērijiem un šo objektu īpašnieku (valdītāju, apsaimniekotāju) pienākumiem riska samazināšanas pasākumu nodrošināšanai” nosacījumiem atbilstoši iespējamam radītajam kaitējumam paaugstinātas bīstamības objektus pēc to bīstamības iedala grupās: valsts, reģionāls un vietējas nozīmes objekti. Rīgā RVC vai tā aizsardzības zonā neatrodas neviens valsts vai reģionālas nozīmes paaugstinātas bīstamības objekts, bet atrodas 21 vietējas nozīmes paaugstinātas bīstamības objekts²⁹ (7. attēls)

Lielāko daļu no vietējas nozīmes paaugstinātas bīstamības objektiem veido degvielas uzpildes stacijas un gāzes uzpildes stacijas.

RVC teritoriju šķērso transporta infrastruktūras objekti, kuros pārvadā bīstamās kravas (automaršruts, kas iet pa 11.Novembra un Eksporta ielu, un dzelzceļa līnija, kas iet caur Rīgas dzelzceļa staciju un Ganību parka dzelzceļa staciju “Rīgas-Krasta”).

Visi Rīgas pilsētas paaugstinātas bīstamības objekti ir iekļauti Rīgas civilās aizsardzības plānā (2014.), kur paredzēti pasākumi iedzīvotāju drošības, dzīvības un veselības aizsardzības nodrošināšanai, īpašuma un vides kaitējuma novēršanai avāriju un katastrofu gadījumos.

²⁹VVD Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes sniegto informāciju par operatoriem izsniegtajām piesārņojošās darbības atļaujām un apliecinājumiem, VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” valsts statistiskajos pārskatos „2Gais” (<http://parissrv.lv/gmc.lv/#viewType=reportIndexView&type=2A&incrementCounter=1>) iekļauto informāciju, VPVB tīmekļa vietnē (<http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums/a-b-atlajas>) pieejamo informāciju par A un B piesārņojošās darbības atļaujām, kā arī pašu operatoru sniegto informāciju.

Ieteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

- *Plānojot jaunus publiskās ārtelpas objektus, ņemt vērā riska objektu aizsargjoslas.*
- *Nodrošināt operatīvā, ugunsdzēsības transporta piekļuvi pie objektiem.*

Atkritumu apsaimniekošana

Sadzīves un sadzīvē radušos atkritumu apsaimniekošana Rīgas pilsētā tiek veikta saskaņā Latvijas normatīvajiem aktiem un Rīgas domes 2013. gada 17. decembra saistošajiem noteikumiem Nr.90 „Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas saistošie noteikumi”. Saistošie noteikumi nosaka prasības sadzīves atkritumu savākšanai, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā, Rīgas pilsētas teritorijas sadalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanas kārtību un kārtību, kādā veicami maksājumi par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

Sadzīves atkritumu un sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā plāno un organizē RD Mājokļu un Vides departaments. RVC AZ ietilpst Centra rajona atkritumu apsaimniekošanas zonā. Visi Rīgas pilsētas teritorijā savāktie nešķirotie sadzīves atkritumi nogādājami Rīgas pilsētas atkritumu poligonā. Lēmumu par atļaujas sniegšanu darbību veikšanai ar sadzīves atkritumiem pirms to nodošanas apglabāšanai Rīgas pilsētas atkritumu poligonā pieņem RD Mājokļu un vides departaments. Noteikumos noteikts arī, ka sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem Rīgas pilsētas pašvaldība līdz 2015.gada 1.janvārim rada šķirotu sadzīves atkritumu dalītas vākšanas iespēju visā Rīgas pilsētas teritorijā, pakāpeniski nodrošinot ne mazāk kā vienu atkritumu tvertni katram šķirotu sadzīves atkritumu veidam teritorijā ar 250 līdz 500 iedzīvotājiem. Lielāko daļu no atkritumiem pilsētā veido sadzīves atkritumi, kas ietver mājsaimniecības atkritumus³⁰.

Rīgas pilsētā radīto atkritumu daudzumam ir tendence pieaugt. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 94/62 un Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2006. – 2012.gadam, Latvijā līdz 2015.gadam jāveic atkritumu savākšanas sistēmas izveide, nosakot dalītu iepakojuma (stikls, PET, papīrs/kartons) atsevišķu vākšanu, lai samazinātu sadzīves atkritumu poligonos noglabājamo atkritumu daudzumu. Šobrīd šķirotu atkritumu daudzums nepārsniedz 10% no kopējiem Rīgā savāktajiem. Konteinerus atkritumu šķirošanai uzstāda atkritumu apsaimniekošanas kompānijas pēc namu apsaimniekotāju pieprasījuma, ievērojot Rīgas domes 2013. gada 17. decembra saistošo noteikumu Nr.90 „Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas saistošie noteikumi” VII daļas prasības.

³⁰Atkritumu apsaimniekošanas likumā (spēkā no 18.11.2010.) sadzīves atkritumi ir definēti kā mājsaimniecībā, tirdzniecībā, pakalpojumu sniegšanas procesā vai citur radušies atkritumi, ja tie īpašību ziņā ir pielīdzināmi mājsaimniecībās radītajiem atkritumiem. Atsevišķi tiek izdalīti ražošanas atkritumi, kas radušies ražošanas procesā vai būvniecībā.

3.3. Apstādījumu saglabāšanas un attīstības izmaiņu tendences

Apstādījumi ir būtiski pilsētas vides un ekoloģiskās kvalitātes nodrošināšanai un atpūtas iespēju sniegšanai. Liels skaits RVC AZ dzīvojamo namu atrodas dabas un apstādījumu teritoriju tuvumā. Rīgas pilsētas apstādījumu sistēmas elementi atrodas uz valsts, pašvaldības un privātās zemes. Rīgas sabiedriskie apstādījumi (parki, dārzi un skvēri) RVC AZ aizņem 13,4ha. Lielāko daļu Rīgas pilsētas pašvaldības apstādījumu – parkus, skvērus un dārzus – apsaimnieko, labiekārto, uztur un attīsta SIA „Rīgas meži”. 2013.gadā ar ERAF atbalstu ir uzsākta Grīziņkalna un Ziedoņdārza rekonstrukcija.

Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam ir definēti apstādījumu un zaļo struktūru elementi. RVC AZ teritorijā ietilpst zaļie koridori un zaļās takas, un ūdensmalas. Zaļos koridorus veido mazstāvu dzīvojamā apbūve, atsevišķi parki un skvēri, daudzstāvu dzīvojamās apbūves plašie pagalmi un ūdensmalas. Zaļo koridoru pamatelements ir esošie parki, skvēri. Pilsētas telpiskajā struktūrā bez pamatfunkcijas zaļie koridori pilda arī pārvietošanās funkciju. Zaļie koridori nodrošina pārvietošanās iespējas arī pilsētā dzīvojošiem dzīvniekiem [RIAS 160.p.]. Zaļās takas un ūdensmalas veido ielas ar alejveida apstādījumiem un ūdensmalas, kuru funkcija ir nodrošināt iedzīvotājiem pārvietošanās iespējas kvalitatīvā pilsētvidē, kā arī piekļuves iespējas pilsētas ūdeņiem un iespēju pārvietoties gar tiem.

Vienoto ūdens telpisko struktūru veido ezeri un upes. Var uzskatīt, ka upes un ezeri ir Rīgas dabas un apstādījumu telpiskās struktūras vienojošais elements – zilie koridori un takas, kā arī pilsētas ainavas veidola noteicošais elements. Būtiski vienotās ūdens telpiskās struktūras mezglu punkti ir upju un strautu grīvas. Pilsētas mazās, daļēji meliorētās upītes un strauti ir būtiski zaļo koridoru pamatelementi. Mazās upes un strauti kalpo gan kā bioloģiskās daudzveidības izplatības koridori, gan kā palu un stipru lietusgāžu radīto plūdu akumulācijas baseini, kā arī uzlabo mikroklimatu apkaimēs.

Apstādījumiem Rīgā ir būtiska **loma gaisa temperatūras regulēšanā** pilsētas apstākļos, īpaši karstās, bezvējinās vasaras dienās, kad pat platības ziņā nelieli apstādījumu nogabali var saglabāt zemāku temperatūru, salīdzinot ar apkārtējo apbūvēto teritoriju, un ietekmēt apkārtējās teritorijas gaisa temperatūras pazemināšanos, uzturēt cilvēka termisko komfortu. Vislielākā nozīme mikroklimata regulēšanā ir lielajām apstādījumu teritorijām Rīgas vēsturiskajā centrā, bet lokāli mikroklimatu ietekmē arī nelielie „salu” veida apstādījumi³¹.

2006.gadā ir izstrādāta, bet līdz šim brīdim nav apstiprināta Rīgas pilsētas apstādījumu attīstības koncepcija 2007. – 2018. gadam. Izstrādātajā koncepcijā ir ietverts visu Rīgas pilsētas apstādījumu teritoriju uzskaitījums un vides kvalitātes stāvokļa apraksts, plašs apstādījumu plānošanas sistēmas apraksts, kā arī katras pilsētas daļas nodrošinājuma ar apstādījumiem apraksts. Koncepcijā nav piedāvātās rīcības apstādījumu sistēmas RVC AZ teritorijā.

Ielu apstādījumi kalpo zaļās struktūras tīkla nodrošināšanai, tāpēc to esamība un kvalitāte ir vitāli svarīga. Ar ielu apstādījumiem saistītās problēmas: apstādījumu nepareiza ierīkošana un uzturēšanas kvalitāte; sāls izmantošana ielu kaisīšanai ziemā, pietiekami regulāri netiek veikts koku audits, augsnes kvalitātes degradācija ielu apstādījumos, konflikts starp apstādījumu joslām, transportu un stāvvietām un inženierkomunikāciju koridoriem un nepareizi ierīkotas koku apdobs.

³¹Rīgas pilsētas apstādījumu attīstības koncepcija 2007. – 2018. gadam, projekts

Priekšdārzi ir Rīgas vēsturiskā centra jūgendstila apbūves viena no kultūrvēsturiskās ainavas sastāvdaļām, kas raksturīga pagājušā gadsimta pirmās puses arhitektūrai. Nozīmīgākās problēmas, kas saistītas ar priekšdārzu saglabāšanu, izmantošanu un attīstību: priekšdārzi netiek regulāri kopti un ir zaudējuši savu ainavisko un ekoloģisko funkciju, autostāvvietu izbūve, priekšdārzu rekonstrukcija nenotiek kompleksi ar ielas telpas rekonstrukciju un apsaimniekošanas problēmas, jo daļa priekšdārzu ir privātā īpašumā un daļa atrodas sarkanajās līnijās.

Ieteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

- *Lai risinātu ar apstādījumu kvalitāti saistītos jautājumus, nepieciešams izstrādāt atsevišķu apstādījumu uzturēšanas un attīstības rīcības programmu, kas nodrošinās Tematiskā plānojuma realizāciju.*
- *Perspektīvā jāpaaugstina pagalmu apstādījumu īpatsvars Rīgas vēsturiskajā centrā pilsētas mikroklimate uzlabošanai.*
- *Jāsakārto jautājums par priekšdārziem, iekļaujot tos ielu sarkanajās līnijās vai slēdzot līgumus par priekšdārzu izmantošanu un apsaimniekošanu pilsētas vajadzībām.*
- *Meklēt risinājumus ielu kaisīšanai ziemas apstākļos, lai nepasliktinātu ielu apstādījumu kvalitāti.*

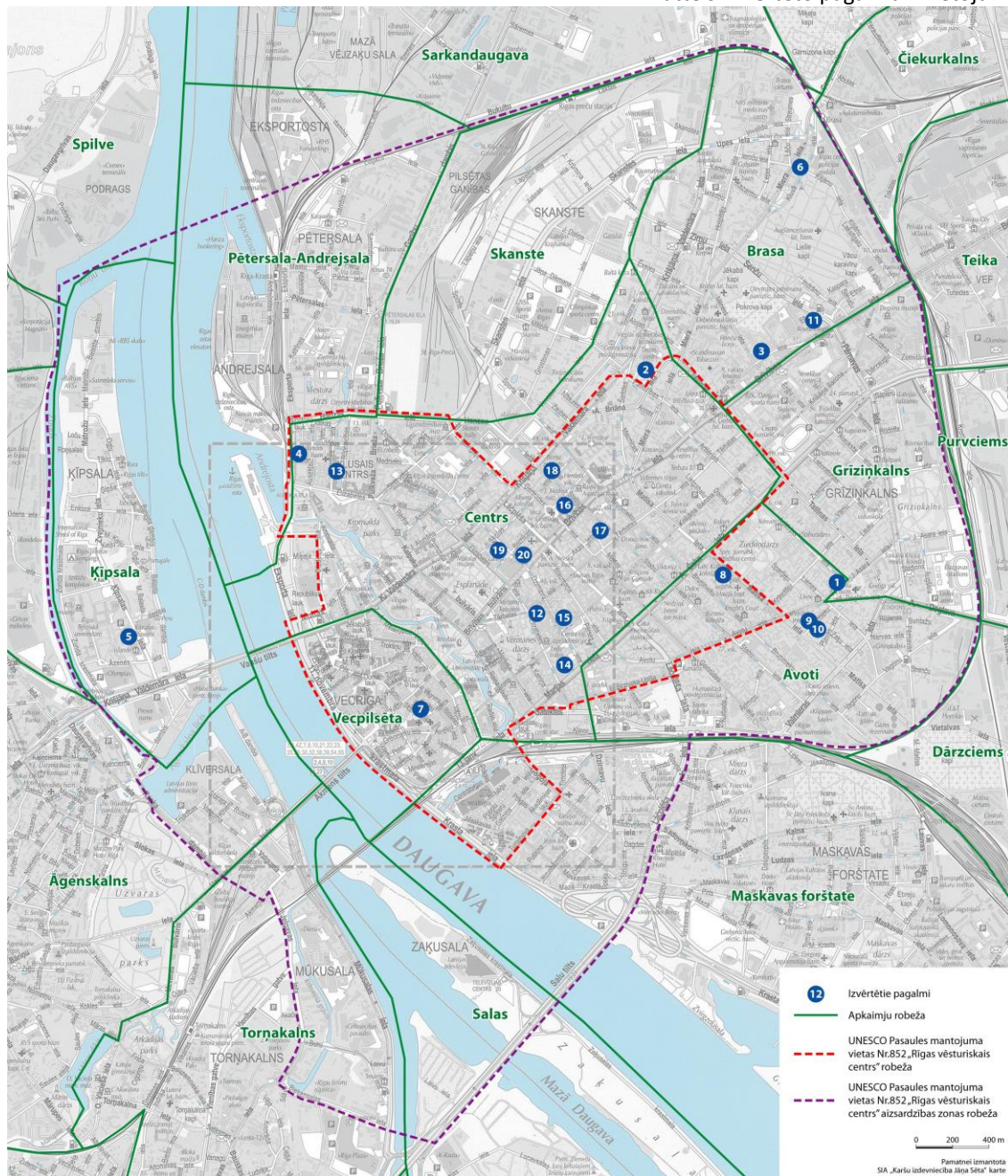
3.4. Pagalmu situācijas vērtējums

Lai novērtētu, kādas tendences un pārmaiņas ir novērojamas tādās publiskās ārtelpas teritorijās Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonā kā pagalmos, pētījuma ietvaros tika apsektas 20 pagalmu teritorijas, kurās pēdējo 10 gadu laikā ir veikti teritorijas labiekārtojuma pārveidojumi (7.attēls).

Tika izvēlēti pagalmi, kas atrodas dažādās RVC AZ vietās, atšķirīgās iekļaujošās apbūves situācijās, kā arī ņemti vērā tādi kritēriji, kā:

- teritorijas novietojums RVC un AZ robežās,
- pagalma lielums,
- atrašanās vieta,
- teritorijas izmantošanas veids:
 - dzīvojamo māju pagalmi,
 - publisko iestāžu vai darījumu iestāžu pagalmi,
 - tirdzniecības vietu, kafejnīcu pagalmi,
 - teritorijas pagaidu/īslaicīga izmantošana.

7.attēls. Izvērtēto pagalmu izvietojums

Secinājumi:

- Pagalmu labiekārtojumu lielākoties veido pagalmu ceļu un laukumu seguma rekonstrukcija.
- Pagalma teritorijas brūgēšana ir izvēlēta kā izplatītākais risinājums vēsturiskās apbūves vidē, un bieži vien izvēlēts, lai uzlabotu automašīnu novietošanas iespējas, bet nepietiekami risina apstādījumu ierīkošanu un citu pagalmu infrastruktūru.
- Viena daļa no apsekotajiem pagalmiem ir publisko iestāžu vai darījuma iestāžu pagalmi. Šīs kategorijas pagalmos ir iespējams runāt par ārtelpas vides kvalitāti un vēsturisko vērtību saglabāšanu vai jaunu vērtību radīšanu Rīgas vēsturiskā centra apbūves teritorijās. Šo pagalmu labiekārtojumos mēģināts atrast kompromisu starp automašīnu un gājēju/apmeklētāju vajadzībām. Tiek risināts arī jautājums par kvalitatīviem apstādījumiem un labiekārtojuma elementiem (piemēram, Dzirnau iela 91, Berga

bazārs, Konventa sēta). Tirdzniecības vietu un kafejnīcu pagalmos vairāk akcentētas pakalpojuma piedāvājuma iespējas un ērtums. Ārtelpas labiekārtojums pakārtots reklāmai – pievērsts apmeklētāja uzmanību (piemēram, Klubs Piens A.Briāna ielā 89). Labiekārtojuma izveidē netiek ieguldīti lieli finanšu līdzekļi, panāktie efekti drīzāk ir kiča elementu izmantošanas rezultāts.

- Vēsturiski vecākie ir pagalmu dārzi. Kādreiz dzīvojamai videi raksturīgie pagalmu augļu dārzi saglabājušies nedaudzos īpašumos Rīgas vēsturiskā centra daļā un centra perifērijā, tas atzīstams par retu un arī turpmāk saglabājamu kultūrvēsturisku vērtību, it īpaši tur, kur saglabājusies autentiska 19.gs. un 20.gs. sākuma dzīvojamā vide – ēkas un labiekārtojums. Šodien šo pagalmu daļa ir uzskatāma par visapdraudētāko. Lai arī prasības ar pagalmu augļu dārzu saglabāšanu ir noteiktas atsevišķi izdalītos apbūves fragmentu attīstības noteikumos, tie attiecas uz atsevišķiem īpašumiem.
- Dzīvojamo māju pagalmi ir tās apstādījumu teritorijas, kuru mērķim jābūt radīt pilsētas iedzīvotājiem estētiski pievilcīgu privāto un daļēji privāto ārtelpu, kas nodrošinātu to prasības pēc īslaicīgas atpūtas un brīvā laika pavadīšanas un vienlaikus sekmētu vides kvalitātes paaugstināšanu pilsētā kopumā. Diemžēl šīs ir teritorijas, kur lielākoties primāri tiek domāts par automašīnu novietošanu, aizmirstot RVC AZ TP prasību pagalmu un citas autostāvvietas veidot apzaļumotas ar kokaugu stādījumiem - vismaz ēnu dodošiem kokiem un sadalošām joslām (piemēram, Cēsu iela 25, Matīsa iela 46, Tērbatas iela 4). Pie pozitīviem risinājumiem īpašnieki ir spiesti nonākt sastopoties ar dabīgiem šķēršļiem, kad pagalma teritorijā nevar iebraukt vai ir ļoti neērti iebraukt ar automašīnām, tad tiek meklēti iedzīvotājiem labākie risinājumi pagalma ārtelpas labiekārtojumam (piemēram, Baznīcas iela 26, Klusā iela 13).

Ieteikumu turpmākai plānošanai un rīcībā

- *Lai uzlabotu situāciju RVC pagalmos un netiktu pasliktināta to kultūrvēsturiskā vērtība, lielāka uzmanība jāpievērš tehnisko projektu labiekārtojuma risinājumu izstrādes laikā. Ja plānošanas un attīstības dokumentos tiek definētas prasības dažādām RVC AZ pagalmu teritorijām, tad tieši labiekārtojuma projektu izstrādes un ierīkošanas laikā nepieciešams kontrolēt sabalansētību starp pagalmu izmantotājiem – automašīna vai iedzīvotājs, kā arī prioritātei – vai kvalitatīvs segums vai apstādījumi.*

3.5. Publiskās ārtelpas izmantošanas konflikti

Rīgas domes projektā „Pilsētvides ilgtspējīga attīstība” (USER) ir definēti publiskās ārtelpas izmantošanas konflikti, problēmas, kas ietekmē drošību publiskajā ārtelpā, tās sakopšanā un uzturēšanā, kā arī lēmumu pieņemšanas procesā.

Mobilitātes jautājumi:

- Dažādu satiksmes plūsmu konflikti (privāta, komerciāla, administratīva, neatliekamās palīdzības dienestu, publiskā transporta, tūristu autobusu, velosipēdu un velorikšu, gājēju) un to ietekme uz publisko ārtelpu, t.sk.:
 - Satiksmes organizācijas nepiemērotība galveno publiskās ārtelpas lietotāju vajadzībām;
 - Intensīvas transporta un velorikšu kustības negatīva ietekme uz satiksmes dalībnieku, t.sk. gājēju, drošību un publiskās ārtelpas pieejamību;
 - Nepietiekama publiskās ārtelpas un vēsturisko ēku pieejamības kvalitāte cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, senioriem, māmiņām ar ratiņiem u.tml.;
 - Informatīvu norāžu trūkums, lai ērti pārvietotos un viegli orientētos pilsētvidē;
 - Sociālo aktivitāšu trūkums pilsētvides objektos un komerciālo objektu vai pakalpojumu izvietojuma izteikts īpatsvars publiskajā ārtelpā, t.sk. Vecrīgā gājēju ielu izmantošana pārsvarā āra kafejnīcu un restorānu vajadzībām;
- Publisko auto stāvvietu izmantošanas konflikts, t.sk.:
 - Auto stāvvietu trūkums un tā ietekme uz lietotājiem, piemēram, auto novietošana neatļautās vietās vai uz ietvēm, traucējot gājēju plūsmai;
 - Auto stāvvietu nepiemērots izvietojums un to ietekme uz dažādu lietotāju kustību, t.sk. negatīvs vizuāls iespaids uz publiskās ārtelpas kultūras vērtībām;
 - Automašīnu novietošana šaurākās Vecrīgas ielās, tā ietekme uz publiskās ārtelpas un privātīpašumu pieejamību. Tūristu autobusu novietnes un to novietošana Vecrīgā;
 - Autonovietņu (stāvvietu un daudzstāvu auto novietņu izveidošanas) politikas efektīvas un skaidras īstenošanas kārtības trūkums.

Troksnis un citi traucējoši faktori:

- Trokšņa un citu traucējošu faktoru ietekme uz visiem Vecrīgas publiskās ārtelpas lietotājiem, t.sk.:
 - Naktsdzīves objektu, preču piegādes transporta, ielu muzikantu, velorikšu radītā trokšņa ietekme uz Vecrīgas iedzīvotāju mieru dažādos diennakts posmos;
 - Pastāvīgs transportlīdzekļu radītais troksnis ielu seguma veida un slikti uzturēta bruģakmens ieseguma dēļ;
 - Āra restorāni un kafejnīcas publiskajā ārtelpā rada šķēršļus gājējiem un papildus troksni, smakas un piesārņojumu.

Dalīto īpašumtiesību jautājumi:

- Teritoriju un ēku dalīto īpašumtiesību loma publiskās ārtelpas attīstības jautājumos:
 - Efektīvi koordinēta publiskās ārtelpas uzturēšana teritorijās ar dalītu īpašumpiederību (laukumi, parki, skvēri u.c.);
 - Trūkst kompleksas un labi koordinētas pieejas publiskās ārtelpas atjaunošanā (ielu apstādījumu saglabāšanas/veidošanas un pazemes inženierkomunikāciju rekonstrukcijas konflikti).

- Dažādu lietotāju grupu savstarpējie konflikti pagalmu telpā (automašīnu īpašnieki (stāvvietas), bērni (rotaļu laukumi), jaunieši (sporta iekārtas), seniori (pasīvās atpūtas zonas) utt.).

Drošība publiskajā ārtelpā:

- Bezpajumtnieku aktivitātes (Centrāltirgus, vecpilsēta, gājēju pazemes pārejas, “patiltes”);
- Nepietiekams apgaismojums (RVC priekšpilsētas, atsevišķas Vecrīgas daļas, gājēju ceļi pagalmos un ēku caurbrauktuves);
- Trūkst politikas, kas nosaka suņu uzturēšanos publiskajā ārtelpā (nepieciešami pilsētas noteikumi, kas reglamentē suņu un to īpašnieku uzvedību, vajadzīgi suņu pastaigu laukumi publiskās ārtelpas teritorijās).

Problēmas publiskās ārtelpas sakopšanā un uzturēšanā:

- Kopšanas un atkritumu apsaimniekošanas jautājumi:
 - Nepieciešams uzlabot un efektīvāk koordinēt publiskās ārtelpas sakopšanas/uzturēšanas darbus;
 - Nepietiekama sniega tīrīšana/savākšana ziemas laikā, potenciāli bīstamu (un kairinošu) ķīmikāliju lietošana sniega kausēšanai;
 - Efektīvas un īpaši Vecrīgai piemērotas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas trūkums (nepietiekams skaits publisko atkritumu konteineru, nepastāv atkritumu vākšanas un šķirošanas iespējas u.c.).
- Publiskās ārtelpas uzturēšanas jautājumi:
 - Netiek nodrošināta regulāra publiskās ārtelpas un tās labiekārtojuma elementu sākotnējās kvalitātes atjaunošana, renovācija;
 - Trūkst labiekārtojuma elementu vienota dizaina koncepcijas atbilstoši kultūrvēsturiskās vides raksturam un elementu (soliņi, atkritumu tvertnes utt.) atjaunošanas procesa koordinēšana atbilstoši tai;
 - Nepieciešams uzlabot publisko apstādījumu teritoriju kvalitāti, t.sk. „kabatu” izveidi, blīvi apbūvētajos vēsturisko ēku kvartālos vēsturiskajā centrā un Vecrīgā.

Konstatētās problēmas lēmumu pieņemšanas procesā:

- Kvalitatīvu priekšizpēšu trūkums pirms lēmumu pieņemšanas ierobežota finansējuma un laika dēļ;
- Kvalitatīvu sabiedrisko apspriešanu trūkums visos publiskās ārtelpas atjaunošanas projektu izstrādes posmos, kurās aktīvi iesaista visas ieinteresētās puses un saskaņo publiskās un privātās intereses un uzņēmējdarbības un sociālās vajadzības;
- Nepietiekama plānošanas procesa un finansējuma piešķiršanas savstarpējā saistība;
- Pašvaldības institūciju neskaidra atbildības sadale un ietekme, lai efektīvi nodrošinātu pilsētvides objektu attīstību, t.sk. projektu pārvaldīšanu un īstenošanu.

Ieteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām

Konstatēto problemātiku ieteicams ņemt vērā tālākā RVC AZ Publiskās ārtelpas tematiskā plānojuma izstrādē, izvērtējot problemātikas iemeslus un definējot piemērotākos risinājumus to novēršanai.

3.6. Publiskās ārtelpas objektu inventarizācija un izmantošanas analīze (kopsavilkums)

Pamatojoties uz šī pētījuma darba uzdevuma prasībām un to precizējot darba gaitā sadarbībā ar Pasūtītāju, darba izpildei tika definēts pētāmo PĀ objektu un vietu saraksts, par pamatu ņemot vērā RVC AZ plānojumā uzskaitītos PĀ objektus (parkus, skvērus, laukumus, krastmalas). Atbilstoši izpētes darba mērķiem, pieejamajiem laika un citiem resursiem, citu saistošo pētījumu izstrādes virzību inventarizējamo objektu sarakstā tika iekļauti **57** objekti. No tiem **22** objekti tika analizēti izvērstāk, papildus inventarizācijai vērtējot arī PĀ izmantošanu aktivitātes utml., kas raksturo PĀ funkcionalitāti. Paralēli veikta arī PĀ lietotāju grupu un viedokļu izzināšana (socioloģiskā aptauja) atbilstoši ar Pasūtītāju saskaņotai metodikai un izvēlētajām aptaujas veikšanas vietām pētījuma teritorijā.

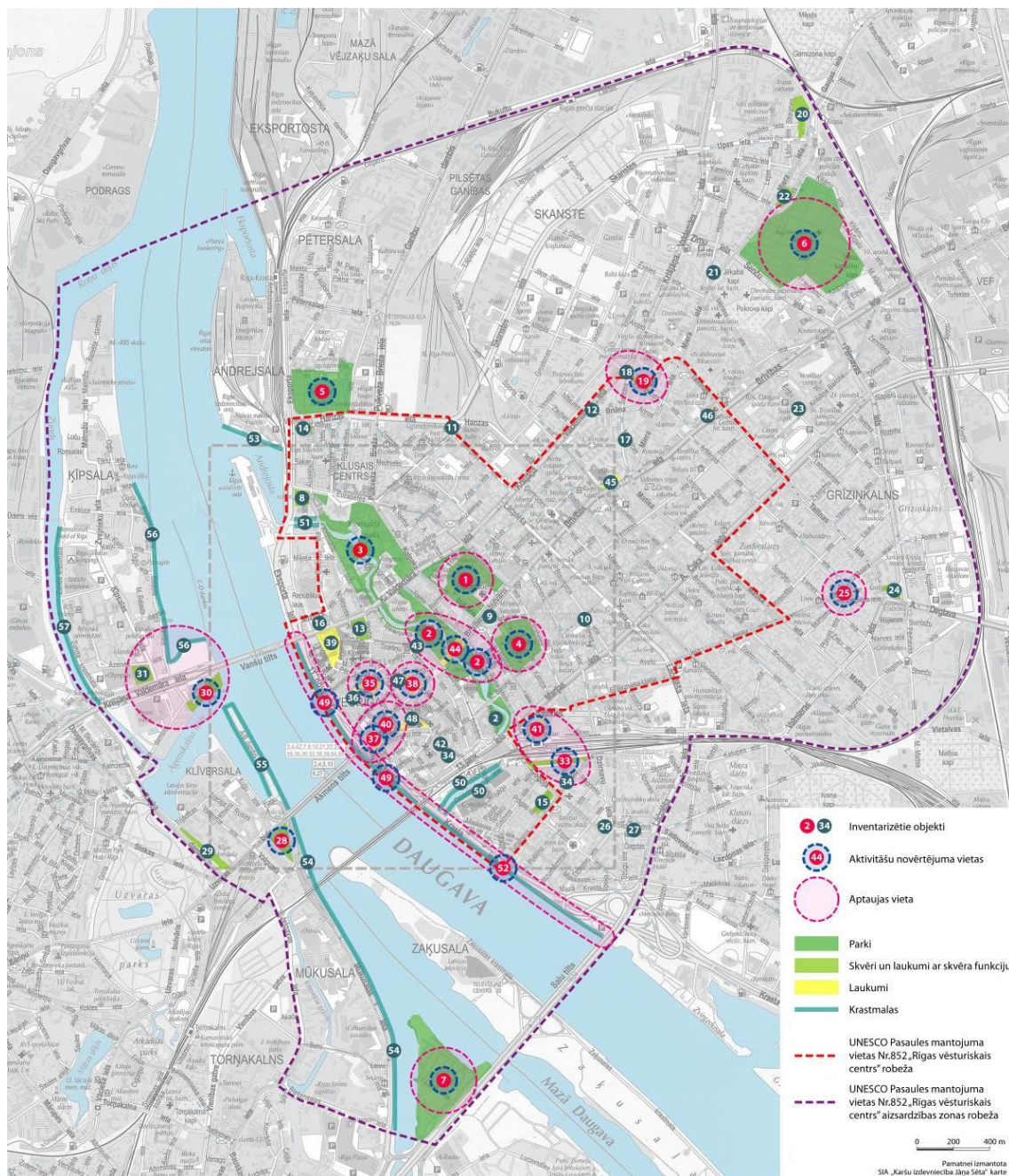
- **Publiskās ārtelpas inventarizācijas ietvaros (57 objekti)** tika veikta datu apkopošana un objektu (parku, skvēru utt.) teritoriju apsekošana dabā, lai novērtētu katras teritorijas tehniskās infrastruktūras un labiekārtojuma nodrošinājumu, atbilstību tās funkcijām u.tml. Inventarizācijas lietā iekļauta arī vispārīgā informācija konkrētā PĀ objekta novietojuma konteksta izpratnei. Inventarizācijas lietā ir iekļauti: PĀ objekta pamata dati, tiesiskais un plānošanas statuss, galvenie fakti par objekta izveides vēsturi, PĀ objekta nozīme pilsētas mērogā, PĀ objekta nozīme RVZ PĀ tīklā, PĀ objekta funkcionālā nozīme, PĀ objekta apkārtnes konteksts (funkcionāli saistītie objekti, nozīmīgākie sabiedriskie objekti PĀ apkārtņē – apmeklētāju plūsmas ģenerējošie objekti, citu tuvāko PĀ objektu esamība, PĀ sasniedzamība/piekļuves ērtums/iekļaujošās ielas u.tml.). PĀ objektiem, kuri ir bijuši analizēti iepriekš veikto izpēšu ietvaros, sniegts vērtējums par situācijas izmaiņām un/vai tendencēm.
- **Publiskās ārtelpas lietošanas izpētes (22 objekti)** papildus inventarizācijas ietvaros apkopotajai informācijai vērtētas PĀ stacionārās aktivitātes un tranzīts un uzturēšanās. PĀ objektiem, kuri ir bijuši analizēti iepriekš veikto izpēšu ietvaros, sniegts vērtējums par situācijas izmaiņām un/vai tendencēm. Detalizēti vērtējamās 22 teritorijas tika izvēlētas, lai demonstrētu PĀ teritoriju dažādību, ņemot vērā tādus apsvērumus:
 - saistīti ar RIAS 2030 definēto Dabas teritoriju telpisko struktūru;
 - ir funkcionāli nozīmīgi objekti, objekti ar kultūrvēsturisku vērtību un dažādi pēc platības (Brīvības laukums, Rātslaukums, Latviešu strēlnieku laukums, Doma un Līvu laukumi Vecrīgā, centrālie pilsētas nozīmes parki (Vērmanes dārzs, Esplanāde, Kanālmalas parku loks, Kronvalda parks u.c.) ;
 - ikdienā intensīvi izmantoti publiskie objekti, kas rada gājēju plūsmu to tiešā apkārtņē (piemēram, centrālās stacijas apkārtne),
 - atrodas PĀ jaunizveidoto reprezentatīvo objektu apkārtņē (kā LNB skvērs),
 - pārstāv PĀ objektu dažādību un nodrošina teritoriālo pārklājumu RVC AZ robežās apkaimju griezumā (piemēram, krastmalas, tostarp RVC AZ Daugavas kreisajā krastā, objekti AZ teritorijā - Lielie kapi, Palīdzības un Aristida Briāna ielas skvērs),
 - jaunizveidotās PĀ (kā Spīķeru promenāde, Lucavsala).
- **Socioloģiskās aptaujas ietvaros**, kas tika veikta 13 ģeogrāfiskās izlases punktos, iegūti viedokļi no PĀ lietotājiem, uzdodot konkrētus jautājumus un ļaujot iedzīvotājiem brīvā formā sniegt viedokli par publiskās ārtelpas jautājumiem - situācijas vērtējumu, apmierinātību, vēlmēm un vajadzībām attiecībā uz RVZ AZ teritoriju kopumā, gan konkrētajiem PĀ teritorijām /vietām.

Iepriekšminētā rezultātā gūti secinājumi par konkrēto PĀ objektu esošo funkcionalitāti, plānošanas nosacījumu aktualitāti vai to izmaiņu nepieciešamību, infrastruktūras nodrošinājuma atbilstību PĀ nozīmei un lietošanas intensitātei, tostarp sabiedrības viedoklis par galvenajām problēmām un uzlabojumu nepieciešamību. Secinājumu noslēgumā katram no 57 vērtētajiem PĀ objektiem sniegti ieteikumi turpmākajām rīcībām (skat. 6.pielikumu “PA objektu inventarizācijas un analīze”), kas izmantojami turpmākajā PĀ Tematiskā plānojuma izstrādē.

Inventarizēto, papildus analizēto un socioloģiskās aptaujas veikšanas vietu izvietojums atspoguļots 8.attēlā.

8.attēls.

Pētījuma ietvaros veiktās PĀ inventarizācijas, aktivitāšu izpētes un socioloģiskās aptaujas pārklājums

Pētījuma ietvaros veiktās publiskās ārtelpas teritoriju inventarizācijā (57objekti) tika iekļauti esošie parki, skvēri, laukumi un krastmalas, kas ir uzskaitīti RVC AZ teritorijas plānojumā un grafiski attēloti plānojuma kartēs. Inventarizācijā netika iekļauti Ziedoņdārzs un Grīziņkalns, jo pētījuma veikšanas sezonā turpinājās to rekonstrukcijas darbi, kā arī Teātra laukums sakarā ar viesnīcas “Rīga” rekonstrukcijas darbiem.

Katram objektam sagatavota vienota noformējuma inventarizācijas lieta, ietverot sekojošu informāciju:

1.Pamatdati

- Teritorijas nosaukums un apzīmējuma numurs atbilstoši RVC AZ TP;
- Teritorijas adrese, atrašanās vieta;
- Teritorijas kadastra numurs/numuri;
- Teritorijas platība;
- Teritorijas īpašumpiederība;
- Teritorijas apsaimniekotāji.

2.Plānošanas konteksts:

- Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana saskaņā ar RVC AZ teritorijas plānojumu;
- Būtiskākie vēsturiskās izveides un attīstības fakti.

3.Nozīmība:

- nozīme pilsētas kopējā PĀ struktūrā; nozīme RVC PĀ tīklā, funkcionālā nozīme.

4.Apkārtnes konteksts:

- funkcionāli saistītie objekti, tuvākie nozīmīgākie sabiedriskie objekti (apmeklētāju piesaistes vietas), tuvākie citi PĀ objekti;
- iekļaujošās ielas/satiksmes situācija/savienojumu ērtums.

5.Publiskās ārtelpas infrastruktūras raksturojums, ietverot pamatinfrastruktūras nodrošinājuma, labiekārtojuma infrastruktūras un apstādījumu stāvokļa raksturojumu attiecīgo funkciju (komunikatīvā, aktīvās un pasīvās atpūtas, informatīvā, bērnu rotaļu, kultūras un mākslas, reprezentatīvā un pilsētas tēla veidošanas, komercpakalpojumu, ekoloģiskā, dekoratīvi estētiskā u.tml. funkcijas) griezumā.

Inventarizācijas lieta vienota noformējuma pārskata formā izveidota katram PĀ objektam, ietverot publiski pieejamo grafisko materiālu izkadrējumus, fotofiksācijas un komentārus par apsekojumā konstatēto.

Katras lietas sastāvā iekļauts M 1: 2000 grafiskais materiāls, attēlojot aktivitāšu un labiekārtojuma infrastruktūras izvietojumu pētītajā teritorijā, kā arī galvenos gājēju kustības plūsmu virzienus (detalizēts skaidrojums par inventarizācijas saturu un noformējumu sniegts metodikā, kas iekļauta 6.pielikuma sastāvā).

Lietas noslēdzošajā daļā noformulēti secinājumi, tostarp ietverot situācijas izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējām izpētēm (objektiem, kuri ir bijuši pētīti iepriekšējās izpētēs), kā arī secinājumus par līdzšinējā RVC AZ TP nosacījumu pārmantošanu tālākajā plānošanas procesā vai pārskatīšanas nepieciešamību, ieteikumi turpmākai plānošanai un rīcībām konkrētās PĀ uzlabošanai.

Secinājumi formulēti, balstoties uz inventarizācijā iesaistīto speciālistu viedokļiem, kā arī ņemot vērā RDPAD speciālistu zināšanas un līdzšinējo praksi RVC AZ TIAN lietošanā, kopīgi tos izdiskutējot.

Secinājumi un ieteikumi

Pamata dati (īpašumpiederība, platība, apsaimniekotāji):

- *Datu ieguvei izmantota publiski pieejamā VZD Kadastra informācijas sistēma www.kadastrs.lv; PĀ objekta platība noteikta, vadoties no RVC AZ plānojumā noteiktajām PĀ objekta robežām, papildus fiksējot arī vizuāli uztveramās teritorijas robežas. Konstatējama vizuāli uztveramo PĀ robežu un platību atšķirība no RVC AZ plānojumā noteiktā, kam būtu ieteicams vērst uzmanību PĀ Tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros, izvirzot prasības vienota labiekārtojuma dizaina u.tml. savstarpēji saskaņotiem risinājumiem tālākajā PĀ uzturēšanā un apsaimniekošanā.*
- *Informācija par apsaimniekotājiem apzināta, konsultējoties ar apsaimniekošanā iesaistītajām RD institūcijām. Apkopotā informācija liecina par sadrumstalotu īpašumu struktūru, kas ir viens no PĀ apsaimniekošanu negatīviem faktoriem. Konstatējama precīzu datu iegūšanas problemātika par apsaimniekotāju, ņemot vērā īpašumu sadrumstalotību, kā arī situācijas mainīgumu. Informācija precizējama tālākajā PĀ Tematiskā plānojuma izstrādes gaitā.*

Plānošanas konteksts:

- *Uz konkrēto PĀ attiecinātie RVC AZ TIAN iekļautie nosacījumi citēti ar mērķi izvērtēt nosacījumus. Lielākā daļa RVZ AZ nosacījumi, izņemot atsevišķus gadījumus, pēc būtības nav zaudējuši aktualitāti un ir pārmantojami. Galvenie fakti par PĀ vēsturisko attīstību iekļauti minimālā apjomā, nedublējot 2003.gada izpēti plašo raksturojumu. Datu avots – RDPAD. Turpmākās PA Tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros precizējama inventarizāciju lietu nosacīti mainīgā un nemainīgā daļa, novēršot paskaidrojošās informācijas lieku dublēšanu.*

Nozīmība:

- *Katram no inventarizētajiem PĀ objektiem ir konstatējama sava nozīme pilsētas un Vecrīgas PĀ struktūrā, kas ņemama vērā tālākajā PĀ Tematiskā plānojuma ietvaros izstrādājamajam PĀ struktūras tīklam, kā arī nosakot prioritātes tālāko rīcību īstenošanā. Datu avots – ekspertu viedoklis. Funkcionālā nozīme ņemama vērā, izvērtējot tālākās rīcības PĀ izmantošanas intensificēšanai vai aktivitāšu ierobežošanai, konkrētā PĀ labiekārtojuma uzlabojumiem (skat. tālāk secinājumus par infrastruktūras vērtējumu).*

Apkārtnes konteksts:

- *Informācija par funkcionāli saistītajiem objektiem, tuvākajiem nozīmīgākajiem sabiedriskajiem objektiem (apmeklētāju piesaistes vietām) un tuvākajiem publiskās ārtelpas objektiem, kā arī iekļaujošo ielu/satiksmes situācijas/savienojuma ērtumu kontekstā ar PĀ nozīmību izmantojami tālākajā PĀ Tematiskā plānojuma izstrādē, risinājumu pamatošanai un nosakot prioritātes tālāko rīcību īstenošanā. Datu avots – ekspertu viedoklis; karšu izkadrējumi - www.balticmaps.eu; <http://www.rigaskarte.com/>*

Secinājumi par PĀ infrastruktūru stāvokli strukturēti PĀ lietošanas funkciju griezumā, balstoties uz inventarizācijas veikšanā iesaistīto speciālistu skatījumu.

Pamatinfrastruktūras nodrošinājums:

- *Ne visas apsektās publiskās ārtelpas teritorijas ir pietiekoši labiekārtotas un nodrošinātas ar pamatinfrastruktūras elementiem kā apgaismojums, atkritumu urnas, velonovietnes, lietusūdeņu novadīšana, pieejamas publiskās tualetes. Pamatinfrastruktūras neesamība vai nolietojums biežāk konstatējams RVZ AZ perifērijās PĀ, kā arī privāto un juridisko personu pārzinā esošajās PĀ teritorijās.*

- *Atkritumu urnas nereti ir nodrošinātas retāk kā atpūtas soliņi (piemēram, Kronvalda parkā, Kr.Barona un Pērses ielu skvērā ir 4 soliņi, bet nav nevienas atkritumu urnas).*
- *Vides pieejamība publiskajā ārtelpā ir nepietiekamā līmenī. Faktiski PĀ objektos nav nodrošināti speciāli vides pieejamība risinājumi. Problēmas ir konstatējamās gan attiecībā uz iesegumu līmeņu starpībām, gan celiņu un laukumu savienojumiem (trepes, pandusu trūkums vai fizisks to nolietojums) u.tml. rada pārvietošanos šķēršļus. Tikai atsevišķos PĀ objektos, piemēram, Daugavas krastmalā no dzelzceļa tilta līdz Salu tiltam, segumos ir iestrādātas vadlīnijas, kas uzlabo vides pieejamību cilvēkiem ar redzes problēmām.*
- *Jautājums par publiskajām tualetēm publiskajā ārtelpā skatāms kontekstā ar informācijas nodrošinājumu par to izvietojumu un tualetšu labiekārtojuma līmeni, nodrošinot pietiekamas ērtības visu PĀ lietotāju mērķgrupām (piemēram, cilvēkiem ar kustību traucējumiem, vecākiem ar zīdaiņiem un mazgadīgiem bērniem). Ņemot vērā informācijas svarīgumu, pirmkārt, Rīgas viesiem, uzlabojama informācija interneta vidē (piemēram, info nodrošinājums mobilas aplikācijas formā).*

Infrastruktūra komunikatīvās funkcijas nodrošināšanai:

- *Celiņu segumu kvalitāte apsekotajos publiskās ārtelpas objektos ir ļoti dažāda – no labas kvalitātes (piemēram, Kanālmalas apstādījumos, Vērmanes dārzā) līdz sliktas kvalitātes celiņiem (piemēram, Esplanādē) un izteikti nolietotiem vai neizbūvētiem celiņiem (piemēram, Jāņa Asara un Augusta Deglava ielas skvērs).*
- *Celiņu izvietojuma pārplānošanas nepieciešamība konstatējama atsevišķos RVC AZ perifēriajos PĀ objektos.*
- *Gājēju celiņu platumi un gājējiem pieejamās brīvības vērtējamas kā salīdzinoši optimālas gājēju plūsmu intensitātei. Apsekotajos parkos, skvēros, laukumos un krastmalās netika konstatētas būtiskas problēmas, izņemot atsevišķas problēmvietas Vecrīgā (piemēram, Līvu laukums, Doma laukumam piegulošās ieliņas, Ģilžu laukums), kur, ņemot vērā vasaras kafejnīcu terašu aizņemto īpatsvaru vai autostāvēšanas iespējas, gājējiem brīvi pieejamās zonas ir saglabātas minimāli un tālāka to samazināšana nebūtu pieļaujama. Vienlaicīgi ir vērā ņemami sezonālās, mainīgu laikapstākļu u.c. faktori, kas ietekmē gājēju plūsmu intensitāti un nosaka salīdzinoši krasas svārstības PĀ lietošanas intensitātē kopumā, līdz ar to problēmvieta situācijas uzlabošanai drīzāk attiecināmi organizatoriska rakstura risinājumi, ne kā fiziska PĀ telpu pārveides nepieciešamība.*
- *Celiņu segumos Rīgas centrālajā daļā raksturīgi galvenokārt triju veidu segumi – asfalts, betona bruģakmens (vai plāksnes) un dabīgā akmens bruģis. Vecrīgas daļā galvenokārt ir un tiek saglabāts dabīgais laukakmens bruģis - no kultūrvēsturiskā mantojuma viedokļa aizsargājama vērtība. No vides pieejamība viedokļa ir atbalstāma diskusiju turpināšana par kompromisa risinājumu iespējām, raugoties uz labas prakses piemēriem vēsturisko centru vides pieejamības uzlabošanā. Gājēju pārvietošanās zonās ieteicams izmantot vēsturiski pielietoto klinkera bruģakmeni, konkrēto risinājumu detalizēti izvērtējot konkrēto rekonstrukcijas projektu ietvaros.*
- *Atsevišķus Rīgas centra parkus (Kanālmalas apstādījumi, Esplanāde) šķērso velosipēdistu ceļi, ir iezīmētas velojoslas. Raugoties no PĀ apmeklētāju drošības viedokļa, jautājums par veloceļu tranzītu cauri parkiem un skvēriem ir diskutējams.*
- *Rīga mēģina iedzīvotājus ievēlēt velokustību, īpaši pilsētas centrā, bet līdz šim esošais velonovietņu skaits publiskās ārtelpas objektos ir neliels; lielai daļai parku velonovietnes izvietotas pie ieejas parkā – ielas telpā, kas pēc būtības neveicina ar velosipēdu iegrieztiem parkā.*

Infrastruktūras pasīvas atpūtas funkcijas nodrošināšanai:

- *Apsekotajos PĀ objektos pasīvās atpūtas funkcijas nodrošināšanai nepieciešamo infrastruktūru raksturo atpūtas vietu ar soliņiem vai īslaicīgai atpūtai/sēdēšanai izmantojamo virsmu pieejamība. Rīgas centra parkiem un skvēriem nav raksturīgas lapenes, nojumes vai pergolas, kas varētu būt funkcionāli iederīgas un lietderīgas klusas un mierīgas atpūtas cienītājiem, tostarp PĀ lietošanai atšķirīgos laikapstākļos (aizsargam no saules, vēja vai lietus). Kronvalda parks ir viens no retajiem, kurā ir divas lapenes, bet arī šīs esošās lapenes vairāk ir dekoratīvas, nevis funkcionālas. Kopumā soliņu vai tam alternatīvu risinājumu (sēdēšanai izmantojamas virsmas, sezonai atbilstoši mobili risinājumi – pārvietojami zvilņi, šūpuļtīkli u.tml.) nodrošinājumu ir ieteicams uzlabot, apjomu un izvietojumu precizējot konkrēta labiekārtojuma projekta ietvaros atbilstoši vietas kontekstam un funkcionālajai nozīmei.*
- *Dabā ierīkotas piknika vietas Rīgas centra tuvumā ir Lucavsālā. Piknika vietu aprīkojums ir nodrošināts salīdzinoši minimālā apjomā (galds ar soliem, tuvumā sasniedzams atkritumu konteiners). Labiekārtojumu būtu ieteicams papildināt, piemēram, ar grila aprīkojumu (nomāt vai tamlīdzīgi).*

Infrastruktūra aktīvās atpūtas funkcijas nodrošināšanai:

- *Apsekojumā konstatēts, ka aktīvās atpūtas elementu nodrošinājums ir galvenokārt orientēts uz jaunākā vecuma bērniem – 2-6 gadi. Kvalitatīvākie bērnu rotaļu laukumi parku teritorijās ir Vērmanes dārzā, Kanālmalas apstādījumos, Kronvalda parkā, Viesturdārzā, Esplanādē un Lucavsālā.*
- *Publiskajā ārtelpā ir maz labiekārtojuma infrastruktūras, kas būtu piemērotas skolas vecuma bērniem un jauniešiem. Kā pozitīvie piemēri būtu atzīmējami Lucavsala, Ķīpsalas pludmale, Spīķeru krastmala, AB dambis, kuru labiekārtojumā šāds aprīkojums ir iekļauts (vismaz atsevišķas skeitborda konstrukcijas). Ņemot vērā parku un krastmalu teritoriju novietojumu, lielumu un esošās funkcijas, ar sporta aktivitāšu aprīkojumu (piemēram, āra trenāžieri) varētu būt papildināms Kronvalda parks, Viesturdārzs, Daugavas krastmalas u.c.*
- *Publiskās apstādījumu teritorijas primāri nepieciešamas apkārtnes iedzīvotājiem kā atpūtas un rekreācijas teritorijas, tādēļ izvērtējot publiskās ārtelpas objektu rekonstrukciju vai jaunu objektu ierīkošanas iespējas, vēlams iepriekš izstrādāt nepieciešamo publiski pieejamo aktivitāšu plānu. Šādā plānā būtu jāparedz gan klusās, gan aktīvās atpūtas iespējas ērtas sasniedzamības attālumā visiem apkārtnes iedzīvotājiem.*

Infrastruktūra kultūras un mākslas funkcijas nodrošināšanai:

- *Speciāli izbūvētas stacionāras būves (estrāde/skatuve) ir Vērmanes dārzā, kā arī šādām funkcijām ir piemērots LNB laukumā integrēts amfiteātra risinājums. Kultūras aktivitāšu norisēm PĀ galvenokārt tiek izmantoti mobili risinājumi, kas ir atbilstoši pielāgojami sezonālībai, pasākumu biežumam un mērogam u.c. mainīgiem apstākļiem un nekonzfliktē ar PĀ lietošanu ikdienā.*
- *Raugoties no esošās funkcionālās izmantošanas, pievēršana lielāka uzmanība kultūras iestāžu tiešā tuvumā esošajām PĀ teritorijām (piemēram, Dailes teātra laukums), kur kultūras funkcijas prioritātei būtu jābūt augstākai par dominējošo izmantošanu autostāvvietām. Līdzīga attieksme būtu iesakāma attiecībā pret laukumiem un skvēriem, kas faktiski veido publisko ēku priekšlaukumus (piemēram, Baumaņa skvērs, Anatomikuma Ģertrūdes laukums).*
- *Ņemot vērā pasākumu biežumu un mērogu, būtu pārskatāma attieksme pret Vērmanes dārza izmantošanas intensitāti. Lai arī novietojuma pēc – pilsētas centrā – tā ir laba*

vieta kultūras pasākumu norisēm, biežie masu pasākumi noplicina zaļo zonu, prasa būtiskus ieguldījumus tās regulārā atjaunošanā. Idejiski nav atbalstāma pilnībā komercializētu pasākumu organizēšana (kā piemēram, Alus svētki), kuru laikā tiek ierobežota parka publiskā pieejamība, kā arī pasākumu raksturs pēc būtības ir pretrunā ar šī parka galvenajām funkcijām (komunikatīvā, pasīvās atpūtas, bērnu rotaļu funkcija, ekoloģiskā un dekoratīvi estētiskā funkcija).

Infrastruktūras nodrošinājums reprezentācijas un pilsētas tēla veidošanas funkcijai:

- *Rīgas centra PĀ nozīmīgās reprezentatīvām funkcijām paredzētās PĀ teritorijas ir Brīvības laukums, Pils laukums un Rātslaukums. Neapmierinoša situācija attiecināma uz Pils laukumu, kura rekonstrukcijas projekta īstenošana ir nesamērīgi ieilgusi.*
- *Galvenā uzmanība pievēršana laukumu iesegumu kvalitātei un labiekārtojuma elementu dizaina saskaņotībai ar konkrētajiem funkcionāli saistītajiem objektiem.*

Infrastruktūras nodrošinājums informatīvai funkcijai:

- *Apsekojuma rezultātā ir konstatējams, ka faktiski visos PĀ objektos informatīvās zīmju un norāžu nodrošinājums ir drīzāk nepietiekams, īpaši lielākajās teritorijās (Esplanāde, Kronvalda parks, Lielie kapi, arī Kanālmalas apstādījumi) ir grūti orientēties celiņu tīklā, sevišķi, ja teritorijas apmeklētājs nav tuvākās apkārtnes iedzīvotājs.*
- *Nevienā no apsekotajiem objektiem netika konstatēta parka vai skvēra plāna pieejamība (kā izņēmums jāmin Lucavsala, kur pie ieejas no automašīnu stāvvietas puses izlikta parka shēma ar tajā pieejamajām aktivitātēm).*
- *Apsekojumā tika konstatēta reklāmas stabu, plakņu un baneru dažādība publiskajā ārtelpā. Dažāda dizaina un formu reklāmas stendi nereti ir izvietoti vienā skata telpā, nelielā teritorijā (piemēram, Vašingtona laukumā), mazinot konkrētās PĀ ainavisko koptēlu. Reklāmas un informācijas izvietojuma risinājumos pievēršama lielāka uzmanība materiālu un novietojuma izvēlē, izvairoties, no lētiem materiāliem (plastmasa) un novietošanu vietās, kas var būt traucējoša gājēju galvenajām plūsmām. Tematiskajā plānojumā ieteicams iekļaut pamatprasības informācijas zīmju un norāžu stenda dizaina saskaņošanai un izstrādāt pamatprincipus informācijas zīmju izvietošanai.*
- *Visās sabiedriskā transporta pieturās būtu norādāma informācija ne tikai par sabiedriskā transporta maršrutiem, bet arī informācija par attiecīgās pieturvietas novietojumu pilsētas kartē.*

Infrastruktūras nodrošinājums pakalpojumu un komercfunkcijām:

- *Publiskās ārtelpas objektos pakalpojumu un komercfunkcijām ir izteikti sezonāls raksturs. Tikai atsevišķos parkos vai laukumos atrodas būves ar kafejnīcām, kas darbojas visu cauru gadu (piemēram, Vērmanes dārzā, Kanālmalas apstādījumos, Līvu laukumā). Lielāko tiesu šī funkcija ārtelpā ir sezonāla – vasaras kafejnīcas, suvenīru vai saldējuma ielu tirdzniecības vietas. Pakalpojumu funkcijas būtu sekmējamas, lielāku uzmanību vēršot uz PĀ iekļaujošās apbūves un PĀ savstarpēji saskanīgiem un papildinošiem risinājumiem (piemēram, ēku pirmo stāvu “atvērto fasāžu” principa ievērošana ēkās, kas robežojas ar PĀ, pret PĀ vērstajās fasādēs, telpu izmantošana publiskiem pakalpojumiem u.tml.).*
- *Vasara kafejnīcas kā viena no pieprasītākajām PĀ lietošanas komercfunkcijām Vecrīgas laukumos būtu sabalansējama ar PĀ nekomerciālu lietošanu, tostarp atsevišķās vietās, kā, piemēram, Līvu laukumā, Doma laukumā, nepalielinot kafejnīcu terašu aizņemto PĀ īpatsvaru.*

Infrastruktūras nodrošinājums ekoloģiskai un dekoratīvi estētiskai funkcijai:

- Apsekojumā ir konstatējams, kas Rīgas centra vēsturiskie parki un skvēri tiek regulāri kopti un uzturēti, ievērojot vēsturiskās parku veidošanās tradīcijas.
- Ekoloģisko pamatu PĀ nodrošina zālieni, koku un krūmu stādījumi un ūdens teritorijas. Daļai PĀ objektu zāliens un kokaugu stādījumi ir vienīgie apstādījumu elementi. Dekoratīvie apstādījumu elementi (daudzgadīgo un viengadīgo puķu dobes) kā dekoratīvi akcenti ir salīdzinoši bagātīgi lielajos vēsturiskajos parkos un skvēros, taču iztrūkst RVC AZ perifērijas un privātajos PĀ objektos.
- Viengadīgās vasaras puķes konteineru stādījumos tiek izmantotas vasaras kafejnīcu noformējumā. Daudzgadīgo puķu stādījumos dominē augu sortiments, kas ir tradicionāls no A.Zeidaka realizēto projektu laikiem, bet pēdējos gados apstādījumos parādās gan jaunas tradicionālās augu šķirnes, gan pilnīgi jauns augu sortiments, kas pozitīvi dažādo un krāšņo PĀ (piemēram, kannas Kanālmalas apstādījumos pie kaskādes un Viesturdārzā, dažādas jaunas viengadīgās vasaras puķes Līvu laukuma Rīdzenes upītes “vilņu” stādījumos u.tml.).
- Tēlniecības objekti – pieminekļi ievērojamām personām, piemiņas plāksnes un skulptūras galvenokārt ir izvietotas vēsturiskajos centra parkos. Kronvalda parkā un Vērmanes dārzā izvietoti septiņi pieminekļi katrā teritorijā, bet lielākais tēlniecības objektu skaits ir Kanālmalas apstādījumos – 11 pieminekļi vai piemiņas plāksnes ievērojamām personām, kā arī septiņi mākslas objekti skulptūru formā.
- Ar interesantu izgaismojuma risinājumu izceļas tādi objekti Rīgas centra daļā kā strūklaka Kronvalda parkā, Kanāla tiltiņi kanālmalas apstādījumos, Pērses un Kr.Barona ielas skvērs (segumā iebūvētie gaismas ķermeņi). Citu PĀ izgaismojums no dekoratīvi estētiskā viedokļa būtu pilnveidojams, tostarp kontekstā ar PĀ iekļaujošo ēku fasāžu izgaismojumu.
- Izstrādājot PĀ Tematisko plānojumu, uzsverama līdzšinējā apstādījumu īpatsvara saglabāšana, nepieļaujot tā samazināšanu PĀ maģistrālo ielu tiešā tuvumā, intensīvi izmantotajās PĀ (piemēram, Līvu laukums, Baumaņa skvērs, Pērses /Kr. Barona ielas skvērs u.tml.).
- Tematiskajā plānojumā plānojot publiskās ārtelpas apstādījumu teritoriju rekonstrukciju, ieteicams paredzēt mūsdienu tehnoloģijas, kas atvieglo parku un skvēru uzturēšanu un apsaimniekošanu – automatiskās laistīšanas sistēmas zālienam, atsevišķām stādījumu grupām, atsevišķi augošiem kokiem, jo īpaši ielu stādījumos.

Citi secinājumi par PĀ labiekārtojuma infrastruktūru

- Salīdzinot ar RVC AZ TIAN 6.7.apakšnodaļā minētajiem nosacījumiem, secināms, ka liela daļa no nosacījumos ietvertajiem plānotajiem (atļautajiem) risinājumiem attiecībā uz konkrētā PĀ objekta funkcionalitāti un labiekārtojumu iespējām nav īstenoti, nav zaudējuši aktualitāti un ir pārmantojami turpmākajos plānošanas dokumentos.
- Daļa publiskās ārtelpas teritoriju, kas RVZ AZ TP definēti kā skvēri vai laukumi, dabā ir praktiski bez labiekārtojuma un pilda vien ekoloģisko funkciju (Šarlotes un Maiznīcas ielas skvērs, skvērs pie Vanšu tilta, Turgeņeva un Timoteja ielas skvērs u.tml.).
- Pēdējo 3 gadu laikā, izņemot Spikeru krastmalas labiekārtojumu, faktiski nav īstenoti citi liela mēroga PĀ rekonstrukcijas vai renovācijas projekti RVC un AZ teritorijā³². Rīgas centrā veiktie uzlabojumi galvenokārt ir lokāli – uzlabojumi atsevišķu labiekārtojuma elementu vai to kopuma apjomā (piemēram, soliņi Kanālmalas apstādījumos), nelielu jaunu objektu izvietošana, kas ir sekmējusi apkārtējās infrastruktūras uzlabojumus (piemēram, Kalpaka piemineklis un tam pieguļošā apkārtnē Esplanādē, piemineklis

³² Izņemot Grīziņkalna un Ziedoņdārza parki, kuriem šobrīd notiek rekonstrukcijas darbi

“Rīdzinieki” veltījums Augusta Deglava 150 gadadienai un romāna “Rīga” varoņiem un tā apkārtnē Pērnavas ielas un Augusta Deglava ielas skvērā).

- *Kopumā inventarizācijas veicēji ir secinājuši, ka Rīgas centrā esošās lielākās un atpazīstamākās pašvaldības pārziņā esošās PĀ teritorijas ir ar salīdzinoši labu labiekārtojuma līmeni un uzturētas atbilstošā kvalitātē (Vērmanes dārzs, Kanālmalas apstādījumi, Spīķeru promenāde, Lucavsala jaunais labiekārtojums, LNB skvērs, Saules akmens skvērs).*
- *PĀ objekti, kuri ir apmeklētāju iecienīti, bet kuros ir pamatota nepieciešamība funkcionalitātes un labiekārtojuma uzlabojumiem: Esplanāde, Akadēmijas laukums, Strēlnieku laukums, Dailes teātra laukums, arī Kronvalda parks un Viesturdārzs, Centrālās stacijas un autoostas apkārtnē (Pilsētas kanāla malas u.tml.).*

Publiskās ārtelpas lietošanas un aktivitāšu analīze (22objekti)

Analizētie objekti – parki, skvēri, laukumi un krastmalas ir atšķirīgi pēc būtības - novietojuma RVC AZ, apkārtnes konteksta, vēsturiskās izveides, kas prioritāri ietekmē to lietošanu gan no tranzīta, gan uzturēšanās viedokļa. Kopumā var secināt, ka publiskajā ārtelpā būtiskākā ir komunikatīvā (tranzīta) funkcija, kas kalpo gājēju un velosipēdistu savienojumiem starp lietišķiem ikdienas galamērķiem. Tranzīta plūsmas vidēji stundā daudzkārt pārsniedz cilvēku skaitu, kas uzturas konkrētajā teritorijā lielākajā daļā analizēto PĀ objektu, izņemot atsevišķas teritorijas, kā, piemēram, Lucavsala vai Saules akmens skvērs, kas raksturojamas kā galamērķi.

Novērotais cilvēku skaits tranzītā un uzturoties uz vietas teritorijā ir ļoti dažāds, atkarīgs no tuvākajā apkārtnē esošo objektu/apmeklētāju piesaistes vietu un funkcionāli saistīto objektu nozīmības, darba dienas vai nogales, laikapstākļiem u.c. faktoriem. Piemēram, darba dienā tranzīta plūsmas variē no 16 cilvēkiem vidēji stundā Lucavsala līdz 6792 cilvēkiem Stacijas laukumā, savukārt cilvēku skaits, kas vienlaicīgi novērots uzturamies teritorijā, variē no pāris cilvēkiem vidēji stundā Deglava ielas skvērā līdz 384 cilvēkiem vienlaicīgi Līvu laukumā. Brīvdienā, savukārt, tranzīta plūsmu atšķirības raksturojamas no 12 cilvēkiem vidēji stundā krastmalā starp Dzelzceļa tiltu un Akmens tiltu līdz 5456 cilvēkiem Līvu laukumā, salīdzinājumā cilvēki skaits, kas vienlaicīgi novērojams uzturamies teritorijā, variē no neviena cilvēka A.Deglava un J.Asara ielas skvērā līdz 241 cilvēkam Lucavsala vai 384 cilvēkiem Līvu laukumā. Kā visintensīvāk lietotās PĀ teritorijas pa attiecīgo teritoriju grupām (laukumi, skvēri, parki, krastmalas) atzīmējamas:

- **Laukumi:**
 - Stacijas laukums;
 - Līvu laukums;
 - Brīvības laukums;
- **Skvēri:**
 - Stacijas skvērs;
 - LNB skvērs;
 - Saules akmens skvērs;
- **Parki:**
 - Vērmanes dārzs;
 - Kanālmala pie Bastejkalna un Operas;
 - Kronvalda parks;
 - Lucavsala;
- **Daugavas krastmalas:** Krastmala starp Akmens un Vanšu tiltu.

Pēc salīdzinoši atšķirīgiem ieradumiem izšķiramas divas galvenās **lietotāju grupas**:

- tūristi, kas lielākoties novērojami grupās un publiskajā ārtelpā izmanto dažādas komercaktivitātes – īrē velosipēdus, velorikšas, iegādājas tirdzniecības (suvenīru) stendu produktus, sēž āra kafejnīcās, pērk gidu pakalpojumus;

- vietējie iedzīvotāji, kas iedalāmi šādās viziteiktākajās lietotāju grupās:
 - darbaspējas vecuma publiskās ārtelpas lietotāji
 - jaunieši;
 - māmiņas ar bērniem;
 - seniori;
 - velobraucēji, sportisti utml. aktīvā dzīves stila cienītāji.

Par izmaiņām salīdzinot ar iepriekš veiktajām izpētēm (Jans Gehls (2001.g.), “Sestais Stils” (2003.g.)) secināms vispārīgā tendencē līmenī, jo izpētes ir veiktas atšķirīgā sezonā, kā arī tranzīta plūsmu un uzturēšanās (stacionāro aktivitāšu) izpētes metodika nav pietiekami aprobēta, lai nodrošinātu datu korektu salīdzināšanas iespēju. Vispārīgo pilsētas sociāli ekonomisko procesu attīstības kontekstā (pastāvīgo iedzīvotāju skaita sarukums Rīgas pilsētā kopumā un RVC, vienlaicīgi tūristu pieaugums, iedzīvotāju un pilsētas apmeklētāju ikdienas paradumu maiņa u.c. faktori), var secināt, ka izmaiņas attiecībā uz gājēju tranzīta plūsmām drīzāk vērtējamas ar tendenci samazināties (skat. secinājumus “Solvers” pētījumā 4.1.2. sadaļā), savukārt cilvēku skaits, kas uzturas publiskā ārtelpā - drīzāk ar tendenci pieaugt. Aktivitāšu veidi un PĀ teritoriju lietošanas specifika ir saglabājusies līdzīga, ņemot vērā salīdzinoši maz būtisku pārmaiņu PĀ labiekārtojuma infrastruktūrā (izņemot jaunizveidotās PĀ - LNB skvērs, Spīķeru promenāde, Lucavsālas parks). Funkcionalitātes izmaiņu ziņā akcentējamas PĀ Vecrīgas, kurā komercizmantošana ir kļuvusi izteikti dominējoša.

Secinājumi par katra no 22 detalizēti analizēto publiskās ārtelpas objektu izmantošanu, funkcionalitāti, uzturēšanās un tranzīta plūsmām, galvenajām lietotāju grupām, tostarp salīdzinājumā ar iepriekš veiktajām izpētēm, ir integrēti katras attiecīgās PĀ inventarizācijas lietas secinājumu daļā (*inventarizācijas lietas iekļautas 6.pielikumā*).

Datu nodrošinājums inventarizēto PĀ teritoriju situācijas turpmākai analīzei un izmaiņu konstatēšanai – secinājumi un ieteikumi

Uzsākot PĀ inventarizāciju, tika konstatēts, ka infrastruktūras situācijas raksturošanai aktuālo kvantitatīvo un kvalitatīvo datu ar PĀ objektu apsaimniekošanu ar PĀ apsaimniekošanu saistītajās institūcijās faktiski nav vai tie ir minimāli (SIA “Rīgas meži” ir pieejami “Rīgas mežiem” apsaimniekošanā nodoto parku un skvēru vēsturiskās izveides pamatdati, apsaimniekošanas platības, koku un krūmu sugu uzskaitījums. PSIA “Rīgas satiksme” un Izpilddirekcijās ir pieejama galvenokārt tikai informācija par apsaimniekojamām platībām).

RDPAD rīcībā esošie, līdzšinējo izpēšu dati (skat. uzskaitījumu 1.3. sadaļā un pilno pārskatu 3.pielikumā) ir izmantojami daļēji, ņemot vērā to aktualitāti un savstarpējās savietošanas iespējas.

Šī pētījuma ietvaros veiktajai inventarizācijai sākotnējais pieņēmums bija nodrošināt pēc iespējas plašāku datu kopu (skat. 6.pielikumā iekļauto inventarizācijas veikšanas metodiku), fokusējoties faktiski uz visas iespējamās infrastruktūras uzskaitīšanu, sākot ar pamatinfrastruktūru un tālāk strukturējot infrastruktūras elementus pa PĀ izmantošanas funkcijām. Dati apkopoti, balstoties uz darba izpildei pieejamo M 1: 2000 topogrāfiju un teritoriju apsekošanu dabā. Datu uzskaitījumā iekļautas sekojošas datu kopas:

Pamatinfrastruktūra:

- *apgaismojuma infrastruktūra,*
- *atbalsta virsmas u.tml. labiekārtojums, kas nodrošina ērtības īslaicīgi uzkavēties, apsēsties,*
- *atkritumu urnas,*
- *vides pieejamības risinājumi,*
- *lietus ūdens novadīšanas situācija,*
- *publiski pieejamas tualetes*,*
- *velonovietnes*,*
- *autostāvvietas (saistībā ar konkrētu objektu vajadzībām); autonovietošanas iespējas (apkārtnē)*.*

1.Komunikatīvā funkcija:

- *ceļi ar cieta segumu,*
- *ceļi ar mīksto segumu,*
- *velojoslās, veloceļi.*

(apjoms kvadrātmetros fiksēts, vadoties no M 1: 2000 karšu noteiktības, RVZ AZ TP noteiktajās robežās)

2.Pasīvās atpūtas funkcija:

- *soliņi un sekundārās sēdēšanas vietas (atbalsta sienas, virsmas u.tml.),*
- *atpūtas (piknika) vietas,*
- *piknika/grila aprīkojums,*
- *lapenes, pergolas, nojumes,*
- *zviļņi vai tml. aprīkojums atpūtai.*

3.Aktīvās atpūtas funkcija:

- *speciāli ierīkota /iezīmēta skriešanas trase,*
- *īpaši ierīkota velotrase,*
- *ceļi braukšanai ar skrituļslidām un/vai skrituļdēļiem,*
- *aprīkojums individuālām fiziskām aktivitātēm (piemēram, āra trenažieri),*
- *speciālais aprīkojums un iekārtas jauniešu aktīvu atpūtai, skeitparks,*
- *aprīkojums komandu sporta spēlēm (piemēram, basketbols, volejbols, teniss),*

- *vieta/teritorija sportiskām aktivitātēm, daudzfunkcionāls laukums,*
 - *vieta/teritorija ziemas aktivitātēm (slidošana, slēpošana u.tml.),*
 - *vieta vasaras aktivitātēm (peldvieta, pārgērbšanās kabīnes u.tml.),*
 - *speciālais aprīkojums ūdensmalu izmantošanai (publiski pieejama laivu piestātne, slīps u.tml.),*
 - *suņu u. c. mājdzīvnieku īpaši paredzēta un aprīkota pastaigu vieta, laukums u.tml.*
4. *Bērnu atpūtas rotaļu funkcija:*
- *rotaļu vieta/laukums, tā iesegums, rotaļu aprīkojums, norādot piemērotību konkrētām vecuma grupām.*
5. *Kultūras funkcija:*
- *speciālas būves vai aprīkojums pasākumu norisēm (skatuve, estrāde),*
 - *iespējas izvietot mobilu aprīkojumu kultūras pasākumiem,*
 - *izstāžu, festivālu norišu aprīkojums,*
 - *tradicionālo gadskārtu pasākumu rīkošanas iespējas.*
6. *Reprezentācijas un pilsētas tēla veidošanas funkcija:*
- *pilsētu un valsti prezentējoši ārtelpas elementi (karogu masti, simbolika u.tml.),*
 - *piemiņas vietas (valstiski un pilsētnozīmīgas personas, notikumi u.tml.),*
 - *pulcēšanās laukums,*
 - *īpaši veidotie objekti.*
7. *Informatīvā funkcija (ietver izglītojošo funkciju):*
- *norādes zīmes,*
 - *informācijas zīmes,*
 - *afišu stendi, baneri,*
 - *informācija par objekta vēsturi, dabas un kultūras vērtībām (dažādie tehniskie risinājumi).*
8. *Pakalpojumu un komercfunkcija:*
- *ēdināšanas pakalpojumi,*
 - *ielu tirdzniecība,*
 - *inventāra noma,*
 - *maksas pakalpojumu pieejamība (piemēram, ekskursiju, gidu piedāvājums), izbraukumi ar kuģīti, laivu.*
9. *Ekoloģiskā funkcija (risinājumi, kas nodrošina vides kvalitāti un mikroklimatu):*
- *koki, koku grupas, krūmu stādījumi,*
 - *zāliens,*
 - *ūdeņi.*
- (apjoms kvadrātmetros fiksēts, vadoties no M 1: 2000 karšu noteiktības, RVZ AZ TP noteiktajās robežās)*
10. *Dekoratīvi estētiskā funkcija:*
- *dekoratīvie stādījumi,*
 - *daudzgadīgo un viengadīgo puķu stādījumi,*
 - *pieminekļi /skulptūras,*
 - *mazās arhitektūras formas; strūklakas,*
 - *vides dizaina objekti,*
 - *izgaismojums.*

Skaitlisko pamatdatu un infrastruktūras elementu uzskaitījums par 57 inventarizētajām vietām papildus atsevišķajām inventarizācijas lietām un iepriekš veiktajām izpētēm ir apkopots arī kopīgā datu tabulā (*.xls), lai nodrošinātu to izmantošanas iespējas pēc nepieciešamības PĀ Tematiskā plānojuma izstrādē un turpmākajā PĀ situācijas izmaiņu uzraudzībā. *Datubāze vērtējama kā darba materiāls, Tematiskā plānojuma izstrādes ietvaros kritiski izvērtējot katras no datu kopām faktisko lietderību un attiecīgi tās tālākās aktualitātes uzturēšanas nepieciešamību.*

Lai objektīvāk novērtētu PĀ lietošanas intensitātes atšķirības, šī pētījuma ietvaros bija plānots apmeklētāju plūsmu skaitīšanu nodrošināt gan darba dienā, gan brīvdienā, taču ierobežoto laika un cilvēku resursu pēc tas tika nodrošināts daļai no analizējamām teritorijām.

Nemot vērā šī pētījuma izpildes laiku (septembra vidus/otrā puse/oktobris), savstarpējā datu salīdzināšana starp pētījumiem attiecībā uz PĀ izmantošanas intensitāti un stacionārajām aktivitātēm nav tiešā veidā piemērojama, jo plūsmu skaitīšana ir veikta būtiski atšķirīgos laikos un laikapstākļos (2001.gada pētījumā - jūnijā, izteikti saulainā un siltā laikā (+ 23, + 26 C°); 2003.gada pētījumā - augustā, siltā un saulainā laikā (+ 21 C°), šajā pētījumā - 2014.gada septembra otrajā pusē, pārsvarā lietaini laikapstākļi).

Šī pētījuma ietvaros tika nodrošināts liels skaits fotofiksāciju, taču tās galvenokārt ir bijušas vērstas uz detaļu fiksēšanu, pietiekami nepievēršot uzmanību skatu rakursiem, kādos fotofiksācijas ir bijušas iepriekš veiktajās izpētēs, līdz ar to nav izmantota iespēja ar fotogrāfiju palīdzību uzskatāmi attēlot situācijas izmaiņas starp 2001./2003. un 2014.gadu.

Ieteikumi

- 1) *Tematiskā plānojuma izstrādei pētījuma dati ir izmantojami, kritiski izvērtējot inventarizācijas ietvaros sagatavoto datu bāzi. Turpmākai situācijas izmaiņu sekošanai ieteicams samazināt turpmāk uzturamo un aktualizējamo datu sarakstu, izvēloties būtiskākos raksturlielumus/parametrus, kas tālāk izmantojami kā “bāzes dati”.*
- 2) *Turpmākajām izpētēm ieteicams precīzāk pielietot sākotnējo – 2001.gada J.Gēla metodiku, koncentrējoties uz sekojošu būtiskāko datu fiksēšanu un analīzi:*
 - *gājējiem domātās/pieejamās platības,*
 - *zaļo zonu platība,*
 - *solīņu izvietojums un sēdvietu skaits,*
 - *āra kafejnīcas un sēdvietu skaits tajās,*
 - *PĀ izmantošanas intensitāte (t.i. PĀ lietotāju skaits vienlaicīgi uz 100 m² PĀ teritorijas),*
 - *vidējais stacionāro aktivitāšu skaits (PĀ lietotāju skaits absolūtos skaitļos kopā un sadalot pa stacionārajām aktivitātēm),*
 - *galvenie gājēju plūsmu virzieni,*
 - *fotofiksācijas,*
 - *eksperta kvalitatīvais vērtējums par vietas funkcionalitāti un ietekmējošiem faktoriem.*
- 3) *Precizēt inventarizācijas un situācijas analīzes veikšanas metodiku, piemēram:*
 - a. *salīdzināt tikai pamata infrastruktūras datus, kas katrā PĀ objektā nodrošina tā galveno funkciju izpildi;*
 - b. *labiekārtojuma dati gājēju kustības ērtību un uzturēšanās nodrošināšanai (ceļiņu un laukumu segumu kvalitāte, solīņu un atbalsta virsmas, zaļās zonas un teritoriju ar cietu segumu savstarpējā bilance), kvalitāte;*
 - c. *noteikt sēdvietu skaitu publiskajā ārtelpā, pieņemt, ka sēdvietas platība vienam cilvēkam aprēķināma 0.7 m²;*
 - d. *precizēt PĀ objekta izmantošanas intensitātes analīzes metodiku, konkrētējot apsekojumu veikšanas laiku, plūsmu uzskaites vietas, datu apkopošanu u.tml.*
- 4) *Inventarizācijas būtu ieteicams veikt ne biežāk kā reizi piecos gados. Pieci gadi ir vidējais labiekārtojuma nolietojuma periods, apstādījumu “brieduma” periods un laiks, kurā konstatējami apsaimniekošanas rezultāti.*

- 5) *Nozīmīgākie “bāzes dati” ik gadu būtu precizējami plānoto PĀ labiekārtojumu darbu realizēšanās vai nerealizēšanās gadījumā un aktualizējami konkrēto PĀ apsaimniekotāju gada budžeta un rīcību programmu atskaišu ietvaros. Ņemot vērā katras institūcijas ikgadējo budžeta plānošanu, ikgadējos plānos būtu ieteicams uzrādīt:*
 - a. *celiņu, laukumu remontu, nomaiņu vai jaunu izveidi, t.sk. vides pieejamības risinājumu iekļaušanu*
 - b. *solīņu, urnu, velonovietņu skaita izmaiņas,*
 - c. *rotaļu laukumu, sporta laukumu rekonstrukciju vai jaunu izveidi,*
 - d. *apgaisojuma rekonstrukciju vai jaunu izveidi,*
 - e. *zaļo zonu rekonstrukciju vai jaunu izveidi;*
 - f. *lietusūdens sistēmu rekonstrukciju vai jaunu izveidi.*
- 6) *Grafiskajām pamatnēm inventarizācijas veikšanai ieteicams izmantot augstas detalizācijas (M1: 500) mēroga topogrāfiju.*
- 7) *Kopumā turpmākajām inventarizācijām un izpētēm ieteicams fokusēties uz kvalitatīvu situācijas vērtējumu, aptverot plašāka loka ekspertu viedokļus un sabiedrības viedokli.*

IV. daļa. Publiskās ārtelpas attīstības priekšlikumi

4.1. Publiskās ārtelpas lietošanas intensitātes prognoze

Publiskās ārtelpas lietošanas intensitātes prognoze ir izstrādāta, balstoties uz RVC AZ teritorijas pašreizējo kopējo situāciju un vērtējot to ietekmējošos faktoros, salīdzinot līdzšinējos pētījumos veiktās plūsmu uzskaites (J.Ghels 2001.g.; Solvers 2013.), šī pētījuma ietvaros detalizēti analizētās 22 teritorijas (parki, skvēri, laukumi, krastmalas), ņemot vērā ekspertu un speciālistu viedokļus, vērtējot attīstības iespējas kopējā Rīgas pilsētas attīstības kontekstā, IAS 2030 izstrādes pamatojumā analizētos attīstības scenārijus un izdarītos pieņēmumus.

4.1.1. RVC AZ teritorijas pašreizējās situācijas portrets

Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā atzīmēts, ka RVC AZ teritorijas PĀ lietošanas raksturu un intensitāti pirmkārt nosaka pašreizējās RVC AZ īpašās iezīmes, loma un statuss Rīgas pilsētas kopējā situācijā. Lai gan RVC aizņem tikai nelielu daļu – 1,43%, bet kopā ar tā AZ – 5,13% no pilsētas platības, šī teritorija ir Rīgas darījumu, nodarbinātības, tūrisma un mājokļu daļa, kas uzskatāma par tās daudzfunkcionālāko Rīgas pilsētas teritoriju. Par to liecina ne tikai RVC esošajos uzņēmumos un iestādēs nodarbināto skaits, kas veido 39% no visiem Rīgas pilsētā nodarbinātajiem, bet arī tas, ka uzņēmumu investīcijas un darījumu apjoms sasniedz 32,8% no kopējā apjoma, kas sasniegts visā Rīgas teritorijā.³³

RVC AZ teritorijā, kas valsts nozīmes pilsētībūvniecības piemineklis “Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs” un kas ir iekļauta arī UNESCO pasaules mantojuma sarakstā, ir liela kultūrvēsturisko vērtību koncentrācija.

RVC AZ teritorijas telpiskās dimensijas – attālumi ir salīdzinoši nelieli. (skat. 9.attēlu). No funkcionālās izmantošanas viedokļa RVC teritorija ir izteikti neviendabīga – mājokļi, darba vietas, pakalpojumu un komercobjekti objekti Vecrīgā un pārējā daļā, kas organizēta ap Brīvības ielas asi, *klusais centrs* Andrejsala, Pētersala, Skanste, Brasas daļa un perifērā (AZ) daļa Daugavas kreisajā krastā. Ar ĢIS metožu palīdzību šī projekta ietvaros ir attēlots mājokļu un darba vietu izvietojums, komercobjektu un sabiedrisko iestāžu izveidojums RVC AZ (skat. 10., 11., 12., 13. attēli).

PĀ lietošanas intensitāti ietekmējošie faktori:

Mainīgie faktori:

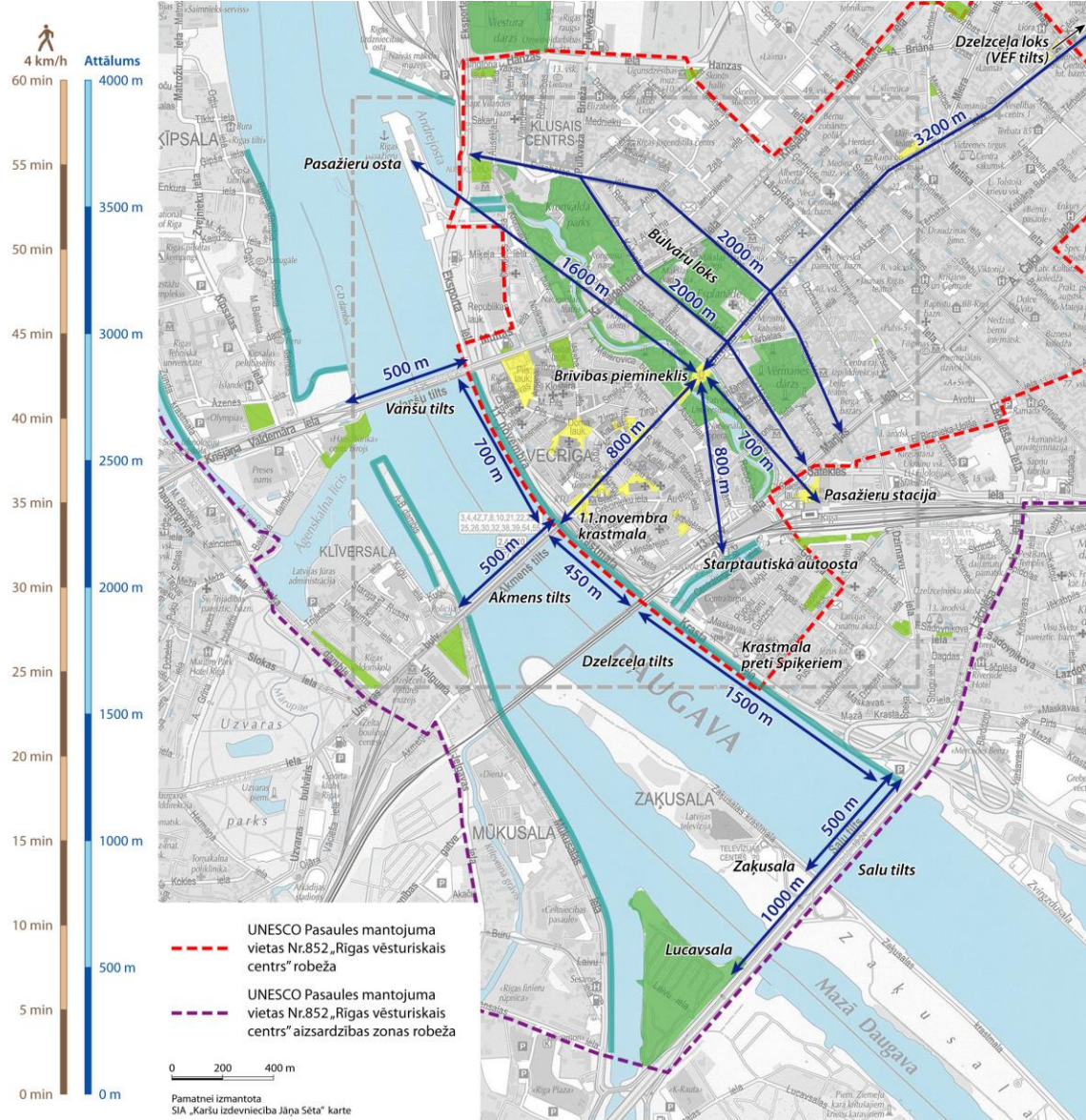
- iedzīvotāju skaits,
- tūristu skaits,
- darba vietu skaits,
- pārvietošanās paradumi.

Nemainīgie faktori (nosacīti):

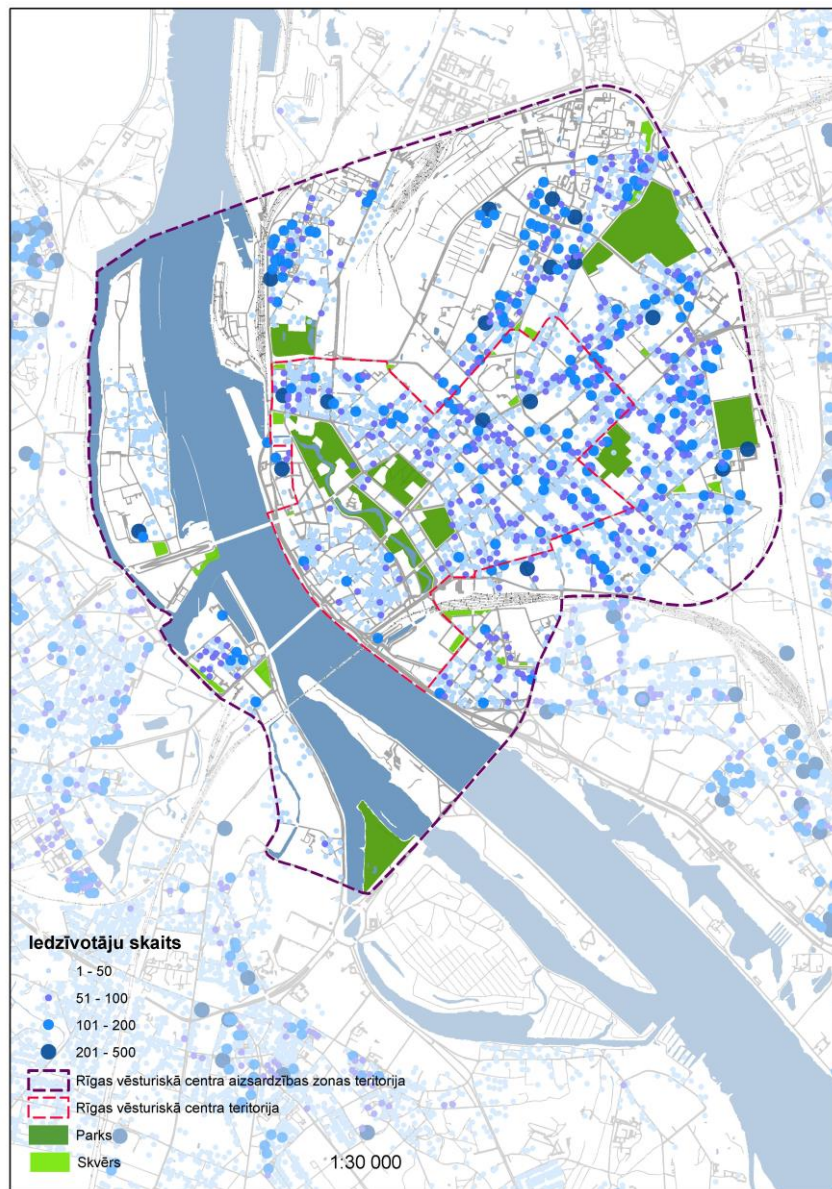
³³Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums (ar grozījumiem). Galīgā redakcija. Paskaidrojuma raksts. RDPAD, 2013.

- stacijas komplekss (sabiedriskā transporta un ārpilsētas pasažieru pārvadājumu mezglpunkts),
- Daugavas šķērsojumi,
- valsts iestāžu koncentrācija,
- apmeklētāju plūsmu ģenerējošo komerc un sociālās infrastruktūras objektu izvietojums (tirdzniecības iestādes, veikali, viesnīcas; sporta būves, izglītības iestādes u.tml.)

9. att. Rīgas centra daļa teritorijas telpiskās dimensijas, attālumi, sasniedzamība

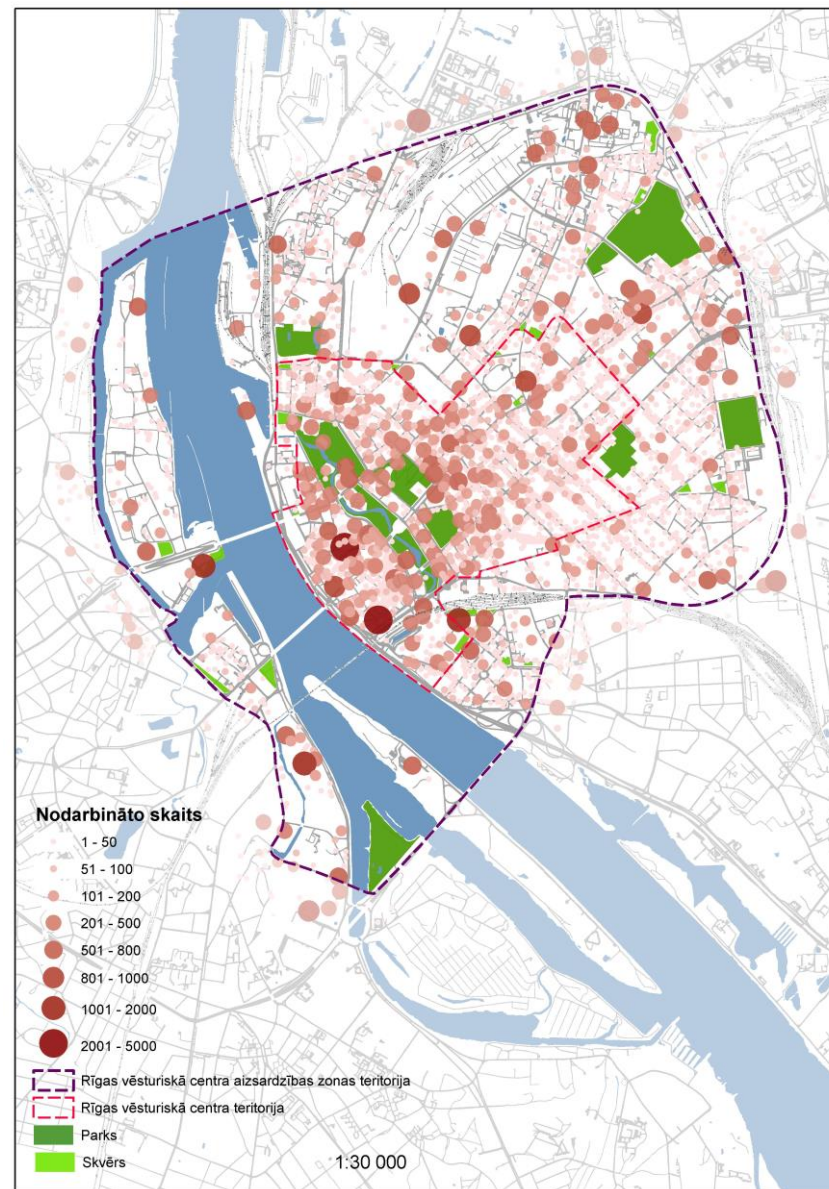

10.attēls. Apdzīvotuma struktūra

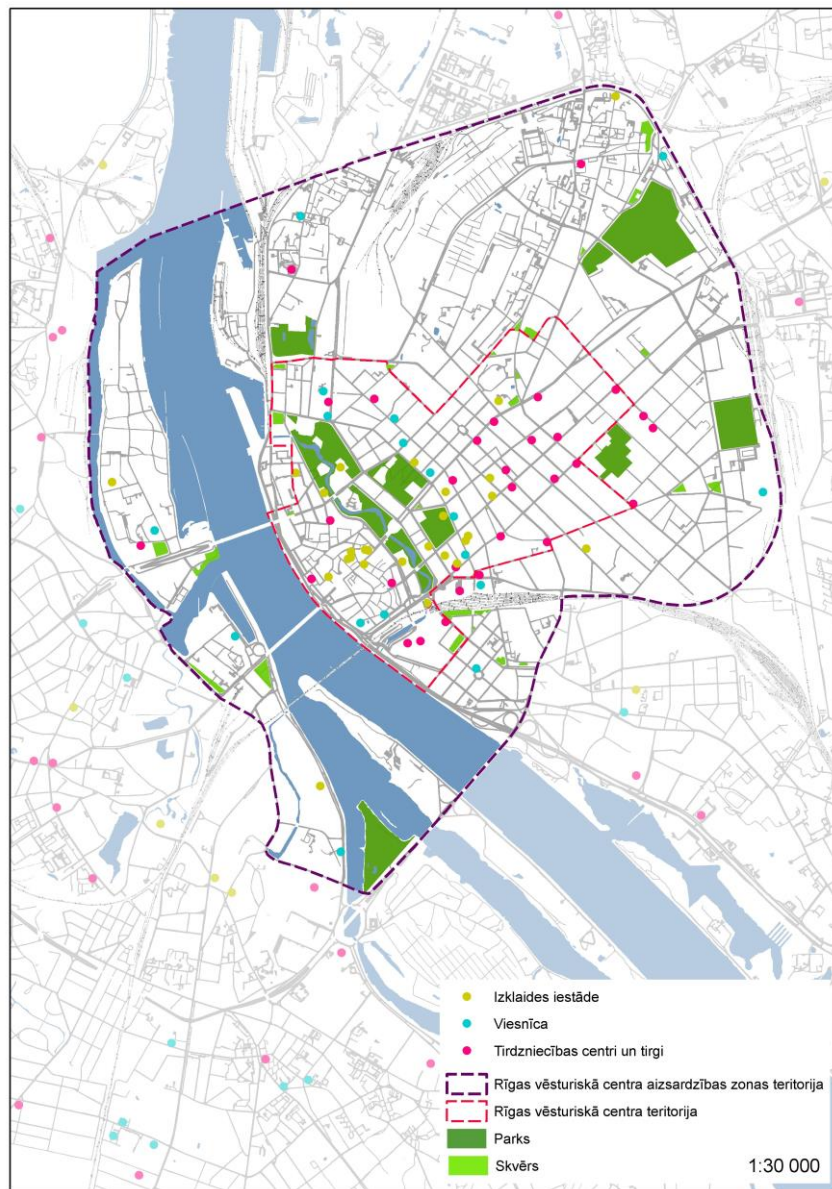
Avots: RDPAD dati uz 2014.gada sākumu

11.attēls. Darba vietu izvietojuma struktūra

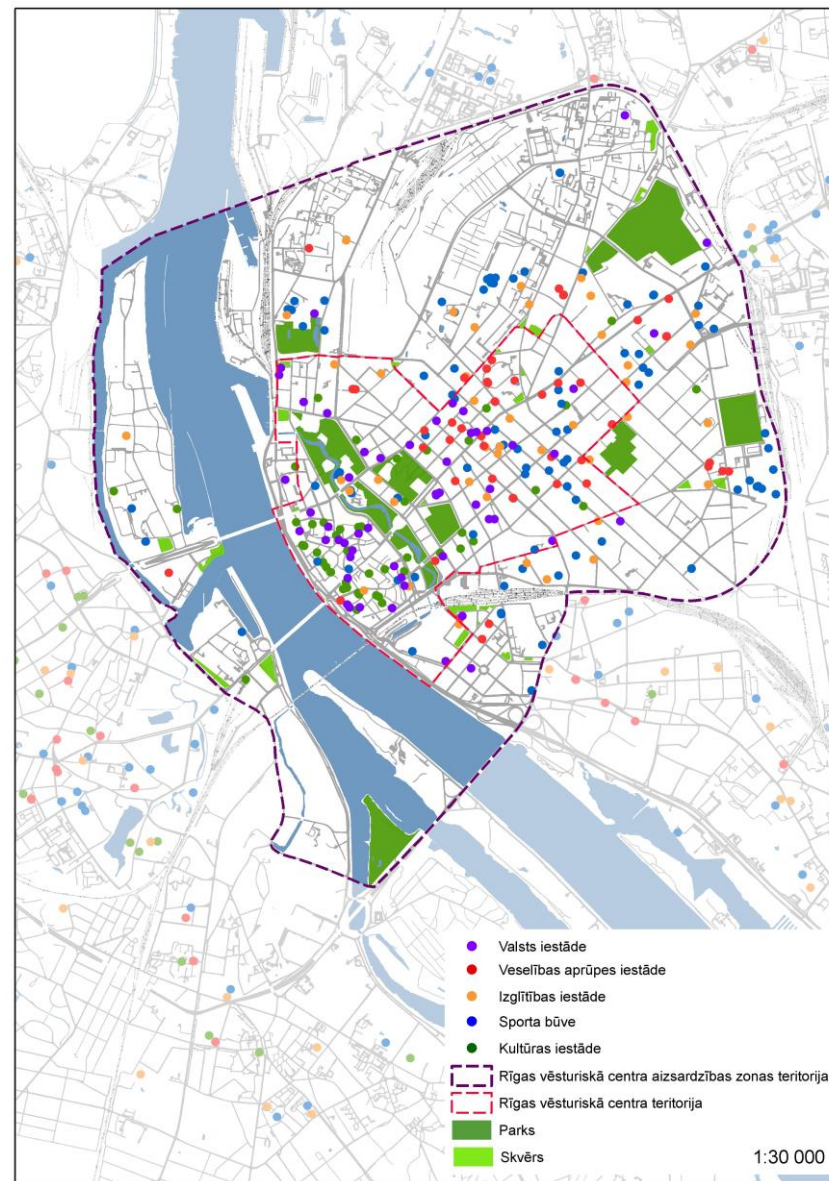
Avots: RDPAD dati uz 2014.gada sākumu

12.attēls. Komerccobjektu izvietojums

Avots: RDPAD dati uz 2014.gada sākumu

13.attēls. Pakalpojumu objektu izvietojums

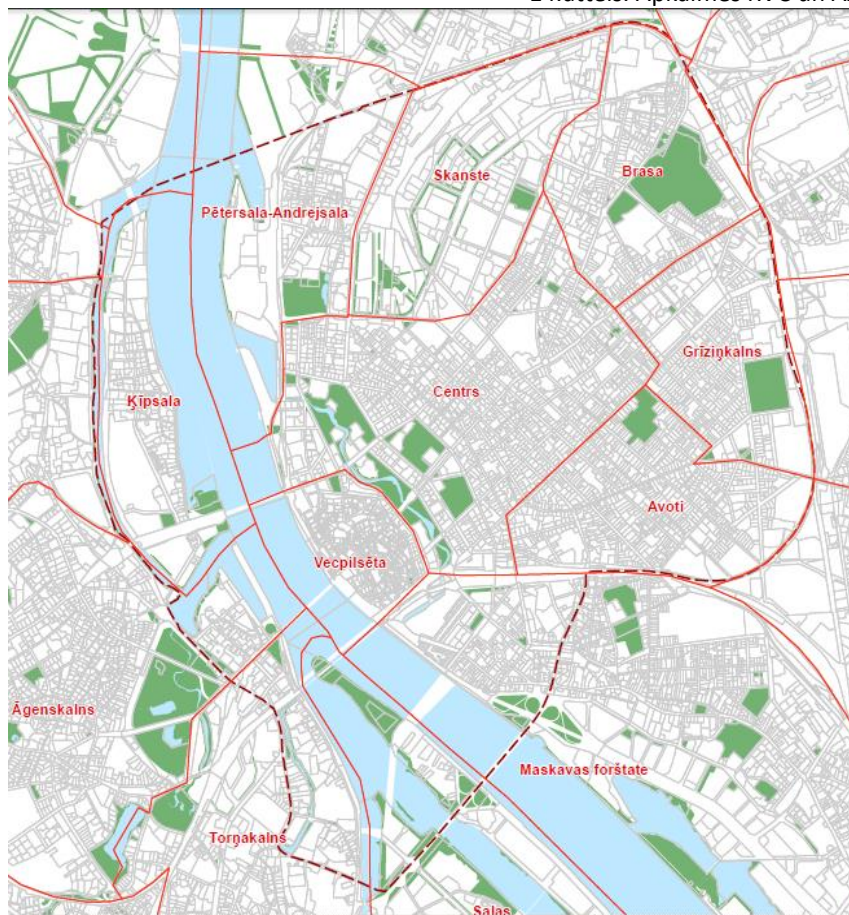

Avots: RDPAD dati uz 2014.gada sākumu

Kopš pagājušā gadsimta deviņdesmitajiem gadiem Rīgā, tāpat kā Latvijā, ir vērojama pakāpeniska iedzīvotāju skaita samazināšanās. 1990.gada sākumā Latvijā bija gandrīz 2,7 milj. iedzīvotāju, bet 2013.gada sākumā nedaudz vairāk nekā 2 milj., un kopējais valsts iedzīvotāju skaits bija samazinājies par 24,2%. Rīgā šīs negatīvās tendences vairāk nekā divdesmit gadu periodā ir vēl izteiktākas – no 1990. līdz 2013.gadam iedzīvotāju skaits Rīgā samazinājās par 29,3%. Labāka situācija ir Pierīgā, kur 1990.–2013.gadā iedzīvotāju skaits ir samazinājies tikai par 2,5%. Var secināt, ka Rīgā, līdzīgi kā citās lielpilsētās, ir sasniegta tā attīstības pakāpe, kad iedzīvotāju koncentrēšanās pilsētas centrā nomaina paplašināšanās jeb aglomerācijas veidošanās un iedzīvotāju blīvuma palielināšanās tuvējās, no centra ērti sasniedzamās piepilsētas teritorijās. Pēc jaunākajiem CSB datiem 2013.gadā iedzīvotāju skaits Rīgā aizvien turpināja samazināties līdz 643,6 tūkst. Pēdējo astoņu gadu laikā (2006.-2013.gadā) Rīgas iedzīvotāju skaits kopumā samazinājies par 9%, kas ir līdzīgi kā visā valstī kopumā.³⁴

Lai arī iedzīvotāju skaita pakāpeniska samazināšanās ir vērojama visā Rīgā, šī projekta kontekstā īpaši izceļama ir kritiskā situācija iedzīvotāju skaita samazinājuma ziņā Rīgas vēsturiskajā centrā. Rīgas vēsturisko centru un tā aizsardzības zonu telpiski veido vairāku apkaimju un to daļu kopums (14.attēls).

14.attēls. Apkaimes RVC un AZ

RVC AZ sadalījums

atbilstoši apkaimēm:

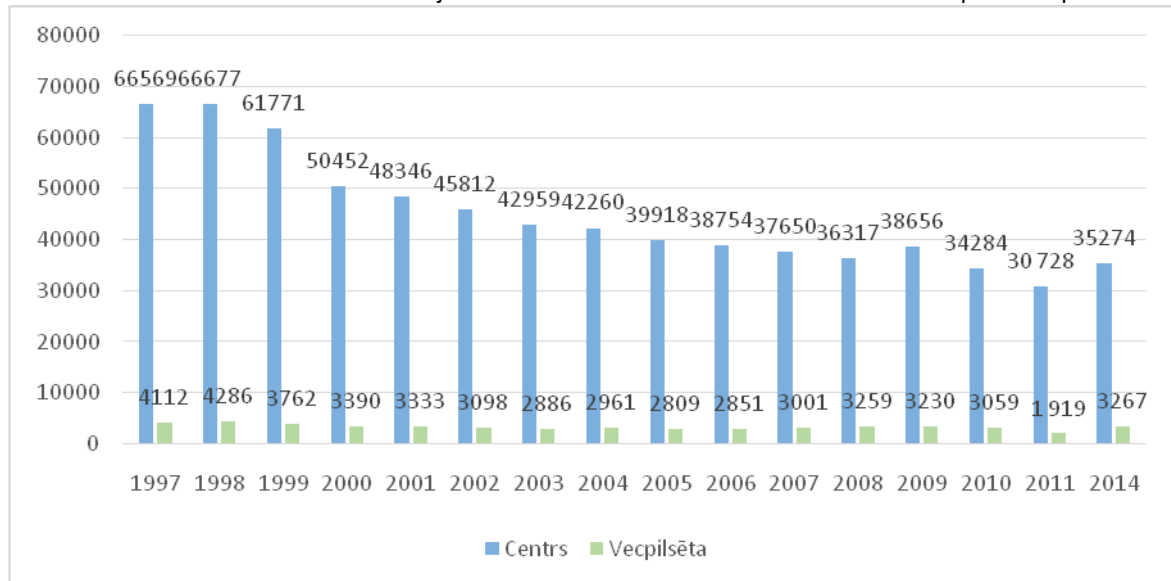
- Āgenskalns;
- Avoti;
- Brasa;
- Centrs;
- Grīziņkalns;
- Ķīpsala;
- Maskavas forštate;
- Pētersala – Andrejsala;
- Salas;
- Skanste;
- Torņakalns;
- Vecpilsēta.

Laika posmā no 1997. līdz 2014.gadam RVC AZ veidojošo apkaimju kopējais deklarēto iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 28% jeb 61 669 cilvēkiem.

Iedzīvotāju skaita samazinājums salīdzinājumā ar 1997.gadu Vecpilsētā ir par 4111 iedzīvotājiem un Centrā – par 31295 iedzīvotājiem (15.attēls).

³⁴Rīgas attīstības programma 2014.-2020.gadam. Rīga, 2014.

15.attēls. Iedzīvotāju skaita samazināšanās tendence Centra un Vecpilsētas apkaimēs

Avots: RDPAD dati. www.apkaimes.lv

4.1.2. Gājēju un velosipēdistu plūsmu izmaiņu tendences

Gājēju un velosipēdistu plūsmas RVC AZ ir ļoti dažādas un mainīgas. Ņemot vērā pilsētas mobilitātes apstākļu daudzveidību, nav iespējams precīzi prognozēt “vidējās” plūsmas. Šīs plūsmas RVC AZ robežās, aplūkojot konkrētu ielu segmentus (vienas puses ietves daļas starp krustojumiem), vidēji stundā mainās no dažiem simtiem līdz vairākiem tūkstošiem cilvēku.³⁵

RVC AZ ietvaros relatīvi izšķiramās visintensīvāk noslogotās gājēju un velosipēdistu zonas ir likumsakarīgas un nav mainījušās kopš 2001.gada, kad izpēti RVC veica Jans Gēls:

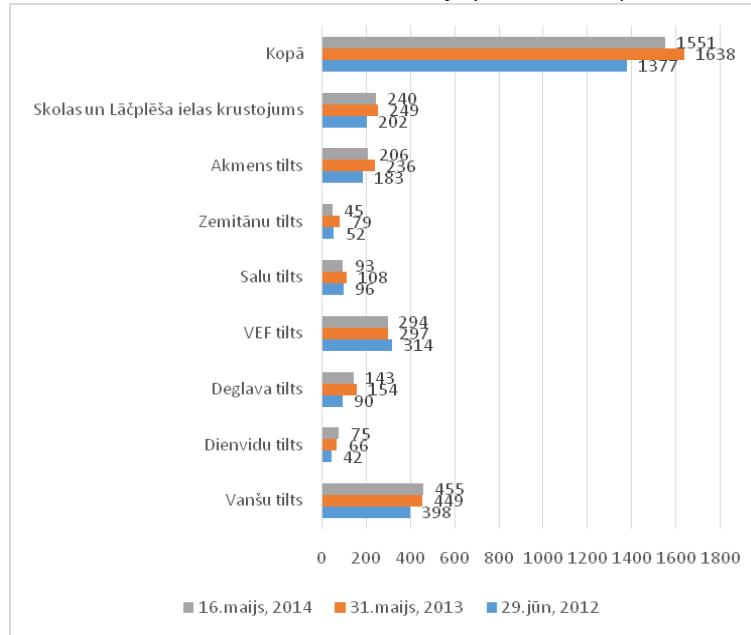
- Akmens tilts;
- Aspazijas bulvāris;
- Audēju iela;
- Brīvības bulvāris (ietverot Brīvības laukumu);
- Centrālās stacijas laukums ar funkcionāli saistīto teritoriju;
- Kaļķu ielas ass līdz Akmens tiltam (ietverot funkcionāli saistītos PĀ elementus);
- Vanšu tilts ar Kr.Valdemāra ielas sākuma savienoto telpu;
- Vecrīga kopumā;
- Bulvāru loks ar kanālmalas apstādījumiem.

Kā liecina SIA “SOLVERS” 2013.gadā veiktais pētījums, gājēju skaits 2013.gadā rīta un vakara maksimuma stundās salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem visos analizētajos krustojumos un uzskaites punktos ir samazinājies. Izņēmumi ir gājēju pāreja Satekles ielā (Stacijas laukums) un tunelis uz Stacijas laukumu zem Raiņa bulvāra. Šajos punktos plūsmas ir augušas par vidēji 17-23%.

Velobraucēju plūsmu izmaiņas, saskaņā ar LATRIT datiem, ilustrētas 16.attēlā.

³⁵http://sus.lv/sites/default/files/media/faili/gajeju_plusmas_solvers_2013.pdf 154 segmentu servisa līmeņi, šķēršļi un intensitātes. 84. lpp.

16.attēls. Velobraucēju plūsmu izmaiņas 2012., 2013. un 2014.gados

Avots: LATRIT dati

Tūrisms

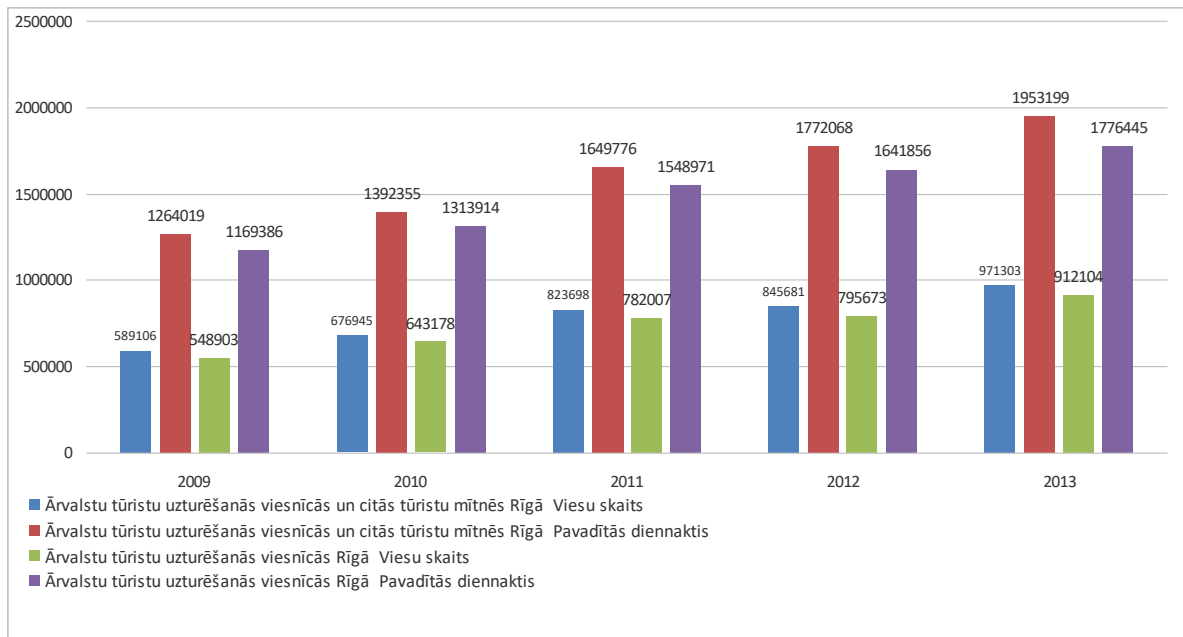
Tūrisms ir svarīga loma Latvijas ekonomikā, jo tūrisma īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā gadā veido vidēji 3–4%. Ar mērķi veicināt tūrisma nozares attīstību Rīgas pilsētā un tās apkārtnē 2009.gadā tika izveidots nodibinājums „Rīgas Tūrisma attīstības birojs”, kura darbības un radītās Rīgas tūrisma platformas vadmotīva princips ir „Labi rīdziniekam – labi tūristam”.

Tūrisma attīstības veicināšanai ir izstrādāts zīmols „LIVE RĪGA”, tiek rīkotas apjomīgas reklāmas kampaņas, nodrošināta dalība starptautiskās tūrisma izstādēs, rīkoti tematiski pasākumi ārvalstu medijiem, drukāti informatīvie materiāli, tiek nodrošināta trīs tūrisma informācijas centru darbība, ir izstrādāts un tiek uzturēts portāls www.liveriga.com u.tml.³⁶

Jaunākie pieejamie dati liecina, ka tūristu skaitam Rīgā ir tendence augt katru gadu (17.attēls), kas skaidrojams arī ar veiksmīgo pilsētas tūrisma zīmola darbību, kā arī Rīgas vārda izskanēšanu kā radošai kultūras metropolei.

³⁶Rīgas attīstības programma 2014.-2020.gadam. Pašreizējās situācijas raksturojums. Rīga, 2014.

17.attēls. Ārvalstu tūristu uzturēšanās tūristu mītnēs Rīgā

Avots: CSP un "LIVE RĪGA" dati

Tūristu skaita un plūsmu pieaugšanai ir tieša ietekme uz Rīgas pilsētas publiskās ārtelpas lietošanu un attīstību. Kļūst aktuālākas augstākas prasības vides pieejamības un informatīvo zīmju risinājumiem, publiskās ārtelpas drošības jautājumi.

Pilsētai ir jāstrādā pie abu lietotāju grupu – gan pie tūristu, gan vietējo iedzīvotāju – vēlmju un vajadzību integrēšanas un harmonizēšanas, mobilizējot resursus PĀ uzlabošanai Rīgas vēsturiskā centra daļā. Citādi radīsies risks veidoties "tūristu rajonam", kurā uzturas iebraucēji, bet vietējie iedzīvotāji apmeklē tikai īslaicīgi, lietišķu iemeslu dēļ. Ilgtermiņā šāda veida process apdraud Rīgas identitāti un negatīvi atsaukties arī uz tūrisma nozari.

4.1.3. Prognoze

Gājēju un velosatiksmes infrastruktūras attīstība RVC ir izvirzīta par vienu no galvenajām satiksmes prioritātēm, ko nosaka Rīgas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

Gājēju un velosatiksmes infrastruktūras attīstību un nepieciešamību apliecina arī jaunākie socioloģisko aptauju dati par RVC dzīves vides kvalitāti un tā publiskās ārtelpas lietošanas paradumiem³⁷.

Atsaucoties uz iepriekš veiktajām plūsmu uzskaites izpētēm un velobraucēju skaitīšanas datiem, izvirzāmas šādas RVC publiskās ārtelpas lietošanas tendenču prognozes:

- Gājēju un velosatiksmes plūsmu intensitāte visbūtiskāk ietekmē pastāvīgo iedzīvotāju skaits RVC AZ. Saglabājoties dzīvojamai funkcijai RVC, var rēķināties ar pastāvīgu klātesošu gājēju un velobraucēju kustību, kas pamato nepieciešamību investīcijām PĀ.
- Lai cilvēki no privātajām automašīnām pārsēstos pie velosatiksmes stūres, būs nepieciešams vēl ilgs un intensīvs darbs pie sabiedrības izglītošanas un drošas infrastruktūras izveides. Tomēr ņemot vērā līdz šim veiktos un nākotnē plānotos

³⁷SIA „Aptauju Centrs”, Iedzīvotāju aptauja par dzīves kvalitāti Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā, 2014, Rīga.

ieguldījumus velosatiksmes infrastruktūras attīstībā, sagaidāms stabils velosipēdistu skaita pieaugums.

- Aktuāla kļūs ērta un droša veloceļu un velojoslu integrācija kopējā pilsētas satiksmes tīklā, velonovietņu pieejamība un visa veida universālā dizaina risinājumi, kas ielu telpu vienlīdz ērti ļauj lietot visām sabiedrības grupām.
- Stacijas laukums ar funkcionāli saistītajām teritorijām kļūs par vēl intensīvāk izmantotu publiskās ārtelpas elementu.
- Visās sezonās paredzams tūristu skaita pieaugums, tādējādi ietekmējot publiskās ārtelpas funkcionalitāti, PĀ galvenās lietotāju grupas un publiskajā ārtelpā pieejamās aktivitātes. Neregulējot PĀ izmantošanas nosacījumus, Vecrīgā un tās apkārtnē esošajos PĀ objektos pastāv risks dominēt komerciālajām funkcijām.
- Realizējot iesāktos un plānotos parku rekonstrukcijas darbus, Mūkusalas promenādes izveidošanu u.c. PĀ projektu realizāciju, paredzama tranzīta un stacionārās atpūtas funkciju harmonizācija, stimulējot daudzveidīgu aktivitāšu pieejamību ielu telpā, parkos, skvēros u.c. PĀ teritorijās.
- Turpinoties apkaimju attīstībai, par publiskās ārtelpas kvalitātes pamata kritēriju kļūs tās tīklojums – pieejamība, savstarpējo elementu un teritoriju sasniedzamība – prioritāri ar kājām, sabiedrisko transportu un velosipēdu.
- Attīstoties LU un RTU akadēmiskajiem centriem, kā arī jaunatklātajai LNB, paredzama RVC AZ publiskās ārtelpas struktūras paplašināšanās RVC AZ daļā Daugavas kreisajā krastā.
- Pieņemot, ka, atbilstoši RIAS 2030 definētajā pilsētas kodolā (kas lielā mērā atbilst RVC un AZ) saglabāsies blīva un kompakta apdzīvojuma struktūra, ko papildinās pakalpojumu u.c. aktivitāšu koncentrācija un tūristu pieaugums, vērtējam, ka publiskās ārtelpas lietotāju skaits RVC pieaugs.

4.2. Vadlīnijas publiskās ārtelpas pilnveidošanai un attīstībai

4.2.1. Plānošanas konteksts

Publiskās ārtelpas politikas vadlīniju pamats ir Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (RIAS 2030) nostādnes un esošais Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas (RVC AZ) teritorijas plānojuma daļas, kas ir saistītas ar publiskās ārtelpas attīstību.

Politikas vadlīnijas izstrādātas, veicot šajā pētījumā un citos saistītajos pētījumos savāktās informācijas un secinājumu analīzi:

- Šajā pētījumā veiktā aptauja un analizētie citu iedzīvotāju aptauju kopsavilkumi attiecībā uz PĀ;
- Šajā pētījumā veiktais teritoriju apsekojums un sagatavotie inventarizācijas secinājumi.

Publiskās ārtelpas attīstības nostādnes Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam

Publiskās ārtelpas pilnveidošanas pasākumiem jāatbalsta stratēģijas īstenošana. Stratēģijā ir noteikta publiskās ārtelpas, tostarp, Rīgas centra daļas, lielmēroga hierarhiskā struktūra.

Apdzīvājuma telpiskās struktūras kontekstā publiskās ārtelpas galvenās kvalitātes ir **ielas, laukumi, parki un skvēri**, publisko ārtelpu savienojumi ar **zaļajām takām** - lineārām struktūrām.

Transporta infrastruktūra balstās uz hierarhisku sistēmu: gājējs – velobraucējs – sabiedriskais transports – privātais transports – kravu transports. Pilsētas mēroga publisko ārtelpu sistēmā noteiktiem transporta infrastruktūras elementiem ir piešķirta paplašināta jēgā un nozīme – **zaļās takas** (daļēji arī **zaļie koridori**). Īpaši izcelta kultūrvēsturiski nozīmīgā Brīvības ceļa ass telpa.

Dabas teritoriju telpiskā struktūrā pilsētas kodolā uzsvērti lineārie elementi, kas savieno centru ar pārējo pilsētas dabas teritoriju (mežiem, lielajiem pilsētas nozīmes parkiem un mežaparkiem) struktūru:

- zaļie koridori³⁸ (Skanstes ielas telpa, savienojums ar Daugavas krastmalu, Mežaparku un zaļo taku loku otrpus dzelzceļa lokam; Daugavas krastmalas un Pilsētas kanāla apstādījumi; virzienu uz Daugavu pār Ķīpsalas ziemeļu un dienvidu galam);
- zaļās takas³⁹/to virzieni pilsētas kodolā (Brīvības iela, savienojums pāri Daugavai;
- ūdensmalas – Daugavas krastmalas, Pilsētas kanāla mala, Zunda un Āgenskalna līča krastmalas.

Kā teritorijas ar lielu apzaļumojuma blīvumu ir atzīmētas Zaķusala un Lucavsala.

Rīgas centra publisko ārtelpu sistēmas nozīmīga sastāvdaļa ir ūdens vienotā telpiskā struktūra.

Stratēģijas grafiskajā materiālā nav īpaši izcelti Rīgas centra parki, tomēr vadlīnijās tie ir uzsvērti kā nozīmīgi centra publiskās ārtelpas struktūru veidojošie elementi. Parki, atbilstoši stratēģijā noteiktajai klasifikācijai, ietverami gan zaļo koridoru, gan bioloģisko jeb zaļās struktūras centru kategorijā.

Rīgas vēsturiskās, kultūras un ainavu telpas veido papildus “slāni” publisko ārtelpu sistēmā. Šajās telpās integrēti dažāda rakstura elementi:

- RVC AZ galvenās daļas: Vecpilsēta, UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā iekļautais Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona - Rīgas centra raksturīgo daļu galvenais dalījums;
- Rīgas centra Daugavas telpa;
- Brīvības ielas ass ainava;
- radošie kvartāli (šajā stratēģijā pirmo reizi uzsvērti radošie kvartāli kā sevišķa, savdabīga kategorija).

RIAS 2030 akcentētie galvenie virzieni jeb mērķi publisko ārtelpu attīstībā ir:

- publisko ārtelpu tīklojuma attīstība (integrētas sistēmas veidošana);
- publisko ārtelpu pieejamības uzlabošana;
- unikālu, pilsētas un nacionālās nozīmes publisko ārtelpu kvalitātes uzlabošana/pilnveidošana;
- dzīvojamās vides kvalitātes uzlabošana (pieejamība, pievilcība, drošība, daudzveidība).

Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā ietvertās politikas publiskās ārtelpas attīstībai

³⁸ Skat. Rīgas IAS 2030 161. – 163.p-ts.

³⁹ Skat. Rīgas IAS 2030 164. – 166.p-ts.

Nozīmīgs jauno PĀ politikas vadlīniju izstrādes princips ir plānošanas pēctecības saglabāšana. Ar šādu mērķi ir analizēta RVC AZ teritorijas plānojumā formulētā politika publiskās ārtelpas jomā. Vērtēta nostādņu aktualitāte un atbilstība RIAS 2030. Pārskatīta tēžu atbilstība teritorijas plānojuma kompetencēm, iespēja un nepieciešamība tās ietvert jaunajās publiskās ārtelpas attīstības politikas vadlīnijās.

Politiku analīze liecina, ka esošais RVC AZ teritorijas plānojums, tajā norādītās problēmas, izvirzītie mērķi un piedāvātie risinājumi ir joprojām aktuāli. Plānojums atbalsta publiskās ārtelpas kvalitātes saglabāšanu un ir veicinājis atsevišķu vietu uzlabošanu, tomēr veikto pasākumu kopums ir salīdzinoši neliels, fragmentēts un epizodisks. Pietrūkst kompleksas pilsētas mēroga rīcības publiskās ārtelpas uzlabošanā.

Veidojot tematisko plānojumu, nepieciešams mērķus rediģēt atbilstoši Rīgas IAS 2030, uzsverot tīklojuma nozīmi un akcentējot galveno struktūras elementu nozīmību, īpašo lomu un funkciju, hierarhiju (pilsētas, centra un vietējais līmenis). Vispārīgu politiku nosaukšanu aizvietot ar praktisku instrumentu kopumu, fokusējot tematisko plānojumu kā ieviešamu dokumentu. Būtu lietderīgi piesaistīt to ilgtermiņa (12 gadi) un īstermiņa (3 gadi) rīcības plāniem.

Ieteicams saglabāt esošo publiskās ārtelpas nozīmīgāko struktūrelementu klasifikāciju, apvienojot vai papildinot to ar RIAS 2030 izvērsto sistēmu (galvenās struktūras RVC AZ teritorijas plānojumā: ielu publiskā telpa, apstādījumi, parki un skvēri, laukumi, ūdeņu krastmalas).

4.2.2. Iedzīvotāju viedoklis

Sabiedrības un speciālistu viedokļi par nozīmīgākajām PĀ teritorijām, problēmām un attīstības prioritātēm veido bāzi politikas vadlīniju formulēšanai. Analizēti šādi avoti:

- šajā pētījumā veiktā publiskās ārtelpas lietotāju aptauja – intervijas;
- iedzīvotāju aptauja 2013.gadā par dzīvi Rīgas apkaimēs;
- Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību atbilžu salīdzinājums apkaimēs, kas veikts 2013. gada iedzīvotāju aptaujas "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību" SIA Latvijas Fakti un 2012. gada iedzīvotāju aptaujas „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori”, SIA SKDS, ietvaros;
- šī pētījuma izstrādes ietvaros organizētajā ekspertu diskusijā paustie viedokļi.

Iedzīvotāju aptauja šī pētījuma ietvaros (2014)

Iedzīvotāju viedoklis par nepieciešamajiem PĀ uzlabojumiem

	Svarīgākie publiskās ārtelpas uzlabojumi, kas jāveic Rīgas centrā	Atbilžu īpatsvars, %
1.	velo satiksme (infrastruktūras attīstība, noteikumi, velo novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana)	28
2.	ielu, ietvju seguma kvalitāte (apmales, bedres, uzbraukšanas/nobraukšanas ērtība un pieejamība)	15
3.	gājēju ērtības, drošība, pārejas.	8
4.	sabiedriskās tualetes, atkritumu savākšana	4,1
5.	apgaismojums, drošība	2,9
6.	auto ierobežošana (uz ielām, centrā, vecpilsētā, kravas transportā)	2,5
7.	kultūras, sporta vietas un norises	2,4
8.	sabiedriskais transports (pieturvietas, maršruti, pieejamība)	0,9

Avots: Šajā pētījumā „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” veiktā aptauja, 2014, Rīga

Prioritāri uzlabojamie Rīgas centra ielu posmi, parki, skvēri, laukumi un sabiedrisko objektu teritoriju labiekārtojums:

- Vecrīga – 7%;
- Rīgas centrālās dzelzceļa stacijas apkārtnē – 6%;
- Centrāltirgus – 5%;

Faktori, kas visvairāk traucē ērtu pārvietošanos ar kājām vai velosipēdu un uzturēšanos ielās Rīgas centrā

- nekvalitatīvs ielu, laukumu u.c. segums (bedres, plaisas, grubiņi u.tml.) – 52%;
- velosatiksmes uz ietvēm – 40%;
- autosatiksmes intensitāte – 37%;
- nepiemērots ietvju platums esošajām gājēju plūsmām – 31%.

ledzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013)

RVC AZ apkaimju griezumā veiktajā aptaujā ir skartas vairākas tēmas, kas saistītas ar publiskās ārtelpas attīstības jautājumiem – kvalitāti un kvantitāti. Nozīmīgākās problēmas attiecībā uz publiskās ārtelpas kvalitāti atspoguļo apmierinātība ar satiksmes infrastruktūru un ar to saistītiem publiskās ārtelpas izmantošanas aspektiem. Uzskati publiskās ārtelpas teritoriju nepietiekamību izteikti atbildēs “vajadzētu vairāk”. Atbilžu kopsavilkums ļauj salīdzināt apkaimju aptaujā sniegtās atbildes ar viedokļiem, kas izteikti šajā pētījumā.

Visu apkaimju kopējās lielākās problēmas attiecībā uz PĀ kvalitāti ir:

- ielu segumu kvalitāte;
- gājēju drošība;
- iespējas pārvietoties ar velosipēdu;
- esošo veloceļu kvalitāte.

Vislabāk tiek vērtēta sabiedriskā transporta pieejamība. Lielākais respondentu īpatsvars, kuri sabiedrisko transportu vērtē drīzāk neapmierinoši vai ļoti neapmierinoši, ir Skanstes apkaimē - 19% respondentu.

Visās RVC AZ apkaimēs salīdzinoši liels īpatsvars aptaujāto iedzīvotāju uzskata, ka tuvākajā apkārtnē trūkst visu aptaujā minētu publiskās artelpas teritoriju. Vienīgais izņēmums – Āgenskalna aptaujā nav respondentu, kas uzskata, ka trūkst (vajadzētu vairāk) parku, skvēru un citu dabas teritoriju. Pēc atbilžu īpatsvara, problēmas publiskās ārtelpas teritoriju nodrošinājumā / pieejamībā sarindojas šādi:

- 1) veloceļi;
- 2) sporta un rotaļu laukumi;
- 3) autostāvvietas uz ielām;
- 4) parki, skvēri, citas dabas teritorijas.

Jāatzīmē, ka vairākās apkaimēs ir viedokļi, ka vajadzētu mazāk autonomvietņu ielu telpā – Avotos, Brasā, Centrā, Grīziņkalnā, Maskavas forštatē, Andrejsalā – Pētersalā, Skanstē un Vecpilsētā.

Iedzīvotāju aptaujas “Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori” (2012, 2013)

SIA “Latvijas Fakti” 2013.gadā veiktajā iedzīvotāju aptaujā "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldību" un SIA SKDS 2012. gadā veiktajā iedzīvotāju aptaujā „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori” nozīmīgākās problēmas saistībā ar publiskās ārtelpas kvalitāti ir minētas:

- neapmierinoša transportam domātās ielu infrastruktūras (ielu segums, luksofori, norādes u.tml.) kvalitāte;
- neapmierinoša personiskā (un mājokļa) drošība;
- neapmierinošas iespējas pārvietoties ar velosipēdu Rīgas pilsētā;
- neapmierinoša gājējiem domātās ielu infrastruktūras (ietves, celiņi, gājēju pārejas u.tml.) kvalitāte.

Iedzīvotāju aptauju kopsavilkums

Trīs analizētās aptaujas sniedz iespēju salīdzināt iedzīvotāju un publiskās ārtelpas lietotāju viedokļus par nozīmīgākajām publiskās ārtelpas problēmām Rīgas centrā. Lai gan salīdzinājums nav pilnīgs, jo aptaujās uzdoto jautājumu saturs un daudzums nav identisks, iedzīvotāju viedokļi ir izmantojami PĀ politikas vadlīniju veidošanai jaunajam plānošanas periodam – RVC AZ teritorijas plānojuma izstrādei.

Jautājumus par publiskās ārtelpas kvantitāti (teritoriju pietiekamība, pieejamība) satur iedzīvotāju aptauja ledzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013).

Jautājumus par nozīmīgākajām prioritāri uzlabojamām teritorijām satur šī pētījuma ietvaros veiktajā aptauja (2014).

Publiskās ārtelpas problēmas un svarīgākie nepieciešamie uzlabojumi. Aptauju salīdzinājums

Pētījuma aptauja (2014)		Iedzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013)		Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori, 2012	
Svarīgākie uzlabojumi, kas jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā	Nozīmība, Nr.p.k.	Visu Rīgas centra apkaimju kopējā teritorijā lielākās problēmas	Nozīmība Nr.p.k.	PĀ problēmas visās Rīgas centra apkaimēs	Nozīmība, Nr.p.k.
Velo satiksme (infrastruktūras attīstība, noteikumi, velo novietošana, satiksmes drošība, kustības nodalīšana)	1)	Iespējas pārvietoties ar velosipēdu; 4) esošo veloceļu kvalitāte	3) 4)	Iespējas pārvietoties ar velosipēdu Rīgas pilsētā Esošo veloceļu kvalitāte Rīgas pilsētā	3) 6)
Ielu, ietvju seguma kvalitāte (apmales, bedres, uzbraukšanas/nobraukšanas ērtība un pieejamība)	2)	Ielu segumu kvalitāte	1)	Transportam domātās ielu infrastruktūras (ielu segums, luksofori, norādes u.tml.) kvalitāte pilsētā	1)
Gājēju ērtības, drošība, pārejas.	3)	Gājēju drošība	2)	Gājējiem domātās ielu infrastruktūras (ietves, celiņi, gājēju pārejas u.tml.) kvalitāte pilsētā	4)
Sabiedriskās tualetes, atkritumu savākšana	4)			Teritorijas tīrība pilsētā	7)
Apgaisojums, drošība	5)			Personiskā (un mājokļa) drošība	2)

Pētījuma aptauja (2014)		Iedzīvotāju aptauja par dzīvi Rīgas apkaimēs (2013)		Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatori, 2012	
Svarīgākie uzlabojumi, kas jāveic Rīgas centra publiskajā ārtelpā	Nozīmība, Nr.p.k.	Visu Rīgas centra apkaimju kopējā teritorijā lielākās problēmas	Nozīmība Nr.p.k.	PĀ problēmas visās Rīgas centra apkaimēs	Nozīmība, Nr.p.k.
Auto ierobežošana (uz ielām, centrā, vecpilsētā, kravas transportā)	6)				
Kultūras, sporta vietas un norises	7)			Sportošanas un aktīvās atpūtas iespējas	12)
Sabiedriskais transports (pieturvietas, maršruti, pieejamība)	8)	Sabiedriskā transporta pieejamība	5)	Sabiedriskā transporta pieejamība	13)
				Trokšņu līmenis Jūsu mikrorajonā/ apkaimē dienā	5)
				Trokšņu līmenis Jūsu mikrorajonā/ apkaimē naktī	9)
				Gaisa kvalitāte Jūsu mikrorajonā/ apkaimē	8)
				Dabas vides (zaļo zonu, parku, skvēru u.tml.) daudzums un kvalitāte Jūsu mikrorajonā/ apkaimē	10)

Prioritāri uzlabojamās publiskās ārtelpas teritorijas (dilstošās secībā pēc atbilžu skaita):

- Vecrīga,
- Stacijas apkārtnē,
- Centrāltirgus,
- Esplanāde,
- Maskavas forštate,
- Kr. Barona iela,
- Lielie kapi,
- A. Čaka iela,
- Brīvības iela,
- Krastmala,
- Grīziņkalns,
- Vērmanes dārzs,
- Autoostas apkārtnē,
- Kronvalda parks,
- Marijas iela,
- Avotu iela.

4.2.3. Ekspertu viedoklis

Eksperti šī pētījuma diskusijas ietvaros tikai aicināti izteikt ieteikumus par:

- publiskās ārtelpas attīstības prioritātēm pēc PĀ kategorijas (5.tabula);
- publiskās ārtelpas attīstības prioritātēm pēc PĀ teritorijas;
- prioritārās rīcības.

5.tabula. Ekspertu ieteikumi prioritātēm pēc PĀ kategorijas

Joma, virziens, tēma	Ekspertu ieteikumu uzskaitījums
Ielu telpas kvalitāte	<p>Gājēju satiksmes komforta uzlabošana. Intensīvu satiksmes plūsmu veidoto barjeru “nojaukšana” (piemēram, Basteja bulvāris, Aspazijas bulvāris). Gājēju pāreju ērtības uzlabošana; iespēju izvērtēšana atteikties no pazemes pārejām. Velojoslu attīstība. Ietvju atbrīvošana un stāvošām automašīnām. Velošoseju un gājēju satiksmes konfliktu risināšana. Vides pieejamības risinājumi - vajadzīgs saprātīgs vides pieejamības attīstības plāns vidējam termiņam. Ielas jāuzlabo pakāpeniski, sistemātiski un secīgi. Noteikumu diferencēšana dažādiem autotransporta veidiem, piemēram, priekšrocības hibrīdauto un citiem videi draudzīgākiem veidiem. Prioritāte tiem transporta infrastruktūras projektiem pilsētā (ārpus Rīgas centra), kas atslogos centru (Raņķa dambja izbūve u.c.). Dzelzceļa loka barjeras “nojaukšana”. Tramvaja līniju tīkla attīstība. Ielu vides dizaina principu, tipu (kataloga) izstrāde. Ielu apzaļumošanas plāna izstrāde, izvērtējot visas iespējas veidot un atjaunot apstādījumus (piemēram, pašreizējās automašīnu stāvjoslās).</p>
PĀ funkcionalitāte	<p>Izmantošanas intensificēšana; Funkciju dažādošana; Funkciju sabalansēšana; Vietas vērtību respektēšana (<i>nav atbalstāma tāda tipa komerciālu pasākumu, kā, piemēram Alus svētki, norise Vērmanes dārzā u.tml. pasākumi, kas degradē konkrēto vietu; nav pieļaujama publiskas piekļuves ierobežošana, maksas noteikšana</i>). Īpašu izmantošanas intensificēšana / aktivizēšana; krastmalu pieejamības uzlabošana. Publiskās ārtelpas uzlabošanas pasākumu un risinājumu strukturēšana, definējot divas teritoriju kategorijas: <ul style="list-style-type: none"> ▪ lietišķai, ikdienas lietošanai prioritāri svarīgās publiskās ārtelpas vide, teritorijas un objekti – pašvaldības prioritāro ieguldījumi to attīstībā; ▪ Īpašo publiskās ārtelpas investīciju teritoriju izdalīšana, kuru potenciāls šobrīd netiek izmantots, vai kas ir pamestas novārtā, kur pašvaldība varētu motivējot privātā sektora interesi un ieguldījumu veikšanu. </p>
Labā pārvaldība, sadarbība	<p>Administratīvo šķēršļu mazināšana sabiedrības / privātām iniciatīvām. Domes institūciju sadarbības un koordinētas rīcības mehānisma izstrāde un ieviešana. Domes institūciju kompetenču optimizēšana.</p>
Jauni un inovatīvi risinājumi	<p>Risinājumi, kas motivē cilvēkus ilgāk uzturēties publiskajā ārtelpā: zaļie tilti, piknika iespējas pilsētas zaļajās teritorijās; ziemas dārzu izveidošanu uz ēku jumtiem un terasēm. Viedo tehnoloģiju pieejamība. Ilgtspējīgi lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumi. Vēlīga – veidojami ērti ceļi cauri Vēlīgai – bruģis ļoti traucējošs. Vismaz gājēju pārejas jāiesedz ar piemērotu segumu.</p>

	Liela, droša velonovietne Centrālajā stacijā.
Dizains	Ielu telpa ne tikai kā tranzīta zona, bet arī kā rekreācijas un uzturēšanās telpa. Vienotas pilsētvides dizaina koncepcijas izstrāde. Īpaši atzīmēti sektori un elementi, kur nepieciešams kvalitātes standarts un nosacījumi: skatlogu dizains; ielu un laukumu iesegumi, norobežojumi; sabiedriskā transporta pieturvietas; tramvaja līniju dizains Kvalitatīvu / atraktīvu vides mākslas objektu aktīva izmantošana. Vietas funkcijām atbilstošu elementu izmantošana.
Identitāte	Prioritāte - vēsturiskās apbūves struktūras atjaunošana. Pasākumu norišu vietu izvēle, respektējot vietas īpašās vērtības. Funkciju sabalansēšana, nepieļaujot publiski nozīmīgu vietu degradāciju. Originālu, Rīgas mentalitātei atbilstošu (ne tipveida vai pārņemtu) dizaina u.c. risinājumu izvēle.
Process, sabiedrības līdzdalība	Sabiedrības informēšana un izglītošana publiskās ārtelpas attīstības jomā. Sadarbība ar privāto sektoru (<i>piemēram, uzņēmumi kā mārketinga aktivitāti varētu izmantot publiskās ārtelpas projektus) vides dizains, u.tml.</i>). Atbalsts lokālo projektu ideju īstenošanai; „mazajiem tematiskajiem plānojumiem” – ielas, ielas posma, kvartāla līmenī. Iesaistoša sabiedrības programma, īpaši uzklusot cilvēkus, kuru viedoklis īpaši svarīgs. Sadarbība ar NVO. Iespēju nodrošināšana iepazīties ar uzkrātajiem datiem, projektiem, citu informāciju. Sadarbības modeļa veidošana pilsētas centrā līdzīgi apkaimju iesaistīšanas formām.
Realizācija	Iepriekš izstrādāto nerealizēto projektu revīzija un aktualizācija. Atbalsts vietējā mēroga risinājumiem – pilotprojekti konkrētu ielu posmu, stūru, pagalmu, u.tml. elementu labiekārtošanai. Praktiski pasākumi zaļo teritoriju jeb apstādījumu vienota tīklojuma izveidošanai, savstarpējiem savienojumiem – karkasu veidojošo ielu apstādījumu izveide, bet kur tie nav iespējami – alternatīvo risinājumu realizēšana (konteiner-koki un krūmi, puķu kastes, palodžu, ielas fasāžu noformējums u.tml.). Lielo pasākumu izmantošana publiskās ārtelpas uzlabošanai. Kā principu izvirzīt, ka organizējot lielos pasākumus, to rezultātā būtu jābūt pamanāmiem kaut nelieliem, bet paliekošiem uzlabojumiem publiskās ārtelpas infrastruktūrā un apstādījumos.

Teritorijas

- Brīvības ielas lielceļš – ass; Brīvības bulvāris ar liepu aleju; Uzvaras bulvāris (Brīvības lielceļš);
- Vecrīga (vides pieejamības uzlabošana);
- Daugavas ūdens telpa un sasaiste ar krastmalu, piemēram, pie Spīķeriem krastmala ir sakārtota, bet pieeja no ūdens nav iespējama (izkāpt no laivas nevar);
- Ūdensmalas, krastmalas;
- Ielas un gājēju ceļi, kas sasaista Vecrīgu – Centrāltirgu – dzelzceļa staciju – autoostu – pasažieru prāmju termināli;

- Teritorijas ap dzelzceļa loku, lai mazinātu dzelzceļa loka radīto barjeras efektu;
- Gājējiem prioritārie savienojumi - piemēram, Akmens tilts, Tērbatas iela, Kr.Barona iela;
- Centrāltirgus teritorija;
- Kronvalda parks (2015.g.);
- Esplanāde (2015.g.);
- Radošie kvartāli (sadarbībā ar vietējām iniciatīvām);
- Strēlnieku laukums (rekonstrukcija);
- Mūkusalas promenāde;
- Krišjāņa Barona ielas ietves.

Rīcības

- TIAN papildināšana ar pilsētvides dizaina sadaļu, piemēram, prasības, ka noteikta teritorijas daļa (īpatsvars) jāparedz vides mākslas risinājumiem;
- Vienota pilsētvides dizaina koncepcijas izstrāde ar akcentu uz funkcionālo dizainu;
- Risinājumi PĀ kvalitātes uzlabošanai kompleksi ar sabiedrības izglītošanu;
- PĀ objektu funkciju optimizācija un izmantošanas sabalansēšana, piemēram, Līvu laukuma komerciālās funkcijas dominējošās lomas mazināšana;
- Piemēru – pilotprojektu – radīšana;
- Gājējiem un velosipēdistiem nedraudzīgo (bīstamo) krustojumu un ielu posmu apzināšana;
- Institūciju informēšana ar mērķi panākt vienotas izpratnes par publiskās ārtelpas attīstības mērķiem un prioritātēm, koordinēta rīcība, savstarpējā sadarbība;
- Institūciju sadarbības modeļa izveide, piemēram, PĀ stratēģiskās padomes izveide vai esošo institucionālo veidojumu darbības pilnveidošana (RVC SAP, Rīgas pilsētas arhitekta kolēģija);
- Atsevišķa Rīgas programma mazajiem (kopienu) projektiem;
- Kvalitatīva sabiedrības iesaistes programma;
- Satiksmes nomierināšanas (piemēram, Bulvāru lokā) pasākumu plāns;
- Izstrādāto projektu inventarizācija, izvērtēšana, iekļaušana jaunajā plānojumā;
- Ielu apzaļumošanas plāna izstrāde (izvērtēt visas iespējas, arī tur, kur pašlaik nav apstādījumu joslas);
- Vidēja termiņa programma vides pieejamības uzlabošanai; vides pieejamības risinājumu izstrāde Vecrīgai – ja iespējams, segumu maiņa, “ceļu” veidošana cauri Vecrīgai;
- Mazo skvēru programma;
- Inovatīvu risinājumu plānošana (lietus kanalizācija, zaļie tilti, u.tml.).

Secinājumi

- *Ekspertu viedokļi kopumā sakrīt ar socioloģiskajās aptaujās noskaidrotajiem sabiedrības uzskatiem. Publiskās ārtelpas kvalitātes nodrošināšanā absolūta prioritāte ir ielu telpai. Trīs nozīmīgākie ielu telpas kvalitātes aspekti ir:*
 - *publisko ārtelpu, tostarp, apstādījumu, vienots tīklojums;*
 - *komfortabla vide gājējiem;*
 - *estētiski un funkcionāli augstvērtīga telpa – kvalitatīvs vides dizains.*
- *Konkrētu prioritāro teritoriju klāstā lielākais īpatsvars ir noslogotākajām un pilsētas mērogā nozīmīgākajām vietām Daugavas labajā krastā.*
- *Rīcībās ekspertu viedokļos dominē pragmatiski, īstermiņā un vidējā termiņā īstenojami risinājumi, ko iespējams veikt ar relatīvi nelielu finansējums. Uzsvērta privātā sektora un sadarbības loma.*

4.2.4. PĀ teritoriju inventarizācija un analīze

Šajā pētījumā veiktā nozīmīgāko Rīgas centra parku, skvēru un laukumu inventarizācijā un aptaujā gūtie viedokļi par konkrētajām teritorijām ļauj nonākt pie secinājumiem par publiskās ārtelpas attīstības politikas vadlīnijās uzsveramajiem uzdevumiem. Uzdevumi attiecas gan uz noteiktu publiskās ārtelpas struktūrelementu kopu, gan konkrētām vietām:

- Kvalitatīva, konkrēto teritoriju funkcijām atbilstoša un pietiekama elementārā labiekārtojuma nodrošināšana (apsvērt iespēju noteikt standartu publiskās ārtelpas labiekārtojumam):
 - soliņu skaits uz noteiktu apmeklētāju skaitu vai teritorijas platību, vai vienību atkarībā no ārtelpai noteiktās funkcijas, tās nozīmības (rekreatīvā funkcija);
 - cietā seguma pieļaujamā nolietojuma pakāpe vai parametri (lai konstatētu situāciju, kad obligāti veicama rekonstrukcija);
 - publiskās tualetes uz noteiktu apmeklētāju skaitu (vai teritorijas platību, vai vienību).
- Optimāla funkciju klāsta noteikšana konkrētās teritorijās.
- Apstādījumu un vides dizaina kvalitātes paaugstināšana (prasības vienotai kompozīcijai un dizainam).
- Kompleksu plānošanas / projektēšanas telpu fiksēšana, lai noteiktu teritorijas, kur jāizstrādā vienoti risinājumi (piemēram: Strēlnieku laukuma – savienojuma pāri 11. novembra krastmalai – Daugavas krastmalas posma kopīgs projekts).
- Vienota gājēju un velosipēdistu maršrutu tīklojuma attīstība, labi savienojumi starp parkiem, skvēriem, laukumiem u.c. publiskās ārtelpas mezglu vietām; maršruti caur šīm teritorijām.

Teritoriju inventarizācijas un kompleksā analīze apstiprina iepriekš skatītajos dokumentos uzsvērtās nozīmīgākās PĀ politikas problēmas un no tām izrietošos attīstības mērķus.

Politikas:

- Izveidot savienotu publisko ārtelpu struktūru;
- Uzlabot valsts / pilsētas nozīmes teritoriju kvalitāti;
- Nodrošināt vietā līmeņa pārklājumu;
- Nodrošināt uz gājēju un velosipēdistu orientētas publiskās ārtelpas dominanci pār transportu; konsekventi turpināt īstenot transporta infrastruktūras projektus, kas atslogotu pilsētas centru no autotransporta (īpaši tranzīta) – *iedarbināt* mazo loku; Valmieras / Pērnavas / Satekles ielas savienojums.

Prioritārie PA attīstības jautājumi (kopsavilkums)

- Lineāro struktūru – ielu – galveno attīstības asu PĀ uzlabošana (Brīvības iela, Daugava – ūdens un ūdensmalas);
- Vienota pilsētvides dizaina koncepcijas nepieciešamība;
- Atbalsts vietējā mēroga risinājumiem – pilotprojekti konkrētu ielas telpas, ielu posmu/ ielu elementu (PĀ „stūrīšu” un ”kabačiņu”) labiekārtošanai;
- Pasākumu norišu vietu izvēle, respektējot vietas īpašās vērtības; funkciju sabalansēšana, nepieļaujot pilsētas nozīmīgu vietu degradāciju;
- Sabiedrības izglītošana un līdzdalības veicināšana;
- Institūciju sadarbība un koordinēta rīcība.

4.3. Ieteikumi PĀ tematiskā plāna izstrādei

Publiskās ārtelpas tematiskā plānojuma mērķis: integrētas publiskās ārtelpas sistēmas izveide (vēlamās situācijas plānojums).

Publiskās ārtelpas sistēmas veidošanas pamats – esošais RVC AZ teritorijas plānojums, tā mērķi, struktūra (struktūrelementi) un nosacījumi tās attīstībai.

4.3.1. Ieteikumi PA elementu klasifikācijai un prasības galvenajiem elementiem

Turpmākajā PĀ plānošanā un tematiskā plāna īstenošanā pielietojama RVC teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā definētā PĀ elementu klasifikācija, kurā kā galvenie publiskās ārtelpas tīkla elementi tiek minēti ielas, laukumi un apstādījumu teritorijas.

Ielas un bulvāri ir gājēju satiksmes tīkls. PĀ galvenie elementi:

- ietves,
- laukumu un parku gājēju tranzīta satiksmes celiņi,
- iekškvartālu gājēju ceļi,
- ielas ar prioritāti gājējiem,
- gājēju ielas,
- pasāžas.

Laukumi – kā cilvēku pulcēšanās un satikšanās vietas, vietas dažādu pasākumu un priekšnesumu rīkošanai, svētku svinēšanai un vienkārši atpūtai. PĀ galvenie elementi:

- laukumi, kas ir zīmīgi pilsētvides kultūrvēsturiskās ainavas elementi, kas publisko ārtelpu vizuāli padara krāšņgu un bagātīgu,
- laukumi, kas reprezentē valsts varu un nozīmīgas sabiedriskās ēkas,
- laukumi – pulcēšanās vietas plašākiem svētku un cietiem pasākumiem un atpūtai,
- galvenā vieta valsts un pilsētas plaša mēroga pasākumiem.

Apstādījumu teritorijas:

- parki,
- skvēri,
- pagalmu apstādījumi,
- priekšdārzi un priekšpagalmu apstādījumi.

Prasības ielām un laukumiem kā galvenajiem struktūras elementiem:

- segumu kvalitātes uzlabošanas veidi,
- satiksmes kustības organizācijas uzlabošanas pasākumi,
- ielu šķērsprofilu iespējamās un nepieciešamās izmaiņas,
- autostāvvietu izvietojums un organizācija,
- teritoriju papildus izmantošanas veidi,
- citu labiekārtojuma elementu funkcionalitāte un kvalitāte u.tml.

4.3.2. Ieteicamais PĀ tematiskā plāna saturs

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
Ievads	-	plānojuma izstrādāšanas iemesli, pamatojums, mērķis un izmantošana	-
1. Situācija			
1.1. Esošā (faktiskā) publiskās ārtelpas struktūra	Kompleksa karte ar publiskās ārtelpas elementiem to savstarpējā saistībā (elementi, dalīti pa kategorijām un funkcijām esošajā situācijā): <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielas (bulvāri, promenādes, gājēju iela u.c.), ▪ PĀ ārpus sarkanajām līnijām, laukumi, ▪ parki, ▪ skvēri, ▪ Daugavas krastmalas, citas ūdeņu krastmalas, esošās piestātnes, peldvietas, ▪ esošie identificētie publiskie pagalmi, kas kalpo publiskās ārtelpas teritoriju sasaistei, ▪ neapbūvētas (labiekārtotas un nelabiekārtotas) teritorijas, ▪ kapsētas. 	Esošās (faktiskās) publiskās ārtelpas struktūras apraksts. Konkrēts visu ielu (ielu posmu) saraksts ar to kategorijām.	Publiskās ārtelpas klasifikācija un raksturojums. Izmantojamie materiāli un informācija: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, ▪ SIA “Rīgas Satiksme” dati saistībā ar satiksmes intensitāti, ▪ RD SD dati saistībā ar satiksmes intensitāti, ▪ citas plānojuma grafiskās daļas, ▪ ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, ▪ Pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes, ▪ pētījums “Ēku pirmo stāvu izmantošanas un fasāžu raksturojuma izpēte Rīgas centra daļā” (2013) - apsekojumu dati, ▪ papildus –, ja nepieciešams, apsekojumi dabā, savācot trūkstošo informāciju).
1.2. Esošā (faktiskā) apstādījumu struktūra	Apstādījumu struktūras karte: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu apstādījumi, ▪ laukumu apstādījumi, ▪ Daugavas krastmalas un citu ūdeņu krastmalu apstādījumi (izņemot kanālmalas apstādījumus), 	Esošās (faktiskās) apstādījumu struktūras apraksts.	Apstādījumu klasifikācija un raksturojums dažādu kategoriju PĀ teritorijās. Apstādījumu raksturojums konkrētās PĀ teritorijās. Kartē grafiski parādīti gan apstādījumu tipi, gan arī stādījumu veidi ielās, krastmalās un laukumos (koku alejas, rindas, soliteri, grupas; krūmu rindas, grupas;

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ parku apstādījumi, ▪ skvēru apstādījumi, ▪ kapsētu apstādījumi, ▪ pagalmu apstādījumi, dārzi, ▪ priekšpagalmu / priekšdārzu apstādījumi, ▪ publisko ēku (publiskās apbūves) apstādījumi, ▪ aizsargājami koki (dižkoki), ainaviski vērtīgie koki. 		<p>puķu stādījumi – ziemeļrietos, viengadīgie augi; zāliens, u.tml.; raksturs, jeb kompozīcija (regulāri (ģeometriski) stādījumi, ainaviski stādījumi, u.tml.).</p> <p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana. Citas plānojuma grafiskās daļas, ▪ ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, ▪ pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes, ▪ LIDAR dati, ▪ Mājokļu un vides departamenta dati, informācija, ▪ papildus –, ja nepieciešams, apsekojumi dabā, savācot trūkstošo informāciju).
1.3. Īpašumu piederība	Īpašumu piederības struktūras karte.	Informācija par publiskās ārtelpas teritoriju īpašuma piederību, fokuss uz pašvaldības īpašumiem.	<p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ VZD Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēma, ▪ RD Īpašuma departamenta dati, ▪ pašvaldības lēmumi.
1.4. Esošā (faktiskā) ielu noslodze	<p>Kompleksa satiksmes plūsmu karte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ intensīvākās ielas autotransporta kustības ziņā, ▪ sabiedriskā transporta maršruti (blīvums, pieturas), ▪ gājēju kustība, ▪ velokustība, ▪ autostāvvietas ielās, būvēs, laukumos. <p>Satiksmes plūsmu karti savieto ar nozīmīgākajiem galamērķiem – sabiedriskiem</p>	<p>Ielu tīkla, hierarhijas un funkciju raksturojums, gājēju kustības analīze, velotīkla un sabiedriskā transporta vispārīgs apraksts.</p> <p>Tiek aprakstītas summārās intensitātes un kopumā nozīmīgākās ielas un satiksmes kustības tīkls.</p>	<p>Satiksmes plūsmu karte atspoguļo ielu dažāda veida izmantošanas intensitāti un nozīmību autotransporta kustībai, atsevišķi – sabiedriskā transporta kustībai, gājējiem un velokustībai. Tādejādi tiek gūts kopskats par summāro intensitāti un dažādiem satiksmes dalībniekiem nozīmīgākajām ielām un kustības tīklu.</p> <p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”,

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	u.c. objektiem.		<ul style="list-style-type: none"> SIA “Rīgas Satiksme” dati, RD Satiksmes departamenta dati.
1.5. Gājēju un velobraucēju kustība un galamērķi	<p>Gājēju un velobraucēju kustības kartes, kurās attēlo:</p> <ul style="list-style-type: none"> nozīmīgākos gājēju kustības plūsmas, virzienus, sabiedriskos objektus, tirdzniecības objektus, sabiedriskā transporta pieturas u.c.) un galamērķus, piemēram, atpūtas vietas (rotaļu laukumi, pastaigu vietas), intensīvāko ielu autotransporta kustības ziņā šķērsošanas vietas, t.sk. neregulētās gājēju pārejas, gājēju tuneļus. <p>Kartes var dalīt pa galamērķu objektu veidiem, piemēram, var veidot tematiskās kartes, iekļaujot tirdzniecības objektus, tirdzniecības ielas, iestādes ar lielu apmeklētāju skaitu, izglītības iestādes.</p>	Gājēju un velobraucēju kustības infrastruktūras un plūsmu apraksts.	<p>Karte (kartes) atspoguļo gājēju un velobraucēju kustības loģiku – virzienus, galamērķus un biežāk izvēlētos ceļus. Tajā fiksēts kopīgais gājēju ceļu tīklojums RVC un tā aizsardzības zonā – gan gājēju plūsmas ielās, gan laukumos, parkos un citās publiskajās ārtelpās.</p> <p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”, RD Satiksmes departamenta dati, pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes. <p>Papildus, ja nepieciešams, – apsekojumi dabā, savācot trūkstošo informāciju).</p>
1.6. Esošā velo- infrastruktūra	<p>Veloinfrastruktūras karte:</p> <ul style="list-style-type: none"> Veloceliņi, velosatiksmes joslas ielās, velostāvvietas / velosipēdu novietnes, velo nomas punkti. 	Esošās veloinfrastruktūras apraksts.	<p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”, RD Satiksmes departamenta dati, RD Īpašuma departamenta informācija par iznomājamām velostāvvietām, pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes.

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
			Papildus, ja nepieciešams, – apsekojumi dabā, savācot trūkstošo informāciju).
1.7. Shēma - Drošības situācija	<p>Drošības situācijas kartoshēma (-as):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ gājēju pārejas, gājēju tuneli, ielu posmi bez gājēju pārejām, neatļautas ielu šķērsošanas vietas, ▪ ceļu satiksmes negadījumi (to koncentrācijas vietas), ▪ apgaismojums, ▪ fasādes bez logiem (“aklās” fasādes), ▪ nedrošas, <i>nepatīkamas</i> vietas, ▪ ugunsdzēsības un glābšanas u.c. operatīvo dienestu piekļuve un nodrošinājums (hidranti, slipi u.c. problēmvietas, kur nevar piekļūt ar ugunsdzēsēju auto). 	Situācijas apraksts drošības jomā.	<p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ CSDD dati, ▪ pētījums “Ēku pirmo stāvu izmantošanas un fasāžu raksturojuma izpēte Rīgas centra daļā” (2013), ▪ ledzīvotāju aptauju dati.
2. Plānotā publiskās ārtelpas struktūra			
2.1. Integrētā publiskās ārtelpas struktūra	<p>Kompleksa karte ar PĀ elementiem to savstarpējā saistībā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielas (dalītas pa kategorijām un funkcijām plānotajā situācijā), ▪ PĀ ārpus sarkanajām līnijām, ▪ laukumi, ▪ parki, ▪ skvēri, ▪ publiskie pagalmi, dārzi, ▪ kapsētas, ▪ Daugavas krastmala, tās raksturīgie posmi, ▪ citas krastmalas (izņemot Pilsētas kanāla daļu, kas atrodas parkos), ▪ sporta laukumi, aktīvās atpūtas zonas, ▪ publiskās ārtelpas teritoriju precizētās 	<p>PĀ sistēmas veidošanas mērķi, uzdevumi, kritēriji.</p> <p>Vēlamās jeb iecerētās struktūras apraksts. Galvenās daļas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ elementi to savstarpējā saistībā, ▪ tīklojums, ▪ hierarhija. 	<p>Plānotā PĀ struktūra veidojas, papildinot un transformējot esošo situāciju.</p> <p>Aprakstam izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (RIAS 2030), ▪ RVC AZ teritorijas plānojums, ▪ Rīgas apkaimju aptauja. <p>Detalizētā mērogā grafiskajā daļā (1:2000; 1:5000) izvērsti RIAS 2030 definētais tīklojums – lineārās struktūras: zaļie koridori, zaļās takas, ūdensmalas; laukumveida struktūras (parki, dārzi); punktveida struktūras – skvēri.</p>

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	<p>robežas.</p> <p>Ja tiek identificēti, arī citi struktūrelementi to savstarpējā telpiskā un funkcionālā saistībā.</p>		<p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RVC AZ teritorijas plānojums. Grafiskās daļas karte “RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas pašreizējā izmantošana”. “RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana. Citas plānojuma grafiskās daļas. ▪ ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni; ▪ pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>ārvalstu pieredzes apraksts, plānošanas ietvars, saistīto pētījumu apraksts, publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes; aptaujas rezultāti;</i> ▪ tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums. <p>Papildus, ja nepieciešams, – apsekojumi dabā, savācot trūkstošo informāciju).</p>
<p>2.2. Plānotā apstādījumu struktūra</p>	<p>Plānotā apstādījumu struktūras karte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu apstādījumi, ▪ laukumu apstādījumi, ▪ Daugavas krastmalu apstādījumi, ▪ Citas krastmalas (izņemot Pilsētas kanāla daļu, kas atrodas parkos), ▪ parki, to nozīme zaļās struktūras tīklojumā, galvenās funkcijas, ▪ skvēri, to galvenās funkcijas, ▪ pagalmu apstādījumi, dārzi, ▪ priekšpagalmu apstādījumi, ▪ publisko ēku (publiskās apbūves) apstādījumi. 	<p>Apstādījumu sistēmas veidošanas mērķi, uzdevumi, kritēriji.</p> <p>Vēlamās / iecerētās struktūras apraksts.</p>	<p>Kartei jāattēlo elementi to savstarpējā saistībā, tīklojums, trūkstošie posmi, to risinājumi.</p> <p>Kartē grafiski tiek parādīti ne tikai apstādījumu veidi (tipi), bet arī ielu, krastmalu un laukumu stādījumu veidi - koku alejas, rindas, soliteri, grupas; krūmu rindas, grupas; puķu stādījumi – ziemcietes, viengadīgie augi; zāliens u.tml.; stādījumu raksturs, jeb kompozīcija - regulāri (ģeometriski) stādījumi, ainaviski stādījumi u.tml.</p> <p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RIAS 2030, ▪ RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana un citas plānojuma grafiskās daļas,

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, ▪ pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes</i>; ▪ tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums.
2.3. Ielu tīkla attīstības plāns	<p>Kompleksa karte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu kategorijas, funkcijas, ▪ sabiedriskais transports, ▪ gājēju kustības maršruti, ▪ velokustība, ▪ ūdeņu izmantošana – ūdenstransporta pieturas, ▪ autostāvvietas ielās, būvēs un laukumos – rekonstrukcijas priekšlikums. 	<p>PĀ un ielu tīkla attīstības uzdevumi. Vēlamās / iecerētās PĀ struktūras un ielu tīkla apraksts.</p>	<p>Aprakstam izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RIAS 2030, ▪ RVC AZ teritorijas plānojums, ▪ Rīgas apkaimju aptauja, ▪ pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>saistīto pētījumu apraksts, publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes; aptaujas rezultāti</i>; ▪ tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums. <p>Grafiskai daļai izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RVC AZ teritorijas plānojuma Grafiskās daļas karte “RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana” un citas plānojuma grafiskās daļas kartes, ▪ 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”; ▪ RD Satiksmes departamenta dati; ▪ ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, ▪ Pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
			<p>pamatnosacījumiem” materiāli: <i>publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums.
<p>2.4. Gājējiem paredzētās telpas attīstība. Kustības shēma un galamērķi</p>	<p>Gājējiem un velobraucējiem plānotajā kustības shēmā attēlo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gājēju kustības organizāciju – gājēju plūsmas, virzienus, maršrutus; sabiedriskos objektus, tirdzniecības objektus, sabiedriskā transporta pieturas u.c. 	<p>Gājēju kustības tīkla attīstības mērķi, uzdevumi, kritēriji. Vēlamās / iecerētās struktūras apraksts.</p>	<p>Aprakstam izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> RIAS 2030, RVC AZ teritorijas plānojums, Rīgas apkaimju aptauja, pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>saistīto pētījumu apraksts, publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes; aptaujas rezultāti</i>, Tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums. <p>Grafiskajai daļai izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> “RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana” un citas plānojuma grafiskās daļas, 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā, RD Satiksmes departamenta dati, ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: - publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes,

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
2.5. Veloinfrastruktūras attīstības plāns	Kartes sastāvā iekļauj: <ul style="list-style-type: none"> ▪ veloceliņus, ▪ velosatiksmes joslas, ▪ velostāvvietas/velosipēdu novietnes, ▪ priekšlikumus velosipēdu nomas punktu tīkla attīstībai. 	Velotransporta tīkla un velokultūras attīstības mērķi, uzdevumi, kritēriji. Vēlamās / iecerētās struktūras apraksts. Savienojamie objekti.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums. <p>Aprakstam izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ RIAS 2030, ▪ RVC AZ teritorijas plānojums, ▪ Rīgas apkaimju aptauja, ▪ pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli - <i>aptauja</i>. <p>Grafiskai daļai izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana” un citas plānojuma grafiskās daļas; ▪ 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā, ▪ RD Satiksmes departamenta dati, ▪ Ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, ▪ pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes</i>, ▪ tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums.
3. Problēmas	Analītiskas kartes atsevišķu struktūrelementu un to savstarpējās saistības izvērtējumam.	Problēmu apraksti atbilstoši grafiskajai daļai: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu telpas analīze, ▪ apstādījumu struktūras analīze, ▪ publiskās ārtelpas vienotās sistēmas veidošanas / pastāvēšanas problēmas, 	Izmantojamie materiāli: <ul style="list-style-type: none"> ▪ “RVC un tā aizsardzības zonas plānotā (atļautā) izmantošana” un citas plānojuma grafiskās daļas, ▪ 2006.-2014. gadu laikā veiktie transporta plūsmu izpētes projekti, tostarp, SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā,

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
		<ul style="list-style-type: none"> ierobežojošie elementi, kvalitātes problēmas, publiskās ārtelpas rezerve. 	<ul style="list-style-type: none"> RD Satiksmes departamenta dati, ortofotokartes, topogrāfiskās kartes un plāni, pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes; publiskās ārtelpas lietošanas konflikti - apkopojums no Eiropas Savienības fondu URBACT II programmas līdzfinansētā projekta “Pilsētvides ilgtspējīga atjaunošana” (2014.); ekspertu diskusijas rezultāti,</i> tematiskā plānojuma ietvaros sagatavotais situācijas vērtējums.
3.1. PĀ struktūra RVC AZ teritorijas plānojumā. RIAS 2030 konteksts	RVC AZ teritorijas plānojumā izstrādātās publiskās ārtelpas struktūras kompleksa karte, papildināta ar RIAS vadlīnijām (tajā noteiktajiem struktūrelementiem). Atzīmēti esošie elementi un trūkstošie (plānotie) elementi). Savietojot informāciju esošā plānojuma kartēs, veidojas struktūra, kas sastāv no šādiem elementiem: <i>apstādījumi:</i> <ul style="list-style-type: none"> apstādījumu teritorijas (RVC aizsardzības zonā), esošs parks vai skvērs, jaunveidojams parks vai skvērs, perspektīvā transformējams skvērs, kapsētas teritorija, ielu un laukumu apstādījumi: <ul style="list-style-type: none"> saglabājamie un kopjamie ielu stādījumi; rekonstruējamie ielu stādījumi, atjaunojamie un jaunveidojamie ielu stādījumi, 	Publiskās ārtelpas struktūra RVC AZ teritorijas plānojumā RIAS 2030 kontekstā. Esošo plānošanas dokumentu satura interpretācija un analīze. Esošās un plānotās sistēmas salīdzinājums – problēmu, trūkstošo elementu u.tml. skaidrojums.	Jaunajā plānojumā savietojama informācija, kas ietverta vairākās RVC AZ teritorijas plānojuma kartēs: <ul style="list-style-type: none"> “RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”, „RVC detalizēta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”, “RVC un tā aizsardzības zonas apbūves veidošanas pamatnosacījumi”, “RVC un tā aizsardzības zonas satiksmes infrastruktūras attīstības plāns”, “RVC kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un attīstības plāns”, “RVC apstādījumu sistēmas saglabāšanas un attīstības plāns”. <p>Detalizētāk struktūra ir izstrādāta RVC teritorijā, vispārīgāk – RVC aizsardzības zonas teritorijā.</p> <p>Plānojuma komplekso jeb savietoto karti papildina RIAS 2030 vadlīnijas:</p>

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu stādījumi ar augu konteineriem un vītenaugiem, ▪ apstādījumi laukumos un ielu telpā, ▪ valsts nozīmes dižkoks, ▪ vietējas nozīmes dižkoks, ▪ ainaviski vērtīgs koks. <p><i>Ārtelpa apbūves teritorijās (publiska, daļēju publiska, privāta):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ publiskā apbūve ar apstādījumiem, ▪ neapbūvējams pagalms, ▪ zemes gabals ar īpašiem apstādījumu saglabāšanas un attīstības noteikumiem (<i>prasības atbilstoši TIAN 6.8. apakšnodaļai</i>), ▪ priekšdārzs, ▪ pagalma augļu dārzs. <p><i>Ielas un laukumi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu teritorija, ▪ laukums, ▪ gājēju iela, ▪ iela ar prioritāti gājējiem, ▪ laukumi, promenādes un citas gājēju zonas ielu sarkanajās līnijās RVC aizsardzības zonā, ▪ velociņi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ esošs velociņš, ▪ perspektīvais maģistrālais velociņš, ▪ perspektīvais savienojošais velociņš, ▪ iekškvartāla gājēju ceļš, ▪ ieteicamā pasāža. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ dabas teritoriju attīstības vadlīnijas; ▪ kultūrvēsturiskās un ainavu telpas attīstības vadlīnijas. <p>Plānojumā jāatrisina mērogu savietošanas problēma – RVC AZ teritorijas plānojumā precīzi noteiktās teritorijas un RIAS 2030 shēmās konceptuāli iezīmētās telpas.</p>

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	<p><i>Krastmalas un elementi saistībā ar tām:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dabiska, nenostiprināta krastmala, ▪ slīpi stiprināta krastmala ar cieto segumu, ▪ stiprināta krastmala ar apstādījumiem, ▪ vertikāli stiprināta krastmala, ▪ krasta dabisko ainavu zona, ▪ peldvieta, ▪ publiska piestātne. <p>Plānojuma komplekso jeb savietoto karti papildina RIAS 2030 vadlīnijām: <i>Dabas teritoriju attīstības vadlīnijas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zaļie koridori (Daugavas krastmala un Pilsētas kanālmala), ▪ zaļo taku virzieni pilsētas kodolā, ▪ ūdensmalas (Daugavas krastmala, Pilsētas kanāls). <p><i>Kultūrvēsturiskās un ainavu telpas attīstības vadlīnijas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brīvības ielas ass ainava, ▪ Rīgas centra Daugavas telpa. 		
3.2. Ielu telpas analīze	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ielu platums, funkcijas, transporta un gājēju satiksmes intensitāte, ▪ ielu profili, ▪ neapmierinoša servisa līmeņa segmenti (integrēts atspoguļojums katram transporta veidam un gājēju satiksmei, cik iespējams), ▪ ietvju segums, šķēršļi, esošo elementu atbilstība funkcijām (telpa gājējiem, velokustībai, sabiedriskajam transportam, apstādījumiem, autotransportam), 	Ielu telpas analīze – vērtējums attiecībā uz atbilstību funkcijām.	<p>Analītisko karti papildina vērtējuma tabula un raksturīgie šķērsprofili ar ielas elementiem.</p> <p>Papildus grafiskajai daļai veidojams arī ielu saraksts – esošās un plānotās ielu kategorijas pilsētvides kvalitātes kontekstā. Šī analīze ļaus noteiks visintensīvāk izmantojamās ielas RVC teritorijā un izprast nepieciešamos uzlabojumus un prioritātes.</p>

Saturs	Grafiskā daļa		Teksta daļa			Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli		
	<ul style="list-style-type: none"> pirmo stāvu funkcijas (<i>neizmantotās platības</i>), sabiedriskais transports un pieturas, dzīvojamās apbūves izvietojums un t.s. „dzīvojamās ielas”, objekti, kas ģenerē plūsmas, problemātiskās vietas: ielu posmi, mezgli (drošība, barjeras, negadījumi). 							
Tabula – ielu telpas analīze	Funkcijas /vērtējums	Gājēju kustība	Autotransporta kustība	Sabiedriskais transports	Velosatiksmē	Autonovietnes	Apstādījumi	Citas
	Intensitāte							
	Ielas elementi							
	Atbilstība / problēmas							
	Risinājums							
3.3. Apstādījumu struktūras analīze	<ul style="list-style-type: none"> Pilsētas nozīmes un apkaimes nozīmes parku sasniedzamības ērtība, savienojumi (tostarp, integrētais “zaļais tīklojums”, esošās un trūkstošās funkcijas, (ja nepieciešams – arī sašaurināmās vai likvidējamās funkcijas) un kvalitātes vērtējums, vietējas nozīmes rekreācijas teritoriju “pārklājums” un pieejamība. 		Apstādījumu struktūras analīze – problēmu apraksts: <ul style="list-style-type: none"> ierobežojošie elementi, kvalitātes problēmas, publiskās ārtelpas rezerve. 			Apstādījumu sistēmu veido trīs līmeņu struktūras: <ul style="list-style-type: none"> apstādījumi, kas iekļaujas pilsētas tīklojumā (atbilstoši RIAS), RVC / apkaimes mēroga (līmeņa) parki – Viesturdārzs, Ziedoņdārzs, Grīziņkants, vietējie skvēri pagalmi, dārzi. Izmantojamie materiāli: pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” <i>shēma „Apstādījumu teritoriju pieejamība” (ar 300 m rādiusiem).</i>		
3.4. Iedzīvotāju vērtējums	Telpiski (shematiski) attēloti apkaimju iedzīvotāju aptaujas rezultāti attiecībā uz problēmām un sasniegumiem publiskajā ārtelpā.		Kopsavilkums par respondentu viedokli, kas atspoguļots grafiski			Izmantojamie materiāli: pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” <i>aptaujas rezultāti.</i>		

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
			Var izveidot 2 shēmas: <ul style="list-style-type: none"> vispozitīvāk vērtētās vietas (aptaujas atskaites 3.8. p-tā, 26.lpp); visproblemātiskāk vērtētās vietas (atskaites 3.12.p-ts – 35.lpp).
3.5. Publiskās ārtelpas vienotās sistēmas veidošanas / pastāvēšanas problēmas	Karte, kas parāda nepieciešamos PĀ elementus, piemēram: <ul style="list-style-type: none"> zaļo taku savienojumi (ielu apstādījumu trūkums), areāli, kur trūkst apstādījumu teritoriju (nav pieejamības, pārklājuma) un nepieciešams atrast vietu jauniem vietējiem parkiem, skvēriem vai dārziem. 	Publiskās ārtelpas vienotās sistēmas veidošanas / pastāvēšanas problēmas – apraksts.	Problēmu vietas nosaka, pamatojoties uz situācijas vērtējumu un izstrādāto plānoto publiskās ārtelpas struktūru.
3.6. Ierobežojošie elementi	Fiziskas barjeras – dzelzceļš, Daugava, esošā vēsturiskā pilsētbūvnieciskā struktūra (apbūve, kvartālu struktūra, kopumā – aizsargājamās vērtības).	Ierobežojošie elementi - apraksts	Problēmu vietas nosaka, pamatojoties uz situācijas vērtējumu un izstrādāto plānoto publiskās ārtelpas struktūru.
Tabula – ārtelpas kvalitātes kritēriji	Ārtelpas kvalitātes kritēriji/	Teritoriju vērtējums (punkti)	
		Vecrīga	Andrejsala
	Apbūves kvalitāte		
	Autotransporta dominēšana		
	Zaļo teritoriju trūkums		
	Sabiedriskais transports		
	Pakalpojumu izvietojums		
	Ielu segums un ietvju kvalitāte		
	Vides pieejamība		
	Konflikti		
	Grafiti “klātbūtne”		
	Sociālā vide		
	u.c.		
....			

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
3.7. Publiskās ārtelpas rezerve	<ul style="list-style-type: none"> Degradētās vietas, piesārņotās vietas, neapbūvētās teritorijas, pašvaldības zemes (īpašumu struktūra), neapbūvētas (labiekārtotas un nelabiekārtotas) teritorijas. 	Publiskās ārtelpas rezerves raksturojums, balstoties uz īpašumu struktūru.	Izmantojamie materiāli un informācija: <ul style="list-style-type: none"> RVC AZ teritorijas plānojuma informācija, reģistri un datu bāzes, iepriekš veiktie pētījumi.
4. Risinājumi			
4.1. Ielu profili – plānotā situācija	Raksturīgie ielu un citu gājēju telpu (ja iespējams arī skvēru, laukumu, krastmalām) profili.	-	Salīdzinājums: esošais profils; plānotais profils. Principi joslu ar mainīgu izmantošanu veidošanai (apstādījumi, pieturvietas, velosipēdu novietnes, soliņi u.c.). Iespējami arī varianti – īstermiņa un ilgtermiņa risinājumi.
4.2. Kustības reorganizācijas shēma	<p>Kartēti šādi pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> stāvvietu slēgšana gar ielu malām, ielu pārveidošana par gājēju ielu, transporta intensitātes samazināšana, “apvienotās telpas” zonas, telpas iedalīšana velosipēdistiem, šķēršļu likvidēšana, dalot to atbilstoši sarežģītībai (piemēram, velonovietnes, pagaidu vai īslaicīgās būves, u.c.), sabiedriskā transporta pieturu pārveidošana, ātruma ierobežojumi; satiksmes (no)mierināšana, ielu (arī dzelzceļa) šķērsošanas risinājumi (tuneļi, gājēju pārejas, tilti), apstādījumu rekonstrukcija. 	Kustības reorganizācijas koncepcija.	<p>Pasākumus analizē, pamatojoties uz izstrādāto plānoto publiskās ārtelpas struktūru un plānotajiem ielu profiliem.</p> <p>Izmantojamie materiāli un informācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> SIA “Solvers” veiktā izpēte “Gājēju un velosatiksmes plūsmu novērtējums Rīgas vēsturiskajā centrā”, topogrāfiskās kartes, ortofoto kartes, apsekojumi.
4.3. Tematiskās shēmas	<ul style="list-style-type: none"> Vienota dizaina telpas; ielu pakalpojumu izvietojuma shēma (vietas, 	Paskaidrojuma raksts par grafiski izstrādāto priekšlikumu mērķiem,	Shēmas izstrādā, pamatojoties uz situācijas raksturojumu un izstrādāto plānoto publiskās ārtelpas

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	<p>kur atrodas esoša un kur ir atļauta ielu tirdzniecība, kioski u.c.,</p> <ul style="list-style-type: none"> dažādu aktivitāšu (piemēram, aktīvās atpūtas vietu vai bērnu rotaļlaukumu parkos, skvēros) teritoriālais izvietojums saistībā ar iedzīvotāju dzīvesvietu dislokāciju, prioritāri uzlabojamās vietas, sasaiste starp nozīmīgiem PĀ objektiem un Daugavas krastmalu, publiskās tualetes – izvietojums, Vietas tēlniecības mākslas objektu izvietojumam. 	<p>uzdevumiem, risinājumu izstrādes principiem un kritērijiem, sasniedzamajiem rezultātiem.</p> <p>Ja iespējams iegūt informāciju, var kartēt arī tūristu maršrutus – apskates / apmeklēšanas vietas.</p>	<p>struktūru.</p> <p>Izmantojami Pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes, publiskās ārtelpas izmantošanas intensitātes vērtējums un aptaujas rezultāti.</i></p>
4.4. Prioritātes	<p>Prioritāri attīstāmās teritorijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> struktūrelementi, kas veido pilsētas nozīmes publiskās ārtelpas tīklojumu, RVC AZ vērtības (atbilstoši MK noteikumiem), dzīvojamās apbūves rekreācijas/ apstādījumu teritorijas (vietējās nozīmes teritorijas). 	<p>Paskaidrojuma raksts par prioritāri attīstāmo teritoriju noteikšanas mērķiem, uzdevumiem risinājumu izstrādes principiem un kritērijiem.</p>	<p>Sākotnēji piedāvājam šādas teritorijas un nozīmīgākos prioritāros pasākumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> Andrejostas prāmju piestātnes savienojums gājējiem ar sabiedriskā transporta maršrutiem un tramvaja pieturvietām, Rīgas centrālās dzelzceļa stacijas, Centrāltirgus un Vecrīgas savienojums; Daugavas krastmalas, Akmens tilta un Vecrīgas savienojums. <p>Var izveidot shēmu, pamatojoties uz <i>2014.gada oktobra ekspertu diskusijas rezultātiem (diskusija pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” ietvaros).</i></p>
4.5. Vadlīnijas			
Ielu telpas (profila) racionālai izmantošanai un funkcionālai dažādošanai			
4.5.1. Inženierkomunikāciju unikāciju projektēšanas	Inženierkomunikāciju projektēšanas piemēri bļīvi apbūvētā pilsētvidē un kopā ar apstādījumiem.	Standarts bļīvi apbūvētā pilsētvidē (pamatā – rekonstrukcijām).	Izmantojamie materiāli un informācija: Latvijas un ārvalstu labās prakses piemēri, standarti.

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
standarts			
4.5.2. Lietusūdeņu apsaimniekošana	Ilgtspējīgas lietusūdeņu novadīšanas un apsaimniekošanas piemēri, priekšlikumi iekļaušanai PĀ objektos.	Vadlīnijas ilgtspējīgiem lietusūdeņu novadīšanas un apsaimniekošanas risinājumiem.	Izmantojamie materiāli un informācija: <ul style="list-style-type: none"> Latvijas un ārvalstu labās prakses piemēri, standarti, Izmantojami Pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” materiāli: <i>publiskās ārtelpas objektu inventarizācijas un kompleksās analīzes.</i>
4.5.3. Velotīkls, veloinfrastruktūra	<ul style="list-style-type: none"> Velotīkla principi, Veloinfrastruktūras veidošanas piemēri dažādās publiskās ārtelpas teritorijās. 	Velotīkla veidošanas vadlīnijas - velotīkls kā publiskās ārtelpas tematiskā plānojuma sastāvdaļa – kopā ar koncepciju (risinājumu veidiem dažādas kategorijas ielās u.c. teritorijās, piemēram, parkos).	Izmantojamie materiāli un informācija: Latvijas un ārvalstu labās prakses piemēri, standarti.
4.5.4. Vides dizaina vadlīnijas (PĀ projektēšanas risinājumu piemēri)	<p>Uzskatāmi parādīti ieteicamie un lietojamie ielu profili, apstādījumu ierīkošanas iespējas, dalītās telpas ierīkošanas iespējas un ieteicamie ielu profili, norādes par mazo arhitektūras formu izvietojuma iespējām (labie un sliktie piemēri), apgaismojuma izvietojums u. tml.</p> <p>Dizaina vadlīnijas sistematizē:</p> <ul style="list-style-type: none"> atbilstoši ārtelpas struktūrelementu veidam un klasifikācijai (hierarhijai); atbilstoši atrašanās vietai (centra daļā) un funkcijai / funkcijām, atbilstoši dizaina elementu veidam. <p><i>Publiskās ārtelpas daļas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ielas: ielu profils, krustojumu risinājumi, ielu “sienas”, segumi, ielu mēbeles; apgaismes 	Apraksts un skaidrojumi.	<p>Vides dizaina vadlīnijas sistematizē:</p> <ul style="list-style-type: none"> atbilstoši ārtelpas struktūrelementu veidam un klasifikācijai (hierarhijai); atbilstoši atrašanās vietai (centra daļā) un funkcijai / funkcijām; atbilstoši dizaina elementu veidam. <p>Viens no labākajiem šobrīd izstrādātajiem piemēriem ir Prāgas Publiskās ārtelpas projektēšanas rokasgrāmata, t.i., vides dizaina vadlīnijas tiražējamiem un unikāliem risinājumiem un vietām (http://manual.iprpraha.cz/uploads/assets/manual_tvorby_verejnych_prostranstvi/pdf/IPR-SDM-KVP_Manual-tvorby-verejnych-prostranstvi_140624.pdf) Drēzdenes standarts publiskās telpas iekārtošanai (Dresdner Standard Gestaltungshandbuch ofentlicher</p>

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
	<p>ķermeņi, citi funkcionālie elementi, atbilstoši ielu raksturam – raksturīgajām pazīmēm, materiāli, krāsa, apstādījumi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ krastmalas: profils, “robežas”, segumi, mēbeles, cits aprīkojums; apgaismes ķermeņi, citi funkcionālie elementi, materiāli, krāsa, apstādījumi; atbilstoši krastmalas raksturam – raksturīgajām pazīmēm; ▪ risinājumi laukumiem, parkiem, skvēriem, pagalmiem, u.c. elementiem. <p><i>Vides dizaina elementi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vides reklāma, ▪ sabiedriskā transporta pieturas, ▪ velonovietnes, ▪ autonovietnes (stāvvietas), ▪ atkritumu tvertnes, dalītās savākšanas punkti, ▪ nožogojumi. <p><i>Specifiskas tēmas:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vides pieejamības risinājumi, ▪ apgaismojums / izgaismojums, ▪ āra kafejnīcas, ▪ ielu tirdzniecība. 		<p>Raum. Pieejams VCPN) u.c.</p>
5. Ieviešana			
5.1. Ieviešanas (attīstības) programma	Prioritāro pasākumu un PĀ teritoriju izvietojuma shēma.	Attīstības programma RVC teritorijai kopumā, ietverot šādas daļas: <ul style="list-style-type: none"> ▪ publiskās ārtelpas kompleksas attīstības programma, ▪ promenāžu attīstības vīzija 	Izmantojami iedzīvotāju aptauju rezultāti, iepriekšējo / uzsākto projektu iestrādes.

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
		<p>(noteikt promenāžu vietas, kārtību, kādā un kas izstrādā šādas attīstības vīzijas),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kritēriji drošām ielām senioriem, bērniem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, ▪ apstādījumu uzturēšanas un attīstības rīcības programma, kas nodrošinātu tematiskā plānojuma realizāciju, ▪ sadarbības programma ar iedzīvotājiem, uzņēmējiem un īpašniekiem – projektu realizācijai, atbalstam. 	
5.2. Ieviešanas instrumenti	-	<p>Izskatāmi vismaz šādi pasākumu ieviešanas instrumenti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kompensējošās plānošanas ieviešana (pašvaldībai un attīstītājiem savstarpēji izdevīgi teritorijas attīstības nosacījumi); ▪ savstarpēji izdevīgi nosacījumi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nodokļu atlaides, ieguldot infrastruktūrā un publiskā telpā, ▪ elastīgi apbūves noteikumi, ja būvē atbilstoši plānam; ▪ dalītas izmaksas starp pašvaldību un privāto sektoru u.c. ▪ teritoriju mērķprogrammas; RD Investīciju plāna sastāvā – ietver investīciju plānu un RD rīcības 	<p>Izstrādājot ieviešanas instrumentus, tie dalāmi plānošanas instrumentos un pasākumos, kas ir ārpus plānojuma kompetences.</p> <p>Tematiskajā plānojumā var noteikt arī vadlīnijas atbildībai sadalei, pārvaldības un sadarbības modelim, sagatavot orientējošu laika grafiku.</p>

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
		<p>konkrētās teritorijas attīstībai 1 līdz 3 gadu periodam;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ īpašumu apmaiņa un konsolidācija; īpašumu pirkšana, pamatojoties uz pašvaldības izstrādātajiem lokālpāņojumiem un detālpāņojumiem; mērķis – iegūt publiskajai ārtelpai nepieciešamā teritorijas; ▪ ES fondu piesaistīšana, 2014. 2020.g. plānošanas periods – aktīva projektu izstrāde, degradēto teritoriju attīstība; ▪ ideju un projektu konkursi, plenēri, semināri, konferences, pieredzes apmaiņas braucieni – labāko risinājumu meklējumi; ▪ nepieciešamie detālpāņojumi; ▪ pilotprojekti; ▪ atbalsts iedzīvotāju aktivitātēm: <ul style="list-style-type: none"> ▪ mazo projektu granti, konkursi, ▪ telpas pasākumiem, ▪ svētki brīvdabā, piemēram, ielu svētki, sporta sacensība, ▪ citi apkāmes piederību veidojoši projekti). 	
5.3. Apsaimniekošana		Publiskās ārtelpas veidošana un apsaimniekošana – esošās apsaimniekošana sistēmas izpēte un vadlīnijas starpinstitūciju sadarbībai.	Izmantojami un analizējami Rīgas domes saistošie noteikumi, struktūrvienību nolikumi un citi iekšējie normatīvie akti, kā arī projektu pieredze (USER projekta Rīcības plāns, piemēram).

Saturs	Grafiskā daļa	Teksta daļa	Skaidrojums, izmantojamā informācija, materiāli
5.4. Monitorings	Ģeogrāfiska datu bāze	Publiskās ārtelpas situācijas monitorēšanas (līdzsekošanas) objekti, saturs (indikatoru, rādītāju), metodes, regularitāte.	Pamatojoties uz iepriekš veiktajiem pētījumiem un Pētījuma „Priekšlikumi Rīgas centrālās daļas publiskās ārtelpas struktūras attīstības pamatnosacījumiem” sastāvā izstrādāto apsekojumu un inventarizāciju saturu, izstrādājama vienota monitoringa sistēma, lai monitoringa dati laika gaitā būtu savstarpēji salīdzināmi.

6.tabula. GIS datu avotu saraksts

Datu slānis	Datu avots	Unikālie atribūtdati
Apdzīvojums (deklarētās dzīves vietas)	Tautskaite, RDPAD	X Y koordinātes, adrese, apkaime, skaits, u.c.
Apgaismojums – intensitāte un izvietojums	Rīgas Gaisma	Intensitātes rādījums, X Y koordinātes, u.c.
Apstādījumi/publiskās ārtelpas objekti		
Ielu apstādījumi	RDPAD RVC plānojums	objekta tips u.c.
- saglabājamie un kopjamie ielu stādījumi	RDPAD RVC plānojums	objekta tips u.c.
- rekonstruējamie ielu stādījumi	RDPAD RVC plānojums	objekta tips u.c.
- atjaunojamie un jaunveidojamie ielu stādījumi	RDPAD RVC plānojums	objekta tips u.c.
- ielu stādījumi ar augu konteineriem un vītenaugiem	RDPAD RVC plānojums	objekta tips u.c.
Parki	RDPAD RVC plānojums	objekta nosaukums, objekta platība, objekta tips u.c.
Skvēri	RDPAD RVC plānojums	objekta nosaukums, objekta platība, objekta tips u.c.
Laukumi	RDPAD RVC plānojums	objekta nosaukums, objekta platība, objekta tips u.c.
Krastmalas un ūdens malas	RDPAD RVC plānojums	objekta nosaukums, objekta platība, objekta tips u.c.
Neapbūvēti pagalmi	RDPAD RVC plānojums	objekta platība, objekta tips u.c.
Pagalma augļu dārzi	RDPAD RVC plānojums	objekta platība, objekta tips u.c.
Priekšdārzi un priekšpagalmu apstādījumi	RDPAD RVC plānojums	objekta platība, objekta tips u.c.
Autonovietņu tips un izvietojums	RDS	objekta platība, objekta tips u.c.
Bērnu rotaļu laukumu izvietojums	RDPAD	objekta platība, objekta tips, adrese u.c.
Degradēto teritoriju izvietojums	RDPAD, SIA „Datorkarte” (2012)	degradētās teritorijas veids, degradācijas pakāpe u.c.
Demogrāfija – vecums, dzimums	Tautskaite, RDPAD	X Y koordinātes, adrese, apkaime, skaits u.c.
Gaisa kvalitāte	LVĢMC, RDMVD	piesārņojošo vielu mērījumi, X Y koordinātes u.c.
Pakalpojumu / komercobjekti		
- kafejnīcu un āra kafejnīcu izvietojums	RDPAD, NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids u.c.
- slimnīcas, medicīnas centri	NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
- kultūras iestādes (teātri, opera, bibliotēkas, muzeji)	NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
- lielākās viesnīcas	Grupa93	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
- lielveikali	NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime,

Datu slānis	Datu avots	Unikālie atribūtdati
		objekta veids, u.c.
- tirgi un ielu tirdzniecības vietas	RDPAD, NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
- sporta būves (halles, stadioni, peldbaseini)	NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
- valsts/pašvaldības pārvaldes būves	NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
- izglītības iestādes (bērnu dārzi, augstskolas, interešu izglītības iestādes, u.c.)	NEKIP	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime, objekta veids, u.c.
<i>Kultūrvēsturiskas nozīmes objekti</i>		
Valsts aizsargājamie valsts nozīmes kultūras pieminekļi	VKPAI	objekta nosaukums, objekta tips, X Y koordinātes, objekta aizsardzības statuss u.c.
Valsts aizsargājamie vietējas nozīmes kultūras pieminekļi	VKPAI	kultūras pieminekļa nosaukums, X Y koordinātes, kultūras pieminekļa veids u.c.
Publiskie mākslas objekti (brandmūra sienu gleznojumi u.c.)	http://www.blankcanvas.lv/lv/Apsekojumi	objekta nosaukums, X Y koordinātes, objekta tips u.c.
Nodarbinātība	http://www.apkaimes.lv/ RDPAD	X Y koordinātes, adrese, apkaime, skaits u.c.
Noziedzības līmenis	http://www.apkaimes.lv/ RDPAD	nozieguma veids, X Y koordinātes, adrese, apkaime u.c.
Publisko tualetu izvietojums	RDPAD, izpilddirekcijas	X Y koordinātes, adrese u.c.
<i>Satiksmes infrastruktūra</i>		
- ielas ar prioritāti gājējiem	RDPAD RVC plānojums	ielas nosaukums u.c.
- gājēju ielas	RDPAD RVC plānojums	ielas nosaukums u.c.
- gājēju plūsma un intensitāte	RDPAD RVC plānojums	gājēju skaits, virziens u.c.
- transporta plūsma un intensitāte, ielu noslogojums	RDSD	transportlīdzekļu skaits, virziens u.c.
- veloceļu izvietojums	RDSD	ielas nosaukums u.c.
- velonovietņu izvietojums	RDSD	objekta tips, X Y koordinātes u.c.
- sabiedriskā transporta tīkls (autobuss, trolejbuss, tramvajs, mikroautobusi)	Rīgas Satiksme	transporta tips, ielas nosaukums, maršruti u.c.
- sabiedriskā transporta pieturas, to noslogojums	Rīgas Satiksme	X Y koordinātes, reisu skaits, maršrutu skaits un veids u.c.
- satiksmes negadījumi	CSDD	negadījuma veids, X Y koordinātes, adrese, apkaime u.c.
Sporta laukumu izvietojums	RDPAD	objekta platība, objekta tips, adrese u.c.
Trokšņa līmenis	RDMVD	trokšņa mērījumi, X Y koordinātes u.c.
Tūrisma informācijas centri	Tūrisma attīstības valsts aģentūra	objekta nosaukums, X Y koordinātes, adrese, apkaime u.c.